

Ն.Ս.Ը.Ս.

ԲԱՅ ՄԱՐՄՆԱԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԴԴԱՆՈՒԻ ՄԻՈՒԹԻԻՆ
 • ԲԻՄՆԵԱԼ 1918 ԻՆ •

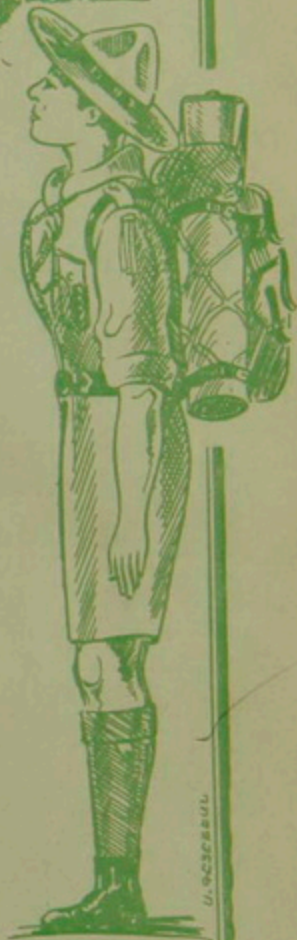

HOMENETMEN

— Hai Scout —

REVUE MENSUELLE DE SCOUTISME
 ET DE CULTURE PHYSIQUE

Organe de l'U. G. Arménienne

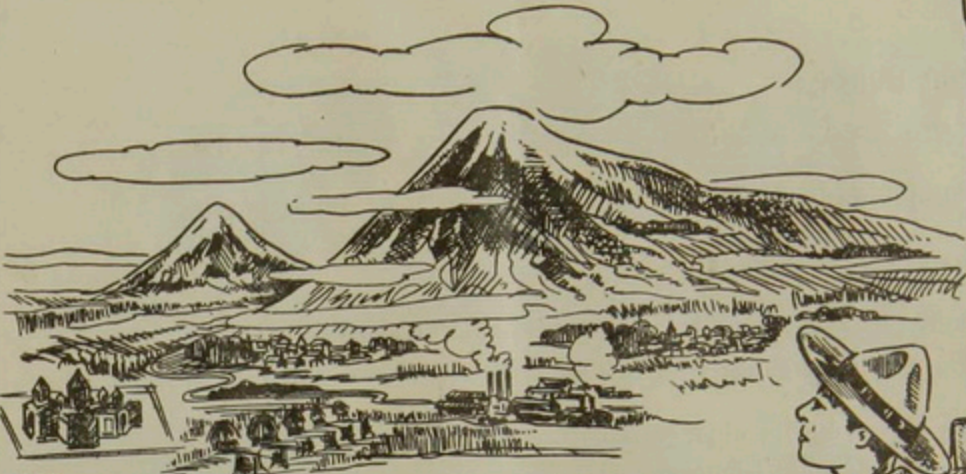
Ա. ՎԱՅՏԵՐԱՆ

ԹԻԻ 3

ՅՈՒՆԻՍ — 1946 — JUN

N° 3

ՀԱՐՉՐԱՑԻՐ ՀԱՐՉՐԱՑՈՐԻ

Ն.Ս.Ը.Ս.

ՀԱՅ ՄԱՐՄԵԱԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
• ԲԻՄԵՍԱԼ 1918 Խ •

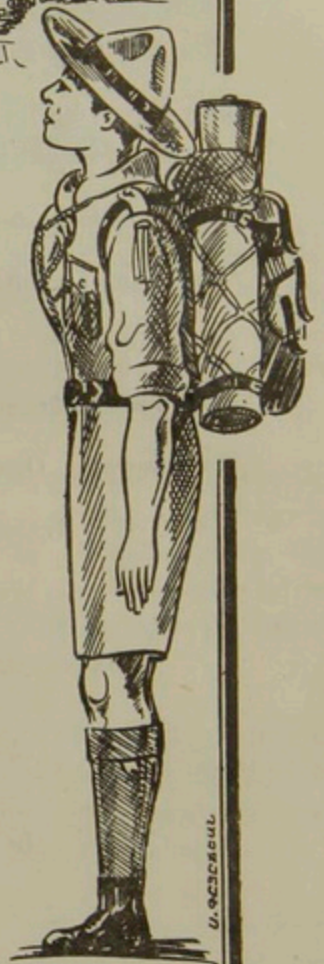

HOMENETMEN

— Haï Scout —

REVUE MENSUELLE DE SCOUTISME
ET DE CULTURE PHYSIQUE

Organe de l'U. G. Arménienne

Ս. ՊԵՏՐՅԱՆ

ԹԻԻ 3

ՅՈՒՆԻՍ — 1946 — JUIN

N° 3

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեր ԽՕՄԲԸ

Հ.Մ.Ը.Մ. Եւ Սկաուտները

Գ. ՇԱՀԻՆԵԱՆ

Ի՞նչպէս ազնուացնել մեր ցեղը

Գ. ՄԵՐՃԱՆՕՅ

Սկաուտի՞ն՝ Առաջնորդը

Սկաուտը բնութեան ժոցին մէջ

Ծեր ԳԱՅԼ

Պէտքն Բաուլի կեանքն ու գործը

Հայ Սկաուտը կը սիրէ իր ազգը

Եւ կը սերտէ անոր պատմութիւնը

JACQUES DE MORGAN

Շնչառութիւնը մարգանքի մէջ

ՏՕԲԹ. Հ. ԳԱԼՃԵԱՆ

Գասընթացք անմիջական խնամքներու

Ֆուրպօլ

ԳՆԳԱՍԷՐ

Արլէրիք ծանօթութիւններ

Մահապարտը (կատակերգութիւն)

Ք. ԺՊՏՈՒՆԻ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Յուշատետրէն

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Երուսաղէմի փութպանի խումբը

Հայեայի կըրլ սկաուտներու տողանցը

Երեսանի մարգարանին ներքին նստարանները

Վիէնի մարգականը

Ալֆօրվիլի Ա. խումբը

Հայեայի ողիմպիական խաղերէն տեսարան մը

Արնուվիլի Ա. խումբը

4306-Մ

Հ. Մ. Ը. Մ. ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

« Հին ցաւ, որուն կարելի չէ չանդրադառնալ, կրկնելու համար նոյն խօսքերը: Հայ մարմնակրթական շարժումը այնքան կը շահի խորութեամբ ու ծաւալով, որքան կը մնայ լո՛կ մարմնակրթական:

Անշուշտ, չենք ժխտեր որեւէ մէկուն շատ բնական իրաւունքը յարելու այս կամ այն կուսակցութեան, որդեգրելու այս կամ այն քաղաքական դաւանանքը:

Բայց, բոլորին կը մերժենք որեւէ յաւակնութիւն՝ մարմնակրթանքին ներարկելու քաղաքական որեւէ շինուկ: Այս պերճանքը չենք կրնար մենք մեզ քոյլատրել՝ առանց քունատրելու ամբողջ կազմը ու կ'ուզենք որ մեր կ'եցուածքը օրինակ դառնայ այլոց:

Հ.Մ.Ը.Մ.ը իր անդամներու քիւով ամենէն ստուարը, իր մասնահիւղերու ցանցով՝ ամենէն տարածունը եւ իր գործունէութեամբ՝ ամենէն աւելի շարժուն ու կենսունակ, ինքզինքին երբեք քոյլ չէ տուած — եւ այդպէս ալ պիտի շարունակէ — քաղաքական մարզանքի խաղեր սարքել, ոտնակոխելով ուրիշներու կալուածները:

Փոխարէն սակայն, կը պահանջէ բոլորէն յարգել իր կազմակերպական անկախութիւնը, որ մեզ համար անբռնաբարելի

նուիրականութիւն մըն է եւ զայն չդարձնել քաղաքական մարզանքի կրկէս, ինչպէս փորձուեցաւ անցեալին, յանգելու համար տխուր արդիւնքի մը — ներքին վէճ ու պառակտում, քուլացում՝ բնական կապի, բաժանումներ եւ հակա-մարտ խաղեր:

Միակ քաղաքականութիւնը — եթէ կարելի է այդպէս քրակել — որ տրուած պայմաններու մէջ բնականօրէն կը նկատենք մերը, մեր բոլոր միջոցներով սատարելն է ուժացման եւ այլասերման դէմ համագայիս պայքարին:

Այդքան միայն:

Այդտեղ կանգ կ'առնեն մեր ուրիշ հակումները: Հոգ՝ ամբօրէն կը փակենք մեր դուռները՝ ներսէն որեւէ ելույթի, դուրսէն՝ որեւէ արշաւի առջեւ: »

×

« Հ.Մ.Ը.Մ. — Հայ Սկսուած»ի Ա. թիւի խմբադրականէն քաղուած այս տողերը, այսօր և միշտ կը մնան այժմէական, քանի Հ.Մ.Ը.Մ.ի բաղկացուցիչ ու մասնաւանդ ղեկավար տարբերը, կը զիտակցին մեծ ղերին որ վիճակուած է այս կազմակերպութեան, մասնաւանդ Սփիւռքի հայութեան ներկայ պայմաններով:

Այդ պայմանները կը պահանջեն, ամբո-

րէն կառչած մնալ հիմնական սկզբունքին որ տուն տուած է այս Միութեան ծագման եւ ապահոված՝ անոր արագ աճումն ու տարածումը՝ անխտիր՝ ամբողջ հայութեան բոլոր խաւերուն մէջ, — կրթել Հայը մարմնով ու հոգիով, մարդուն մէջ մշակել ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԵՒ Ո՛Չ ՀԱՏՈՒԱԾԱԿԱՆ ՀԱՅՐ, զայն դնելու համար ազգին ու հայրենիքին տրամադրութեան տակ:

Այս հիմնական սկզբունքէն որեւէ անխորհուրդ շեղում, նոյնիսկ ակամայ, կը վնասի մեր գործին, վարկին ու հեղինակութեան:

Բայց, մինչդեռ ակամայ շեղումները կրնան սրբազրուել, կամաւոր շեղումներն են որ կը դառնան վտանգաւոր:

Անոր համար որ ի յայտ կը բերեն մասնաւոր դիտում, կանխամտածում Հ. Մ. Ը. Մ. ի ուժն ու հմայքը ի սպաս դնելու ո՛չ թէ ԱՄԲՈՂՋԻՆ, այլ ՀԱՏՈՒԱԾԻ մը:

Կը դառնան վտանգաւոր՝ անով, որ ներսէն թէ դուրսէն՝ դժգոհութիւններ կը ստեղծեն ու կը զարգացնեն, պառակտումի եւ հակամարտութեան սպառնալիքին տակ կը բռնեն Միութիւնը, ընդհանուր գործը կը խանդարեն ու կը խախտեն:

Եւ այս տիտուր հեռանկարը՝ Հ. Մ. Ը. Մ. ի վարիչ շրջանակներուն մասնաւորաբար, կը պարտադրէ հեռատեսութիւն, փափկանկատութիւն, եթէ Հ. Մ. Ը. Մ. ի ընդհանուր շահը եւ գործին մտահոգութիւնն է որ զիրենք կ'առաջնորդէ:

Այդ կերպով միայն կրնանք քաղաքական մասնաւոր եւ հատուածական նշանակութեամբ քայլերէ հեռու մնալ եւ կանխել դժգոհութիւններ, որոնք կրնան Հ. Մ. Ը. Մ. ը ձգել անտեղի եւ անհաճոյ մեղադրանքներու տակ, անոր վերադրել ճրգտումներ որ չունի եւ զոր կը մերժէ իր անցեալ պատմութեամբ, ներկայի գործունէութեան հիմունքներով եւ իր ամբողջ էութեամբ:

Այդ կարգի դժգոհութիւններ, փոխանակ Հ. Մ. Ը. Մ. ը դարձնելու հայ մարդական ընդհանուր շարժման անխորտակելի եւ միակ առանցքը, զայն կը վերածեն ընդհակառակն, հակամարտութեանց կրք-

կէսի, պառակտումի, բաժանումներու բոյնի:

Ահա թէ ինչո՞ւ, պիտի ուղէինք որ, ինչ ալ ըլլան կարգ մը Հ. Մ. Ը. Մ. ականներու քաղաքական ձգտումներն ու դաւանանքը, անոնք դիտնային մեր մէջ դերադասել Միութեան ընդհանուր շահը եւ յարգելով անոր հիմնական նպատակը, Հ. Մ. Ը. Մ. ի տան մէջ՝ լուծելու պարտադրել իրենց սիրական հակումներուն:

Հ. Մ. Ը. Մ. ը գաղթահայ իրականութեան մէջ կը մնայ եւ պէտք է մնայ միակ ձուլարանը ուր Հնչակ, Գաշնակ, Համայնավար թէ Ռամկավար, պահ մը մոռնալով իրենց հատուածականութիւնը, կը տարուին նոյն հասարակաց, մի եւ անբաժան Գործիքի խանդավառութենէն, — կրթել Հայը մարմնով ու հոգիով, մարդուն մէջ մշակել ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԵՒ Ո՛Չ ՀԱՏՈՒԱԾԱԿԱՆ ՀԱՅՐ, զայն դնելու համար Ազգին ու Հայրենիքին տրամադրութեան տակ:

Եթէ, ... եթէ սակայն դիտեն ու կ'ընդունին թէ կուսակցութիւն մը ինչ ալ ըլլայ իր ներկայ ուժն ու անցեալը, ամէն տեղ եւ ամէն ժամ, ժամանակի մը ծնունդ է, որքան ալ յաւակնի յաւերժանալ ու տեւել եւ ուրեմն կը ստորագասուի Ազգին, որուն տարիները համբել մարդուն չէ տրուած:

Եթէ սակայն դիտեն ու կ'ընդունին թէ առանց Հայրենիքի, ազգ մը, դատապարտուած է, ուշ-կանուխ անհետանալու:

Այս առողջ եւ հիմնաւոր դիտակցութիւնն է որ Հ. Մ. Ը. Մ. ը մղած է առաջին իսկ օրէն, իր ծոցէն վտարելու ամէն քաղաքականութիւն, որպէսզի հայ մանուկն ու երիտասարդը կրթուելէ յետոյ մարմնով ու հոգիով, կարենայ ճակատաբաց եւ հրապարտ, ամէն ժամ, եւ ամէն պարագայի մէջ՝ ծառայել Ազգին ու Հայրենիքին:

Այս քանի մը խորհրդածութիւնները մեղ տուն տուին, հեռաւոր շրջանի մը թերթերէն քաղուած տեղեկութիւններ, միջմասնաճիւղային մրցումներու առթիւ պարզուած եռադոյնի մասին:

Քանի որ հարցը դրուած է շեշտակի, յաջորդով կը խօսինք այդ մասին:

ԱՌԱՆՅՔԻՆ ՇՈՒՐՁ

Առաջին օրէն իսկ, Հ.Մ.Բ.Մ.ը առանցքը դարձաւ հայ մարդական ընդհանուր շարժման:

Անոր համար թերեւս, որ իր հիմնադիրները եւ անոնց անխոնջ դորձակիցները իմաստութիւնն ունեցան մարմնակրթանքին տալու բարոյական մեծ նշանակութիւն մը, — մարմնական ուժին հետ հաւասարապէս զարդացնել բարոյական կորովը՝ հայ երիտասարդին մէջ: Անոր համար նաեւ ու մանաւանդ որ, զայն թրծեցին համազգային խորհուրդի մը վեհութեամբն, — մարմնով թէ հոգիով հայը զարդացնել՝ ծառայելու համար համայնքին ու հայրենիքին:

Եւ ապահովարար, նաեւ անոր համար որ անոնք դիտցան Հ.Մ.Բ.Մ.ը պահել իր ոչ-քաղաքական բարձրութեան մակարդակին վրայ: Եթէ պատահեցան ակամայ սայթաքումներ, եթէ պարբերաբար, Հ.Մ.Բ.Մ.ը դարձաւ կուսակցական ազդեցութեան պայքարի դաշտ, հոս կամ հոն, եթէ դեռ այսօր իսկ, կան որ դժբախտաբար, կ'ուզեն զայն ենթարկել որոշ շերտաւորումներու, կրնանք ճակատաբաց յայտարարել թէ՛ իր խոշոր զանգուածին մէջ՝ ան մնացած է իր հիմնական ուղղութեան ու դործին հաւատարիմ:

Այդպէս կը պահանջեն իր շահն ու հայ ժողովուրդին օգուտը: Անխորհուրդ շեղում մը՝ քայքայումն է մեր Միութեան, պառակտում եւ անջատում է: Եւ այս ըմբռնումը քանի մը պարզ տողերու մէջ, շատ լաւ կ'արտայայտէ Յունաստանի ՇՐՋ. Վարչութեան թերթին «Մարմնամարզ»ի աշխատակից Ալեւոր,

— Մենք հեռու պիտի մնանք մեծերու աջ-ձախի մարդանքներէն ու պիտի նուիրուինք փոքրերու փրկարար այլ անմեղ աջ-ձախին՝ փոխան դէշ ըմբռնուած բայց օտարամուտ վարդապետութեանց ոլորտներուն մէջ թափառեցնելու մեր պատանեկութիւնը, լաւ հասկցուած եւ հայրենասէր դործ մը կը նկատենք, անոնցմէ պատրաստել հոգիով մաքուր եւ մարմնով

կայտառ հայ երիտասարդութիւն մը, մեր նորածնուող Հայրենիքին համար »:

Եւ այդ «հայրենասէր դործը» որ Հ.Մ.Բ.Մ.ինն է, ծառայելու համար այդ նպատակին, տալու համար իր առաւելագոյն օգուտը, ուժերու խելացի տնտեսութեամբ, կը պահանջէ իր միութիւնը:

Միութիւն՝ որուն իրականացումը իր կարգին կը պահանջէ պարտադրուած լրուութիւն ամէն հակամարտ քաղաքական թէ այլ նկատումի՝ Հ.Մ.Բ.Մ.ի շեմէն ներս:

Այս կերպով ան կը դառնայ նաեւ ազգային համերաշխութեան եւ կարգապահ հայրենասիրութեան մեծ վարժարան մը՝ մեր մանուկներուն եւ երիտասարդներուն համար:

Այս ըմբռնումն է որ տուն տուած է Առժմ. Կեդր. Վարչութեան՝ չլիման մէջ մտնելու զանազան մարդական Միութեանց վարչութիւններուն հետ, Հ.Մ.Բ.Մ.ի դրօշին տակ ի մի հաւաքելու համար բոլորը:

Հայ մարդանքը չէ որ միայն կը շահի ատով: Կը շահի մանաւանդ բարոյական նպատակը որուն հետապնդման ճամբուն վրայ, տարիներու ճիգ ու զոհողութիւններ արձանագրած է Հ.Մ.Բ.Մ.ը՝ հակառակ օտար միջավայրերու աննպաստ պայմաններուն:

Ուրախ ենք որ Կեդր. Վարչութեան ջանքերը արդէն սկսած են պտղաբերել: Փր. Երիտ. Միութեան Կեդր. Վարչութեան հետ դոյացած համաձայնութիւնը մեզ յոյս կը ներշնչէ մօտ ատենէն աւետել մնացեալ բոլոր մարդական Միութեանց ձուլումը Հ.Մ.Բ.Մ.ի մէջ եւ այդպէս արձանագրելու ազգային համերաշխութեան եւ իրական ու եղբայրական դործունէութեան փաստ մը:

Ատիկա կ'ըլլայ թերեւս Հ.Մ.Բ.Մ.ի վարակիչ օրինակը ուրիշներու:

«Հ.Մ.Բ.Մ. — ՀԱՅ ՍԿԱՌԻՏ»

Հ. Մ. Ը. Մ. ԵՒ ՍԿԱՌԻՏՆԵՐԸ

Աւելորդ է կրկնել թէ Հայը իր հարազատ միջավայրին՝ իր հայրենիքին մէջ միայն կրնայ իր ազգային դիմադիծը, պահել, հոն միայն գտնել իր գոյութեան պահպանման եւ յարատեւ զարգացման անհրաժեշտ տարրերն ու պայմանները:

Եթէ այս տարրական ճշմարտութեան մասին՝ կային որ տակաւին վարանումներ կը սնուցանէին, պէտք է որ սթափած ըլլան օտար միջավայրերու հետ առօրեայ շփումներէն վերջ: Մօտ քառորդ դարու զաղթական կեանքի հետեւանքները՝ աչքերը բացած են նոյնիսկ անոնց որ, ազգային «կեղծ միջավայր»երու պատրանքին մէջ, կը յուսային անաղարտ պահել հայութիւնը եւ հանդէսներու եւ այլ հաւաքոյթներու ժխտրին մէջ՝ թուժք փնտոել օտար այլասերող ազդեցութիւններուն դէմ:

Անշուշտ, ինչ որ կը կատարուի այս ճամբուն վրայ, գովելի է իբր նպատակ: Բայց միջոցը ի՞նչ համեմատութեամբ կը նպաստէ նպատակին:

Հոս է բուն հարցը: Եւ այսօր, տարիներու ճիգէն ու զոհողութենէն վերջ, բոլոր խղճամիտ տարրերը կը միանան խոստովանելու թէ հայրենիքէն դուրս չկայ փրկութիւն:

Եւ այս ճշմարտութեան առջեւ, բոլորը հպարտ խանդավառութեամբ կ'ողջունեն ներգաղթի աւետիսը:

Դժբախտաբար սակայն, որքան ալ ներգաղթը կազմակերպուի տարածուն դետնի վրայ, որքան ալ բոլոր Հայերու փափաքն ըլլայ տեղաւորուիլ ու գործել հայրենական սահմաններու մէջ, կան որ պիտի շարունակեն ապրիլ գաղութներու մէջ:

Տարիներու ճիգով ու մաքառումով հաստատուած գործի, դիրքի, ընտանիքի, սովորութեան ու նաեւ մտայնութեան կապեր կան որ կը կաշկանդեն շատերը եւ կը ստիպեն զանոնք մնալ հոն ուր տեղաւորուեր են ակամայ:

Եւ այս կացութիւնը պարտականութիւններ կը ծանրացնէ նախ՝ հայրենիքի կառավարութեան վրայ, — ջանալ որ Սփիւռ-

քի մնացորդը իր սրտին մէջ վառ պահէ հայրենիքի սէրը:

Երկրորդ՝ մնացորդին վրայ — ի հի՛-ճուկս տեղական արգելիչ պայմաններու եւ օտար ազդեցութիւններու, պահել իր ազգային դիմադիծը՝ հայ ինքնուրոյն աւանդութեանց պահպանումով, հայրենիքի հետ սերտ կապի հաստատումով եւ մշակումով, իր ներշնչումները քաղելով երկրէն:

Կը նշանակէ թէ գոյութեան պահպանման հարցը պիտի շարունակէ դեռ երկարատեն ճիգ ու զոհողութիւն պահանջել մեզմէ:

Այս մարզին վրայ է որ ազգային ուրիշ կազմակերպութիւններու նշքին եւ անոնց հետ ձեռք ձեռքի, Հ.Մ.Ը.Մ.ի վրայ կը ծանրանայ՝ աւելի աշխուրջ, միշտ աւելի զոհարեր ու խանդավառ իր առաքելութիւնը շարունակելու պարտքը:

Առ այդ սակայն, անհրաժեշտ է փարատել կարգ մը թիւրիմացութիւններ՝ նախ Հ.Մ.Ը.Մ.ի շուրջ, եւ յետոյ անոր մէջն իսկ:

Չպիտի դադրինք կրկնել թէ Հ.Մ.Ը.Մ.ը պահելու համար իր հմայքն ու հեղինակութիւնը, անշեղ ու անսայթաք ծառայելու համար նպատակին որուն լծուած է, յամառօրէն պիտի մերժի քաղաքական ազդեցութեան ամէն պայքար իր սեմէն ներս:

Չի նշանակեր թէ ան իր անդամներուն ազատութիւնը կը կաշկանդէ որդեգրելու քաղաքական որեւէ դաւանանք:

Բայց կը նշանակէ յստակօրէն թէ վրճապէս կը մերժէ անոնց իրենց քաղաքական պայքարներու թատր դարձնել Հ.Մ.Ը.Մ.ը:

Այդ պայմանով միայն, ան կրնայ մնալ հաւատարիմ իր նշանաբանին՝ ԾԱՌԱՅՆԵԼ, ազգին ու Հայրենիքին:

Որովհետեւ, Հ.Մ.Ը.Մ.ը (ՀԱՅ ՄԱՐ-ՄՆԱԿՐԹԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԻԻՆ) իր կազմութեան առաջին օրէն իսկ, ինքզինքին տուած է ընկերային դեր մը, — ՄԱՐ-ԶԱՆՔԸ ԾԱՌԱՅՆԵԼ, ՀԱՅ ՑԵՂԻ ՄԱՐ-

ՄՆԱԿԱՆ ՈՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱԶՆՈՒԱՅ -
ՄԱՆ :

— « Հայ մարգական շարժումը, երբէք
նպատակ չէ ունեցած գոհանալ միայն ու
միայն մարգելով մարմինը, այլ միեւնոյն
ւտեն, ան նկատուած է, հայ անհատին
մէջ՝ ազգային կորովը, գործակցութեան և
համերաշխութեան ոգին, ազգային հպար-
տութիւն ու գիտակցութիւնը զարգացնե-
լու ուժեղ եւ անսայթաք միջոցներէն մէկը
եւ լաւագոյնը » : (Կեդր. Վ.ի թիւ 2 շրջ-
ջարերական, — Հ.Մ.Ը.Մ. թիւ 1) :

Ընկերային իր այս մեծ դերին ըմբռո-
նումով է որ Հ.Մ.Ը.Մ.ը իր կազմութեան
առաջին օրէն սկսեալ, կազմած, կազմա-
կերպած և իր հովանիին տակ առած է
հայ սկսուտական շարժումը՝ իրր իր հա-
րադատ ծնունդը :

Իւ անոնք որ այսօր, այլազան պատ-
րուակներու մէջըրերումով՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի և
հայ սկսուտական շարժման անջատումը
կը հետապնդեն, թող թոյլ տան մեզ հաս-
տատելու իրենց այդ ձգտումին մէջ՝

1 — Միայն ու միայն անհատական տեն-
չանքներու դոհացում, փառասիրութիւն
որ կը ծառայէ դոշձը պզտիկցնելու :

2 — Սկսուտիզմի էութեան սխալ ըմ-
բռնում :

3 — Անհեռատեսութիւն :

Երբ, սկսուտական շարժման իրր թէ
սպասելի տեսակէտէն, տեղական օրէնքնե-
րու կաշկանդումէն կը ճառեն եւ ատոր
վրայ հիմնուելով՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի եւ սկս-
ուտիզմի անջատումը անհրաժեշտ կը նը-
կատեն, կամովին կ'անտեսեն թէ ամբողջ
դաղթահայ կեանքը՝ օտար օրէնքներու,
ըմբռնումներու եւ սովորութիւններու դէմ
ծառայած շեղում մըն է :

Թէ այդ շեղումը, անխուսափելի, կեմ-
սական անհրաժեշտութիւն մըն է, որ մեզ-
մէ, դաղութէն հաւաքարար, և ամէն մէ-
կէն անհատարար կը պահանջէ արտակարգ
ճիգ ու զոհողութիւն՝ կարենալ պահելու
համար, մեր ինքնութիւնը, մեր ազգային
էութիւնը :

Եթէ հայ ազգային կեանքի կազմակերպ-
ման մեր տեսակէտներուն տուն պիտի տան

տեղական օրէնքներու կոյր ու տառացի
դործադրութիւնը՝ խելօք, շատ խելօք հա-
մակերպութեամբ, եթէ տեղացիներու այլ
ատեաց քմայքը չզրզուելու փափկանկա-
տութիւնը մեզ պիտի տանի մինչեւ ծրար
տում ու ծուարում, պէտք է փակել բոլոր
դպրոցներն ու եկեղեցիները, պէտք է
դաղբեցնել հայ հրատարակութիւնները՝
թերթերէն մինչեւ թռուցիկներ, պէտք է
չուծել հայ կուսակցութիւններն ու այլ
կազմակերպութիւնները, ու յանձնուիլ
յորձանքին՝ շատ չանցած՝ անհետ կոր-
սուելու համար օտար խառնարանին մէջ :

Բայց, կ'արժէ՞ր հոտ հասնելու համար
քարուքանդ ըլլալ, ծովեր ու ցամաքներ
կտրել եւ ապաստան փնտտել օտար հողե-
րու վրայ :

Չէի՞նք կրնար մեր պապերուն երկրին
մէջ խել, առանց նիւթի ու հողի զոյգն
կորուստի, ապահովել խաղաղ կեանքի մը
պայմաններն ու բարիքները, պարզապէս
ՏԱՃԿԸՆԱԼՈՎ... :

Արդ, նորերը մանաւանդ որ կը ճառեն,
իրր թէ շարժման օգուտին տեսակէտէն՝
տեղական օրէնքներու կարգ մը պարտա-
դրութեանց ենթարկուելու անհրաժեշտու-
թենէն, պէտք չէ մոռնան թէ ՀԱՅԸ ԻՐ Ա-
ՆՈՒՆԻՆ, ԻՐ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ
ԿԱՄԱՒՈՐ ԶՈՀՆ Է,

Թէ ատոր համար միայն ու միայն, լքեց
տուն տեղ ու հայրենիք ազատ օրէնքնե-
րու մականին տակ՝ ազատօրէն շնչելու
յոյսով :

Ոչ. միջավայրի փոփոխութիւնը երբե՛ք
երբեք բայց, չի կրնար արդարացնել այս
մարդին մէջ դոնէ՛ ըմբռնումի եւ մտայ-
նութեան որեւէ փոփոխութիւն :

Եւ թէ՛ հարցը բերելով սկսուտական
շարժման, եթէ հայ սկսուտական շար-
ժումը ամէն բանէ առաջ՝ հայ սկսուտա-
կան շարժում է, Հայ Սկսուտը ուրեմն՝
ամէն բանէ առաջ՝ Հայ Սկսուտ է, իրր
այն պիտի մարգուի ու կրթուի, ծառայե-
լու համար հայ ժողովուրդին և հայ հայ-
րենիքին եւ ոչ թէ ինքզինքը ցուցադրելու
համար, ինքզինքը օտարին հանեցնելու
սնապարծութեամբ :

Երբ սկսուտական շարժման օգուտին տեսակէտէն իրր թէ, տեղական օրէնքներու պարտադրութեան պատրուակով, ըսկաուտիզմը կ'ուզեն անջատուած տեսնել Հ.Մ.Ը.Մ.էն, վճռապէս կ'ըսենք թէ ըսկաուտական շարժման օգուտը միայն ու միայն իր ԾԱԽԱԼԻՆ Մէջ է, ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒ ԲԱԶՄՈՒԹԵԱՆ Մէջ է:

Ծիծաղելի է 80.000ոոց գաղութի մը մէջ՝ քանի մը հարիւր սկաուտ համրել, երբ չորս-հինգ հազար սկաուտներ առնուագն պէտք էր հրապարակ հանել:

Անջատման ձգտումները որոնք բացառապարտէն կը պատրուակեն ու կը պարտկեն անձնական հաշիւներ ու սնտիտուութիւններ, կը յանդին այս աղքատ արդիւնքին, անխուստիելի կերպով:

Անոր համար որ մեր մէջ՝ սկաուտական շարժումը մնալով ինքն իր գլխուն, պաշտպանութեան օրելէ յենարան չի գտններ, աճելու, բազմելու, տենդոտ ու ծաւալուն գործունէութեան մը թէ նիւթական եւ թէ բարոյական միջոցները հայթայթելու, ի վերջոյ կը ստիպուի վերածուելու մեկուսի կղզեակներու, մինչեւ որ անհետանայ կամ ձուլուի տեղական կազմերուն մէջ:

Օտարներէ չենք կրնար օրինակ առնել: Անոնք աղագային կեղերոնացեալ կամ պետական միջոցներ ունին որ կը տրամադրեն իրենց սկաուտական կազմին, հրակողութեան եւ հակակռի յատուկ դիւաններով կամ սպասարկութիւններով:

Իսկ մե՞ր մէջ:

Առաջին օրէն իսկ, այդ դերը վիճակ-

ւած է Հ.Մ.Ը.Մ.ի որ նախախնամութիւն մը եղած է սկաուտական շարժման: Չայն իր ծագման մէջ իսկ որդեգրած, հովանաւորած ու նեցուկ կանգնած է անոր՝ նիւթապէս թէ բարոյապէս: Իր կարելի միջոցներով կատարած է ինչ որ ուրիշ պետական ժողովուրդներու մէջ կը կատարուի:

Կրնանք անվարան ըսել թէ Հ.Մ.Ը.Մը իր ամբողջ կազմով ու գործունէութեամբ առաւելապէս ծառայած է սկաուտութեան: Եւ ուրեմն, լոկ բարոյական կապ մը չէ որ հայ սկաուտական շարժումը լծած է Հ.Մ.Ը.Մ.ի:

Այս կապը այլեւս լոկ աւանդական արժէք մը չի ներկայացներ աչսօր: Այլ իրական, առարկայական արժէք մը յօգուտ հայ սկաուտութեան:

Այսպէս է որ ուրիշ ամէն մէկ զաղութի մէջ՝ Հ.Մ.Ը.Մ. եւ Հայ Սկաուտ կը մնան անբաժան, այս վերջինը վայելելով առաջինին հովանաւորութիւնն ու ենթարկուելով անոր հակակռին:

Իսկ եթէ այս երկրին մէջ՝ կան որ աւելի խելացի, իրենց կարծիքով, աւելի հեռատես իրենց յաւակնութեամբ, երկու կազմերուն անջատումը կը քարոզեն ու ատոր կը ձգտին քովքնտի եւ նենգ միջոցներով մենք զիտենք թէ կը հետապնդեն միայն ու միայն անձնական հաշիւներ: Առիթը կ'ունենանք մանրամասնօրէն խօսելու այդ մասին, երբ հարկը պահանջէ:

Առ այժմ, գոհանանք հաստատելով թէ պարզապէս կ'աչխատին սկաուտական շարժման տկարացման:

Գ. ՇԱՀԻՆԵԱՆ

ԿԱԶՄԵՑԵՒ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԽՈՒՄԲԵՐ ՀՈՆ, ՈՒՐ
ՉԿԱՆ, ԻՍԿ ՀՈՆ ՈՒՐ ԿԱՆ ԱՐԴԷՆ, ՊԱՀԱՆՁԵՑԵՒ ՈՐ
ԿԱԶՄԵՆ ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԵՐ:

ԻՆՉՊԷՍ ԱԶՆՈՒԱՑՆԵԼ ՄԵՐ ՑԵՂԸ

Դարեր շարունակ, օտար բռնատիրութեանց գլխին տակ ճգմուած Հայ ժողովուրդը, իր գոյութեան պահպանման հոգերով տարուած, չէր կրնար մտածել եւ միջոցներու դիմել՝ իր ցեղային ազնուացման համար:

Բռնատիրական այս պետութիւնները, ուսական, թրքական թէ պարսկական, ո՛չ միայն օտար տիրապետելի փոքրամասնութիւններու, այլ եւ իրենց ժողովուրդին ծոցին մէջ իսկ, մարմնակիրթական շարժման ձեռնարկութիւնները կը նկատէին ըմբոստութեան կամ յեղափոխութեան հրահրիչներ, մինչդեռ Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ՝ միլիոններ կը տրամադրէին նոյն նպատակով:

Տարիներ առաջ, առիթն ունեցած եմ չիման մէջ մտնելու այս երեք պետութեանց սահմաններուն մէջ ապրող ժողովուրդներուն հետ: Հարուստները անտարբեր՝ իրենց քսակը պարարտացնելու ետեւէ ինկած, իսկ համեստ դասակարգը՝ գոյութեան ծանր հոգերու տակ ճգմուած, մաքրութեան եւ առողջապահութեան մասին դադարաբար փակ չունէին:

Տեսած եմ զիւզեր, ուր օրական տասնեակներով երախաներ կը մեռնէին վարակիչ հիւանդութեանց հետեւանքով: Բռնի միջոցներն իսկ անօգուտ էին, մօր մը 3—4 զուակները անջատելու որ կարելի ըլլար մնացածը վարակումէ ազատել:

Կ'ապրէին գետնափոր տնակներու մէջ, կենդանիներու հետ քով քովի: Բնական է յանցանքը իրենցը չէր, այլ այդ ուղղութեամբ աշխատող եւ դաստիարակող չըկար: Ինչպէս վերը ըսի, պետութիւնները անհոգ էին, նոյնքան անհոգ էին նաեւ ազգային գործերով զբաղողները:

Մեր մէջ իննսունական թուականներուն է որ քանի մը երիտասարդներ Իզմիրի մէջ փորձեցին մարզական շարժում մը առաջ բերել, սակայն, կառավարութիւնը իր սաղմին մէջ խեղդեց զայն: Նոյն թուականներուն, Պոլսոյ Ամերիկեան Ռոպըրդ քոլէճի ուսանողները սկսած էին Աթլէ-

թիզմի եւ զնդախաղի, բայց սահմանափակ միճակի մէջ վասնդի դպրոցէն դուրս հնարաւորութիւն չկար:

1908ին, վրայ կը հասնի Թուրքիոյ յեղափոխութիւնը եւ կը հռչակուի սահմանադրութիւն: Այդ թուականէն յետոյ միայն, 1909ին, քանի մը երիտասարդներ հրապարակ իջան, զանազան արուարձաններու մէջ, խումբեր կազմեցին եւ այդ աշխատանքը մինչեւ դաւաճները տարածուեցաւ: Ոգևորութիւնը անսահման էր: Պատանիներ եւ երիտասարդներ սիրով փարեցան այդ զեղեցիկ շարժման, ու քիչ ատենուան մէջ մենք կարողացանք հրապարակային եւ դաշտային հանդէսներ սարքել, աթլէթիք եւ կշռութաւոր մարզանքներով ու զնդախաղերով: Հայ ժողովուրդը տեսնելով այդ աշխատանքին զեղեցիկ արդիւնքը սկսաւ հետաքրքրուիլ եւ քաջալերել: Բայց դժբախտաբար վրայ հասաւ 914ի ընդհ. պատերազմը, եւ ամէն մէկս պարտաւորուեցանք մեր պատեանին մէջ մտնալու. մէկ կողմէ հալածանքը, արտքը ու ջարդը, ամէն մէկը իր կեանքի վերկութեան ետեւէն ինկած, հնարաւորութիւն չկար Ֆիզիքական զարգացման մասին մտածելու: Սակայն, այդ շարժումը արմատացած էր ամէն մէկ երիտասարդի հոգիին մէջ: Երբ 1918ի զինադադարէն յետոյ յաղթական բանակները Պոլիս մտան, այդ շարժման առաջնորդները իսկոյն հրապարակ իջան, բոլոր անջատ միութիւնները ի մի բերելու մտահոգութեամբ, կազմեցին Հայ Մար. Ընդհ. Միութիւնը: Եւ որովհետեւ ատաղձը պատրաստուած էր, քիչ ատենուան մէջ հսկայաքայլ առաջ զնաց, նոյնիսկ օտարներու զարմանք պատճառելու աստիճան:

Հ.Մ.Ը.Մ.ը զեղեցիկ նշանաբան մը որդեգրեց (բարձրացիր - բարձրացուր) այսինքն զարգացուր դուն քեզ Ֆիզիքայէս, բարոյապէս, մտաւորապէս եւ ապա զարգացուր քեզմէ յետոյ եկողները, մէկ խօսքով ազնուացիր նախ, որպէսզի ազնուացնես:

Քաղաքական վերիվայրումները մեր այդ աշխատանքին ահռելի հարուած մը տուին, սակայն չկրցան մեռցնել այդ դաժնիքը: Մենք բոլորս սկսեալ հեռացանք մեր բոյներէն ցրուելով աշխարհի չորս կողմերը:

Ինչպէս վերը ըսի չկրցան մեռցնել այդ դեղեցիկ դաղափարը: Մեր տղաքը խորապէս համոզուած մեր ժողովուրդին համար անոր կենսական նշանակութեանը, եւ քանի որ պետականութիւն չունէինք, հասկըցան թէ այդ հողը կը ծանրանար Հ.Մ.Բ. մենականներուն վրայ: Եւ աշխարհի որ անկիւնը որ ապաստան դտան, իրենց առաջին դործն ըրին կազմել Հ.Մ.Բ.Մ. ի մասնաճիւղ մը: Նախապէս կատարուած աշխատանքնէր ուրեմն որ հակառակ օտար միջավայրերու բոլորովին աննպաստ պայմաններուն, մեր երիտասարդութեան տրւած էր անխորտակելի կամքը եւ անընկճելի կորովը, քալելու դժուած ճամբէն:

Բնական է ոչ մէկ տեղ վայրուն վիճակ չունի այսօր: Ատոր պատճառները երկուքի կը բաժնուին: Առաջին որ մենք պետական միջոցներ չունինք եւ երկրորդ՝ մեր ծնողները պէտք եղած քաջալերութիւնը չեն տար, չեն հետաքրքրուիր: Բնական է այս պայմաններու մէջ հնարաւոր չէր պէտք եղած բարձրութեան հասցնել դործը: Սակայն պատճառ մը չէ որ մենք անտարբեր մնանք այս մարդին մէջ: Այսօր Հայաստան մը ունինք, ուր մեր եղբայրները կը մարդուին պետական միջոցներով, հայ կառավարութիւնը հակայական գումարներ տրամադրած է մեր ցեղին Ֆիզիքական եւ մտային զարգացման համար:

Բայց Հ.Մ.Բ.Մ. ի Առժ. Կ. Մարմինը արդէն յարաբերութեան մէջ մտած է Հայաստանի մարդական ճիւղին հետ որ

դեռ վերջերս մեզմէ հրաւիրած է մարդիկներ եւ Փութպոլիստներ: Ուրեմն մենք ալ պետականութիւն ունեցող ազգերու շարքին մէջ անցնելով, մասամբ մը մեր դործը զիւրացած կ'ըլլայ:

Պետութիւնը երկրի մէջ ամէն միջոցներու դիմած է մեր երիտասարդութեան Ֆիզիքական եւ մտաւորական զարգացման, խի մենք հոս իրար խաչաձեւելով ժամանակ կը կորսնցնենք, առանց նկատի առնելու որ ոճիւր մը կը դործենք մեր ապագայ սերունդին վերաբերմամբ մեզի ինչպէս պարտականութեան մէջ:

Պարտականութիւն ըսի, որովհետեւ մեր ցեղին ազնուացման մարդին մէջ խաչաձեւումներ պէտք չէ որ զոյութիւն ունենան. բոլոր երիտասարդութիւնը պէտք է համախմբուի մէկ դրօշի — Հ.Մ.Բ.Մ. ի դրօշին տակ: Վասնզի այդ միութիւնը, հեռի քաղաքական որեւէ հակում հետապնդելէ, մերժելով որեւէ կուսակցական ազդեցութիւն իր մէջ, միայն մէկ ու նուիրական պարտականութիւն կը տեսնէ ծանրացած իր ուսերուն վրայ. — ամբողջովին նուիրուիլ ցեղին վերանորոգման, անոր ազնուացման, մարմնակիրութեան ընձեռած բոլոր միջոցներով:

Մեծ պարտականութիւն մըն ալ կը ծանրանայ մեր ծնողաց վրայ, գուցէ աւելի քան մարդական միութիւնները: Ատաղձը պատրաստելը կ'իյնայ ծնողաց վրայ: Բրնական է շատ մը ծնողներու համար մարմնական պահասութիւններ ուղղելու եղանակը անձանօթ ըլլալով, անկարող են իրենց զաւակներուն պահասութիւնները ուղղել:

Յաջորդով պիտի խօսիմ թէ ի՞նչ կրնան ըլլալ այդ պահասութիւնները եւ ի՞նչ միջոցներով զանոնք կարելի է ուղղել:

Գ. ՄԵՐՃԱՆՕՅ

ՍԿԱՌԻՏԸ ՀՆԱԶԱՆԴ Է

ՈՐՊԵՍՁԻ ՍՈՐՎԻ ՆԱԵԻ ՄԵԾԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՊ ՅԱՐԳԱՆԲԸ՝

ՅԱՆՁՆԵՑԷՔ ԶԵՐ ԶԱԽԱԿՆԵՐԸ Հ.Մ.Բ.Մ.Ի ՍԿԱՌԻՏ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ:

ՏԱՅ ՍԿԱՈՒՄ

ՍԿԱՈՒՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

(Շարունակութիւնն Գիտարդ Բիւլեն)

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ ԾՆՈՂՔՆԵՐՈՒՆ

Ձեր զաւակները պէ՛տք է սկսուտ ըլլան, որովհետեւ .

1.— Սկսուտիցմը տղուն պարապ ժամերը կը լեցնէ լաւ շրջանակի մը մէջ՝ հետաքրքիր աշխատանքերով :

2.— Սկսուտիցմը տղուն նկարագրերը կը շինէ, ինչ որ անհրաժեշտ է յաջողելու համար կեանքի ամէն պայմաններուն տակ :

3.— Սկսուտիցմը զինուորական շար-ժում մը չէ, ան կը ձգտի պատրաստել հոգևով, մտքով եւ մարմնով քաջարի քաղաքացիներ եւ ոչ թէ զինուոր խաղցողներու բազմութիւն մը :

4.— Սկսուտիցմը տղան կը դարձնէ աշխոյժ ու ճարպիկ, իրեն տրուած աշխատանքները օգտակար եւ հաճելի են թէ՛ տունէն ներս եւ թէ՛ տունէն դուրս :

5.— Սկսուտիցմը տղուն կուտայ պատուոյ եւ ուղղամտութեան գիտակցութիւնը՝ դարձնելով զայն պիտանի մարդ մը :

6.— Սկսուտիցմը տղուն մէջ կը պատրաստէ լաւագոյն մարդը, որով չի մոռնար երբեք այն Օրէնքը եւ Երդումը՝ զոր կամաւորաբար կ'ընէ, խոստանալով կատարել իր պարտականութիւնները՝ իրրեւ գիտակից մարդ :

7.— Սկսուտիցմը տղուն կը ներշնչէ ինքնագիտակցութիւն, որով ան կ'ընտրէ իր ուղին եւ կ'աջակցի ուրիշներուն :

8.— Սկսուտիցմը ի յայտ կը բերէ տղուն բնական ձիրքերը եւ կ'օժանդակէ անոր՝ ասպարէզի ընտրութեան մէջ :

9.— Սկսուտիցմը կ'ընդլայնէ տղուն ընկերային շրջանակը եւ զայն շիման մէջ

կը դնէ ամբողջ աշխարհի հետ :

10.— Սկսուտիցմը տղուն կուտայ լաւ տրամադրութիւն եւ զուարթութիւն՝ բնութեան ծոցին եւ ընտրեալ բարեկամական շրջանակի մը մէջ :

11.— Սկսուտիցմը՝ ձեր զաւակը կը դարձնէ ձեր ցանկացած մարդը :

12.— Սկսուտիցմը տղուն կուտայ, ինչ որ երբեմն եւ յաճախ չեն կրնար տալ՝ ո՛չ զպրօցը եւ ո՛չ ալ ծնողքը :

ԿՐՆԱՔ ՁԵՐ ՁԱՒԱԿՆԵՐՈՒՆ ՕԳՆԵՆ՝

1.— Հետաքրքրուելով անոր սկսուտական աշխատանքներով :

2.— Ձթոյլատրելով որ ան բացակայի ժողովներէն եւ արշաւներէն :

3.— Յաճախելով սկսուտական ակումբները եւ շիման մէջ մտնելով սկսուտ խմբակներու հետ, որոնք բարոյական մեծ շահերով կապուած են ձեր զաւակներուն :

4.— Օգնելով անոր բոլոր աշխատանքներուն եւ դառնալով անոր ամենամօտիկ աշխատակից բարեկամը :

5.— Հսկելով որ ան գործադրէ իր դասնանքը՝ առօրեայ գործերուն մէջ :

6.— Յիշելով որ սկսուտիցմը մեծապէս կը հետաքրքրուի բոլոր մանուկներով եւ այս շարժումին նպատակը ձեզմէ նիւթապէս օգտուիլ չէ երբեք, այլ ձեր զաւակներուն բարոյականը, մարմինը, նկարագիրը եւ հոգին ազնուացնել է միայն : Ամէն սկսուտ խմբակ կամ այլ աստիճանաւոր, առանց վարձատրութեան գիտակից եւ զոհարեցող անձեր են :

ԾԵՐ ՍԱԿՈՒՑ

նշանակութիւն. — Երէց-Սկաուտները սկաուտական շարժման որոշ ճիւղերէն մին կը կազմեն 17 տարեկանէն սկսեալ:

Ընդունելութեան պայմաններ. — 17 տարեկանը թեւակոխող ամէն սկաուտ եւ ոչ սկաուտ կրնայ մաս կազմել սկաուտական շարժման երէցներու ճիւղին. Եթէ թեկնածուն սկաուտական շարքերէն է որ կու գայ, իր խումբի խմբապետին մասնաւոր դրաւոր արտօնութեամբն է որ կը ներկայանայ, արդէն իսկ զոյուժիւն ունեցող «փաղանդ»ի մը պետին: Եթէ նոյն թաղին մէջ «փաղանդ» զոյուժիւն չունի, այն ատեն թեկնածուն, իր հետ 4-5 թեկնածուներ եւս գտնելով՝ իրենց խումբի խմբապետին խորհուրդներով հիմը կը զննեն նոր «փաղանդ»ի մը, որ ուշի ուշով կը հետեւի երէց-սկաուտներու կանոնադիր-ծրագրին: Իսկ ոչ-սկաուտ մը, երբ կ'ուզէ «թեկնածու-երէց» արձանագրուիլ, պարտի ներկայանալ «փաղանդ»ի խմբապետին՝ ի ձեռին ունենալով բարի վարուց եւ արժանաւորութեան վկայագիր, որոնցմով ի վերջոյ պիտի ներկայանայ Երէցներու Խորհուրդին:

Երէցներու Խորհուրդը հարցաքննութիւններէ վերջ է, որ «եկողը» կը ճամբէ ու անոր բացակայութեան կուտայ իր որոշումը «ընդունուած» կամ «ոչ» պատասխանով:

Ոչ-սկաուտ մը երբ իբր թեկնածու երէց ընդունուած է, իր թեկնածութեան շրջանին պարտի կատարել սկաուտին խոստումը եւ գործադրել անոր դաւանանքը. իսկ ատկէ զատ, ամէնքը պարտին կատարել Երէցներու հետեւեալ խոստումը. —

- 1) Կը խոստանամ՝ հրաժարիլ տղայական անտեղի հաճոյքներէ:
- 2) Կը խոստանամ մարմինս զերծ պահել, ամէն խոշտանդումներէ, որպէսզի զայն անարատ նուիրեմ ապագայ կողակցիս:
- 3) Կը խոստանամ ծառայել ազգիս, պարագաներու եւ Հ.Մ.Բ.Մ.ի, անոր փրփականտին եւ աճումին, հարթելով եւ

ծաղկեցնելով անոր գծած ճանապարհը, եթէ այդ ճամբուն վրայ, խոչընդոտներու եւ արդեւքներու հանդիպիմ, կը խոստանամ, հարթել ու տապալել զանոնք, նոյն իսկ կեանքիս զինովը:

Երէց սկաուտներու նշանարանն է՝ « Բարձրացիր եւ Բարձրացուր » իսկ կարգախօսը՝ « Ծառայել ու Պահպանել »:

ԵՐԷՑՆԵՐՈՒ ԹԵՔՆԻԲ ԿԱՐԳԵՐԸ

Ա.— Թեկնածու երէց ըլլալու համար պէտք է.

- 1) Քաջածանօթ ըլլալ նորընծայ սկաուտի մը պայմաններուն, եւ կարենալ սորվեցնել զանոնք նորեկի մը կամ թեկնածու սկաուտի մը:
- 2) Անձնական թէ խմբական առողջապահութեան քաջ ծանօթ ըլլալ:
- 3) Տասնեւհինգ օր բնական ըլլալ եւ մինակը կերակուր ու հաց պատրաստել զիտնալ:
- 4) Մէկ անգամէն՝ աջ ու ձախ ձեռքերով փոփոխակի վերցնել 20 քիլօ ծանրութիւն:
- 5) Փոփոխակի նետել 6 մեթր հեռու 7 քիլօ 250 կրամ ծանրութիւն, աջ ու ձախ ձեռքերով:
- 6) Լողալ 100 մեթր 3 վայրկեանէն:
- 7) Սուզուիլ 15 երկվայրկեան:

Այն երէցները (թեկնածու), որոնք առողջական պատճառներով վերոյիշեալ փորձերը չեն կարող կատարել, պարտին Միութեան բժիշկէն վաւերագիր մը ներկայացնել. այդ պարագային եւ միայն Շրջանային պետի որոշմամբ, ուրիշ մասնազիտութիւններէ փորձ կ'անցընեն:

Պատրաստել արժէքաւոր ու օգտակար աշխատանք մը (մտաւոր, Ֆիզիքական կամ ձեռական), որ պէտք է ներկայացուի Երէցներու Խորհուրդին, որ իր քննադատութիւնը կամ զնահատանքը ընելէ վերջ, փաղանդի խմբապետին եւ խորհրդատու խմբապետին կը մնայ, ընդունիլ եւ կամ

սրբազրութիւններ եւ յաւելում պահանջել: Այս աշխատանքի նկատմամբ, ըստ բաւականի, խիստ պէտք է բլլայ, որպէս զի ան ըլլայ անթերի:

Թեկնածուի պայմանաժամը վեց ամիս է:

Բ. — ՆՈՐԸՆԾԱՅ ԵՐԷՑ

1) Սկսուտ Բ. կարգի պայմաններու ըջօրէն վերաքաղ, եւ կարենալ ուսուցանել երկրորդի մը:

2) Ունենալ առողջապահի մասնազի — տութիւնը:

3) Սպայակոյտի քարտէսը կարգալ ու հասկնալ:

4) Մինակը 24 ժամ բանակիլ:

5) Ազգային, քաղաքական, վարչական, խնայողական եւ դինուորական կազմակերպութեանց քաջ ծանօթ ըլլալ:

6) Տեղական փողանդի ներքին պայմաններուն (եթէ կան) գոհացում տալ եւ առաւելագոյն մէկ տարուան մէջ անցընել այս պայմանները:

Գ. — ՕԾԵԱԼ «ԵՐԷՑ» ՍԿԱՌԻՏՆԵՐ

1) Նուազագոյն 18 տարեկանը թեւակոխած ըլլալ:

2) Փաղանդին մէջ նուազագոյն մէկ տարի գործունէութիւն ունեցած ըլլալ՝ իբր թեկնածու եւ նորընծայ երէց, ե՛ւ խորհրդատու խմբապետէն (խ.խ.) ե՛ւ փաղանդի խմբապետէն (փ.փ.խ.) ճանչցուիլ իբր պարտաճանաչ:

3) Մարզանքներէն հետեւեալները կատարել.

Վագֆ՝ 500 մէքր 1 վայրկեան 40 երկվ.:

Ուժով բարձրութիւն՝ 1 մէքր 20, աջ եւ ձախ ոտով:

Ուժով երկայնութիւն՝ 4 մէքր աջ ու ձախ ոտով:

Պարանէ բարձրանալ՝ 5 մէքր, առանց ոտներու:

4) Ազատարարի պէճը ունենալ:

5) 48 ժամ մինակը բանակիլ, կերակուր, տեղեկազիր, քարտէս:

6) Տեղական պայմաններ, եթէ կան, լրացնել:

7) Առ առաւելն երեք տարիէն պէտք է աւարտել վերոյիշեալ պայմանները, եւ իւրաքանչիւր անցած պայմանի թիւերն ու թուականը արձանագրել ինքնութեան տոմսին մէջ Խ. Խ.ի կողմէ ստորագրուած:

Օճեալ Երէց ըլլալու համար պէտք է խոստմնազիր մը ստորագրել, ցկեանս հաստատութիւն խոստանալով Միութեան: Եւ եթէ օրէնքներու դէմ գործէ խոստումնազիր ստորագրողը, արժանի պատիժներու ենթարկուելու յանձնառու ըլլայ իր խոստմնազրով:

ՏԱՐԱԶ. — Երէցներու տարազը պէտք է ըլլայ, եղածին չափ պարզ եւ կոկիկ՝ միօրինակ. դոց կապոյտ էքօսէ զլիսարկ, սկառուտին նշանակը աջ կողմը իսկ ձախին՝ Ե. Ս.ն ու Փարչ գաւազանը. բաց սրճագոյն շապիկ կամ կապոյտ Փլանէլ (միօրինակ). կարճ կամ կօլֆ դոց կապոյտ գուլպայ (միօրինակ). սուլիչ կասկ՝ կարմիր ու ձախ ուսէն դեղին, կանանչ եւ կարմիր երիզներ. ուսնոցներուն վրայ կանանչ ասուի՝ Ե. Ս. Առմենի վերտառութեամբ. մասնազիտական նշանները, գործադրելու պայմանաւ կարելի է կրել. առաջին անգամ որ սկառուտական դաւանանքին դէմ գործեն կը զրկուին այդ նշանակներէն:

Պարտաւորիչ են ինքնութեան տոմսերը, որոնք Երէցներու կենցաղին հայելիներն են. ամէն եռամսեայի պէտք է վաւերացուին անոնք Խ. Խ.էն եւ Ծրջ. Պետէն. իսկ 2-տարին անգամ մը պէտք է փոխուին նորերու փոխարէն:

ՅԱՐԳԱՆՔ. — Երէցները քաղաքավարութեան մասին բժախնդիր են: Նախ իրենք կը բարեւեն Երէցները ամէն սկառու եւ աստիճանաւոր:

ՓԱՂԱՆԳԸ. — Նշանակութիւն եւ կազմութիւն: Փաղանդը կը բաղկանայ «Երէց» կոչումով նախագահին 5 եւ անաւելագոյն

15 երիտասարդներէ: Փաղանդը, հայ սկաուտական շարժման մէկ անրաժան խումբը, մասն է: Փաղանդը կը կրէ ազգային նշանաւոր անձի մը, Հերոսի մը, եւն. անունը: Փաղանդը մաս կը կազմէ մասնաճիւղային խումբին կամ ենթաշրջանին: Մասնաճիւղային խումբի մը մէջ մէկէ աւելի փաղանդներ կրնան դոյութիւն ունենալ:

ՃԱՆԱԶՈՒՄ. — Անմիջապէս որ փաղանդ մը կազմուի պէտք է տեղեկացուի հայ սկաուտներու Շրջանային Մարմնոյն, եւ յետ վեցամսեայ դործունէութեան ու Շրջ. Պետի քննութեան, երբ տեսնուի թէ փաղանդը օրինաւորապէս ընթանալու վրայ է, Վերին Մարմնոյ որոշմամբ կը ստացուի վաւերացման ու ճանաչումի դրաւոր հրամանը:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

Ա. — Փաղանդի Խորհուրդը: — Փաղանդը կը ղեկավարուի «խորհուրդ»է մը, որուն կը նախագահէ Խ. Խ. ն: Խորհուրդի մաս կը կազմեն բոլոր «օձեալ» երէցները: Խորհուրդն է որ կ'որոշէ փաղանդի ամբողջ դործունէութեան ծրագիրը. կ'ընտրէ փաղանդի պետը, օգնականը, ուսուցիչները եւ սոյն որոշումները կ'ենթարկէ Շ. Գ. Մարմնոյ: Ապա կ'ընտրէ իր զանձապահը, բարտուղարը եւ դոյքապահը: Կ'որոշէ «թեկնածու»ներու ընդունուելու կամ մերժուելու պարագաները նոյնպէս կը բաժնէ փաղանդը «կորիզներու» եւ կ'որոշէ անոնց «ոահվիրաները» (առաջնորդ):

Բ. — Փաղանդի Պատուոյ Ատեանը կը կազմուի Խ. Խ. կն ատենապետ: Խմբապետէն Բ. ատենապետ: Ուսուցիչներէն, ոահվիրաներէն եւ օձեալ երէցներէն: Նոր կազմութեան միջոցին Խ. Խ. եւ խմբապետէն: Պատուոյ Ատեանը կը հաւաքուի հետեւեալ պարագաներուն՝ 1. — Թեկնածու, նորընծայ եւ օձեալ երէցներու ձեռնադրութիւն: 2. — Շրանչանի եւ վկայականի յանձնում եւ 3. — Կարգապահական (տիսիբիլիմ) խնդիրներու համար:

Գ. — «Կորիզ». Փաղանդի մը երէցները կորիզներու (խմբակ) կը բաժնուին, իրենց աշխատանքները տանելու համար:

Դ. — Երէց սկաուտները կ'ընտրեն, Խ. Խ. ը՛ փորձառու, դործունեայ եւ տարէց խմբապետէ մը, որ ընդհանրապէս կ'ըլլայ մասնաճիւղի աւագ խմբապետը, կամ առ ի չդոյէ խմբապետի, իրենց ենթաշրջանի կարող խմբապետներէն մին: Խ. Խ. ի պարտականութիւնն է՝ իր լաւ խորհուրդներով հսկել փաղանդի ճակատազրին վրայ, փաղանդի խմբապետին հետ համախորհուրդ:

Ե. — Փաղանդի պետը կ'ընտրուի Երէցներու Խորհուրդէն եւ կը վաւերացուի Շ. պետի խողովակով Սկաուտ Վերին Մարմինէն (Խ. Խ. նմանապէս). փաղանդի խմբապետը իր ընտրութենէն եւ օձեալ երէցի կարգն անցնելէն յետոյ իրաւունք ունի կրելու խմբապետի աստիճան եւ Ռ. Ա. դիրքերը. — իր պարտականութիւնն է Խ. Խ. ին հետ համախորհուրդ վարել փաղանդի ճակատազրիքը եւ զայն առաջնորդել:

Զ. — Փաղանդի պետի օգնականը ունի միւլենոյն պարտականութիւնները ինչ որ ունի խումբի մը փոխ խմբապետը եւ օձեալ երէցի կարգէն վերջ աստիճան կրելու իրաւունք ունի:

Է. — Ուսուցչի (էնսքրիփթօն) պարտականութիւնն է ըլլալ մասնաւոր ճիւղի մը (մասնապիտութիւն) քաջածանօթ եւ ուսուցանել թէ՛ թեկնածու երէցներու եւ թէ՛ երէցներու: Աստիճան կը կրէ օձեալ ըլլալէ վերջ միայն:

Վերոյիշեալ աստիճաններու անուանումը կը վաւերացուի, Շ. պետի խողովակով՝ Սկաուտ Վերին Մարմինէն, եթէ՛ յիշեալները կատարած են լիուրի իրենց միութենական պարտականութիւնները, որոնք են, 1) Ինքնութեան տոմս (Եռամէկեայ վաւերացումով), 2) Ամսամիճարներ, 3) Բաժանորդագրութիւն « Հ. Մ. Բ. Մ. — Հայ Սկաուտ »ի, 4) Թեկնածուի մը ներկայացում եւ 5) Ապահովողութիւն:

ՎԱՐՁԱԿԱՆ. — Կազմակերպուած փազանդի մը լաւ ընթացքին համար, հետեւեալ տոմարները պէտք է բժախնդիր կերպով բռնուին. այդ տոմարները ամէն եռամսեայի պէտք է քննուին Խ. Խ. Էն, Շ. պետի ամէն այցելութեան ներկայացուին ու վաւերացուին: Այդ տոմարները հետեւեալներն են. — 1) Անուանական տոմար մը, ամէն մի երէցի յատուկ 3—4 էջ, ուր դրուած պէտք է ըլլան յիշեալին, ինքնութեան տոմարի, մայր տոմարի թիւը, ամսականները, ապահովագրութեան թիւը, ծննդեան եւ այլ մանրամասնութիւնք, միութեանական աստիճան, կարգ, շարք, եւն. ամէն մի մանրամասնութեամբ. քըննադատութեան եւ զնահատանքներու բաժին. առողջապահութեան եռամսեայ ցուցակ եւ եթէ կարելի է Փիշ - կրաֆիք մը: 2) Տոմար մը փաղանդի դործունէութեանց տեղեկագիրներու: 3) Տոմար մը փաղանդի խորհուրդ եւ Պատուոյ Ատեանի համար: 4) Տոմար մը փաղանդի սնտուկին համար:

Ե. — ՓԱՂԱՆԳԻ ՀԱՆԳԻՍԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա. Թեկնածուի մը ընդունելութիւնները փաղանդի պետին առաջարկին վրայ երբ, Խորհուրդը կ'որոշէ ընդունել թեկնածու մը, վերջինս կը տեղեկացուի եւ մասնաւոր հրաւերով կը կանչուի ներկայանալ Երէցներու Պատուոյ Ատեանին, ուր նախագահը կ'ընդունի զինքը մի քանի բարի դալուստի խօսքերով, նամանաւանդ յիշեցնելով թեկնածուին, յառաջիկայ թէրնիքի լրջախոհ պատրաստութիւնները եւ ծառայութիւնները:

Բ. Նորընծայ Երէց

Խ. Խ. Էն փաղանդի պետին առաջարկով կը հրաւիրէ Պատուոյ Ատեանը նորընծան ընդունելու համար. այս արարողութեանց կարելի է հրաւիրել սկստական շարժման բոլոր ճիւղերէն ներկայացուցիչներ (աստիճանաւոր թէ շարքային), հրաւերները կը կատարուին Խ. Խ. Էն: Բոլորին ներկայութեան նորընծան կը հրաւիրուի զինքը իր քննութեանց մէջ պատրաստող

երէցէն, հաւաքոյթի կեդրոնը, նախագահին ղեկավարը, որ բարեւելէ վերջ կը խընդրէ որ ընդունուի Նորընծայ Երէցներու կարգին. Խ. Խ. Էն կը յայտնէ Պատուոյ Ատեանին եւ ներկայ երէցներուն թէ ոեւէ ըսելիք չունի՞ն իր մասին, ուրկէ վերջ, փաղանդի Խ. Խ. Էն մի քանի հարցումներ կ'ուղղէ եւ զինքը կը ներկայացնէ իրր նորընծայ, նախագահին եւ ներկաներուն. — Նախագահը կ'ընդունի Խումբի եւ Միութեան պաշտօնապէս անդամ: Այն ատեն Խմբապետը Նորընծային կը յանձնէ ուսնոց ժապաւէնը եւ փողկապը որոնք իր նշանակներն են (զաւաղան եւ Թ. Ս. օձեալներու նշանակներն են):

Գ. Օծեալ Երէցներ (ինքնամոլորու)

Օծեալ Երէցի հանդիսականութիւնը, մէկ զիշերուան միայնակ բանակումի մը կը յաջորդէ, ուր՝ Երէցը, իր կեանքի ուղեցոյց կ'ընտրէ Սկստական խոստումը ու դաւանանքը. միեւնոյն ատեն կը խոստանայ տիեզերական բարեացակամութիւն, կորայրութիւն, արդարութիւն եւ ընկերութիւն. կ'որոշէ իր քաղաքացիական պարտականութիւնները լրիւ կատարել ու շտկել իր ընկերային զիրքը, այդպէսով ազգին, ժողովուրդին, ընտանիքին ու Միութեանս բեռ չըլլալու համար: Կը խոստանայ իր սկստական պարտականութիւնը կատարել, օգնելով՝ համայնքին եւ իր Միութեան ընտանիքին ու գործին. կ'որոշէ օր ըստ օրէ իր սկստական գիտելիքները յառաջացնել եւ արշաւ ու բանակումներէ չի բացակայիլ. այս բոլորը, ինքնամոլորումի զիշերն է որ մինակը կը մտածէ ու կը հարցնէ ինքն իրեն թէ կարո՞ղ է ի գործ դնել եւ յարգել իր խոստումը եթէ ոչ՝ պէտք է հրաժարի Երէց ըլլալէ, եթէ այո՞, յաջորդ օրն իսկ Պատուոյ Ատեանի ներկայութեան, պաշտօնապէս կը խնդրէ ատենապետէն որ ընդունուի իրր Օծեալ - Երէց: Բոլոր ներկայ Երէցները եթէ ոեւէ առարկութիւն չունին իր մասին իրենց կողմէ կը խնդրեն Ատեանապետէն որ ընդունուի. այն ատեն Երէց Խմբապետը որոշ մի քանի հարցումներ կ'ուղղէ իրեն, որմէ վերջ, իրեն կը յան-

Պետր այն ատեն կը հրամայէ. — «Ձեր խումբին, մա՛րչ»:

Խումբը ուսին կը տանի դաւազանը, եւ նոր սկառուտն ու իր խմբապետը կը միանան իրենց խումբին:

Սկառուտական խոստումը տուած պա՛հ՝ հուն, Սկառուտը իր աջ ձեռքը կը բռնէ իր ուսին ուղղութեան վրայ, ափը դէպի առաջ, բթամատը կը բխցուցած ճկոյթի եղունդին եւ միւս երեք մատները վեր առած:

Այս է սկառուտներու բարեւի ձեւը եւ անոնց դադտնի նշանը:

Երբ ձեռքը ուսի բարձրութեան վրայ է, կէս-բարեւ է:

Երբ ճակատի բարձրութեան վրայ է, ամբողջ բարեւ է:

ՉՈՐՐՈՐԴ ԲԱՆԱԿՈՒՄ

ՈՒԱԶՄԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ, ՀԵՏԱՆՈՒԶԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ ԵՒ ԽԱՂԵՐ

Երգ եւ երաժշտութիւն կը ծառայեն հաճելի ժամանց մը ընծայելու մարդոց: Բայց նաեւ, հաստատուած է որ կ'ազնուացնեն բարբերը. դաստիարակչական որոշ արժէք մըն ալ կը ներկայացնեն ուրեմն: Իսկ խմբական երգերը առաւել եւս կ'ազդեն պատանիներու վրայ, որոնց նըկարագիրը նոր է որ կը կաղմուի, ենթարկուելով այլազան ազդեցութիւններու եւ կը հասուննայ ընտանեկան, դպրոցական եւ ընկերային միջավայրերու մէջ:

Գիտնալով ուրեմն երգին ազդեցութիւնը նորակազմ, մատաղ հոգիներուն վրայ, խմբապետները պէտք է մասնաւոր ուշադրութեամբ ընտրեն երգերը որ կ'ուզեն սորվեցնել տղոց:

Չուարթ բայց ո՛չ թեթեւ երգեր, տղոց հոգիները կը լեցնեն ուրախ տրամադրութիւններով:

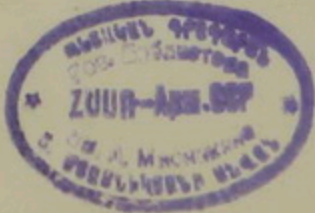
Ազգային ռազմական երգեր, ո՛չ միայն

անոնց մէջ կը հրահրեն հայրենասիրութիւնը, այլ եւ դանոնք կը թրծեն կորով եւ եռանդով:

Խմբական երգերու դաստիարակչական մէկ յատկութիւնն ալ այն է որ տղոց համար կը կազմէ կարգապահական վարժութեան լաւագոյն եղանակներէն մէկը:

Խմբերգի մէջ տղան կը սորվի չափի հետեւիլ եւ անոր ենթարկուիլ: Կը հասկնայ ամբողջութեան մէջ՝ լրացուցիչ մասնիկ մը կաղմելու դադատարը եւ կը ջանայ խուսափիլ ներդաշնակութիւնը խանդարող ամէն շարժումէն եւ ձայնի ելեւէջէ: Տրոց մէջ հասկնալի ցուցամոլութիւն մը եւ սնապարծութիւն մը կայ: Կը սիրեն իրենք զիրենք ցուցադրել եւ բազմութեան մէջ՝ ուշադրութիւն դրաւել: Ատիկա կը վնասէ ներդաշնակութեան: Բայց խմբական երգերու մէջ, երբ կը հասկնան թէ ամբողջին շտապուած գովեստին մէջ՝ իրենց արժանի բաժինն ունին անճնապէս, քանի որ գովեստի արժանի գործը կատարելու համար, կրցեր են իրենց խանդարող ձրտուաները զսպել, միշտ պիտի ջանան ամբողջին հետ քալել, առանց գիծէն դուրս ելլել փորձելու: Այդ կերպով պիտի սըրբադրեն իրենց սնապարծութեան հակումներն ու ցուցամոլութիւնները՝ որոնք կը խանգարեն անթերի ամբողջութեան մը կաղմութիւնը եւ իրենք իրենց պիտի ջանան պարտադրել ուղղուած կարգապահութիւնը, խումբին ներդաշնակութիւնը ապահովելու անկեղծ միտքով ու ճիւղով:

Կարգապահական վարժութեան մեծապէս կը նպաստեն նաեւ խմբական խաղերն ու պարերը, որոնք, միւս կողմէ՝ ուրիշ առաւելութիւն մըն ալ կը ներկայցնեն մանկավարժութեան տեսակէտով: Չոր ու խիստ կարգապահութիւն մը, տղուն մէջ կը զսպէ բնական պրոթիւուն խանդ մը եւ կորով մը, ինչ որ կրնայ անոր ատելի դարձնել կարգապահութիւնը եւ անոր մէջ, ընդհակառակն, արծարծել ըմբոստութեան զգացումը. մինչ խմբական պարերուն ու խաղերուն մէջ՝ տղան ենթարկուելով մէկտեղ ընդհանուր կանոնին, կը գտնէ անհատական նախաձեռնութեան եւ ազատ շարժումի պահեր ու առիթներ, ո-

րոնք լիուլի գոհացում կուտան իր եռալու
և պոռթկալու հակումներուն եւ այդպէս
կը մեղմացնեն կարգապահական պահանջ-
ներու խստութիւնները:

ԽՄԲԱԿՆԵՐՈՒ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ամէն մէկ խումբ բաժնուած է մօտ 8
հոգիներ խմբակներու: Խմբակներու ղրու-
թեան ղլխաւոր նպատակն է, տղոց նկատ-
րագիրը զարգացնելու համար, կարելի ե-
ղածին չափ բաղմամբ տղոց տալ ճշմա-
րիտ պատասխանատուութիւն մը: Եթէ
խմբակներ իր խմբակի պետին վստահի
գործի մը ամբողջական ղեկավարութիւ-
նը, երբ հասկննէ վստահութեան արտա-
յայտութեամբ թէ, ամէն ինչ իրմէ կը
սպասուի գործին յաջող ելքին համար,
կրնայ սպասով ըլլալ թէ շատ աւելի ը-
րած է այս տղուն մէջ անհատականութիւ-
նը զարգացնելու համար, քան թէ ղպրո-
ցական ամբողջ ծրագիր մը:

Այս տեսակէտէն, Պատուոյ Ատեանը
մեծ դեր կը կատարէ:

Պատուոյ Ատեան մը կը կազմուի խմբ-
պետներէն եւ խմբակներու պետերէն
կամ փոքր խումբի մը մէջ, խմբակի պե-
տէն եւ իր օգնականներէն: Պետը կրնայ
ներկայ ըլլալ Պատուոյ Ատեաններուն մէջ,
բայց չի քուէարկեր:

Պատուոյ Ատեանը կ'որոշէ վարձատրու-
թիւններ, պարգևները, աշխատանքի ծրա-
գրերը, կը զբաղի բանակավայրի և խում-
բին ներքին կեանքին վերաբերեալ ուրիշ
հարցերով:

Պատուոյ Ատեանի անդամները յանձնա-
ռու են դադտնապահ ըլլալու: Միայն ամ-
բողջ խումբին հետ կապ ունեցող որո-
շումները կը յայտարարուին, ինչպէս ան-
ուանումներ, մրցումներ, եւայլն: Յա-
ճախ կը պատահի որ խմբակի պետերը ի-
րենք իրենցմով կազմեն Պատուոյ Ատեան
մը եւ խումբը վարեն պետին բացակա-
յութեան:

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍԲ ԽՄԲԱՊԵՏՆԵՐՈՒՆ

Խմբապետներուն վրայ մեծ պարտակա-
նութիւն մը կը ծանրանայ: Անոնք կրնան
իրենց ձեռքին մէջ առնել ամէն մէկ սկա-
նուր առանձին եւ գայն քրծել իբր քաջ
ու բարի տղայ մը: Բանի չի ծառայեր
խումբին մէջ ունենալ քանի մը ուշագրաւ
պատահիներ եւ քողով որ միւսները մը-
նան անարժէք համբաւներ: Խմբապետնե-
րը պէտք է ջանք քափեն որ իրենց խնամ-
քին յանձնուած բոլոր տղաքը հաւատարա-
պէս կրթուին ու բարձրանան: Առ այդ՝
ամենէն կարեւորն է օրինակը գոր խմբա-
պետները կուտան: Ինչ որ անոնք կ'ընեն,
նոյնը պիտի ընեն սկաւումները: Տոյց
տուէք անոնց որ գիտէք հնագանդիլ հրա-
մաններու, անոնք տրուած ըլլան գրաւոր,
քերականի քէ տպագիր, քէ գանոնք կը
գործադրէք պետին բացակայութեան, ինչ-
պէս անոր ներկայութեան:

Տոյց տուէք անոնց քէ գիտէք ձեր կա-
րողութեան պատուանիշերը շահիլ ձեր
գործունէութեամբ եւ տղաքը ձեր պեր -
նախօսութեան փորձերուն պէտք չպիտի
ունենան, ձեր օրինակին հետեւելու հա -
մար:

Գալով սկաւումներուն, անոնց ալ կ'ը-
սեմ. — Այս տիեզերական պատերազմին
մէջ՝ որ արիւնով ողողեց երկիրը եւ ամ-
բողջ քաղաքներ մոխրի վերածեց, տեսաք
քէ ի՞նչպէս կը շահուին նախատարտ-
ները՝ շնորհիւ զինուորներու որոնք գի-
տնէ հնագանդիլ եւ հետեւիլ իրենց սպա-
ներուն: Այդպէս ընելով՝ անոնք գիտն
քէ դէպի ստոյգ մահ կ'երթան: Բայց չեն
հուսափիր, որովհետեւ գիտնէ քէ եք
բոլորը հնագանդիլ և բոլորը մէկ մարդու
պէս կատարեն իրենց վստահուած գործը,
յաղթանակը կը տանին: Նոյնն է Սկաւում-
ներուն համար:

Հնագանդեցէք ձեր խմբապետներուն,
հետեւեցէք անոնց եւ ձեր խումբը երբէք
հտ չպիտի մնայ ուրիշ որեւէ խումբէ:

Ամէն մէկ խումբ անունը կը կրէ այն վայրին, ուր կը կազմուի: Այս խումբին ամէն մէկ խմբակը կը կրէ անասունի մը անունը: Այսպէս օրինակ՝ քաղաքի մը առաջին կամ երկրորդ կամ երրորդ խումբերը, կը բաժնուին բազմաթիւ խմբակներու, համաձայն իրենց թիւին, և կը կրեն զանազան անասուններու անուններ. — օրինակ՝ Գայլեր, Այծեր, Արծիւներ, Առիւծներ, Ժիժեռակներ, Էւայլն:

Խմբակի մը ամէն մէկ անդամը կ'ունենայ իր թիւը: Խմբապետը թիւ 1 — իր օգնականը՝ թիւ 2 — եւ միւս սկաուտները՝ յաջորդ թիւերը: Սկաուտները ընդհանրապէս կը գործեն երկուական, 3 եւ 4, — 5 եւ 6, 7 եւ 8 միասին:

Սկաուտը պարտաւոր է գիտնալ ձայնը նմանցներու այն կենդանիին՝ որուն անունը կը կրէ իր խմբակը: Այսպէս՝ եթէ իր խմբակը կը կոչուի «Ագուսներ», սկաուտը պէտք է գիտնայ նմանցնել ագուսին կանչը:

Այս կերպով է որ սկաուտները իրարու հետ յարաբերութեան մէջ կը մտնեն գիշեր տուն եւ կամ երբ կը պահուրտին:

Սկաուտ մը իրատունք չունի գործածելու ուրիշ խմբակի մը խորհրդանիշ անասունին կանչը:

Որեւէ վայրկեան, իր սկաուտները հաւաքելու համար, խմբապետը սուլիչի հարուած մը կուտայ եւ խմբակին կանչը կ'արձակէ:

Երբ սկաուտ մը հողի վրայ կը ձգէ նշան մը, գոր ուրիշներ պէտք է կարդան, կը գծէ իր խումբին խորհրդանիշ անասունին գլուխը:

Այսպէս, եթէ կ'ուզէ գիտցնել թէ այս ինչ նամբէն պէտք է գգուշանալ, կը գծէ « գգուշանալ » նշանը եւ կ'աւելցնէ իր խումբին խորհրդանշանը եւ անոր ձախ կողմը կը դնէ իր թիւը, հասկցնելու համար թէ ո՞վ է որ երեսան հանեց թէ այդ նամբէն պէտք է գգուշանալ:

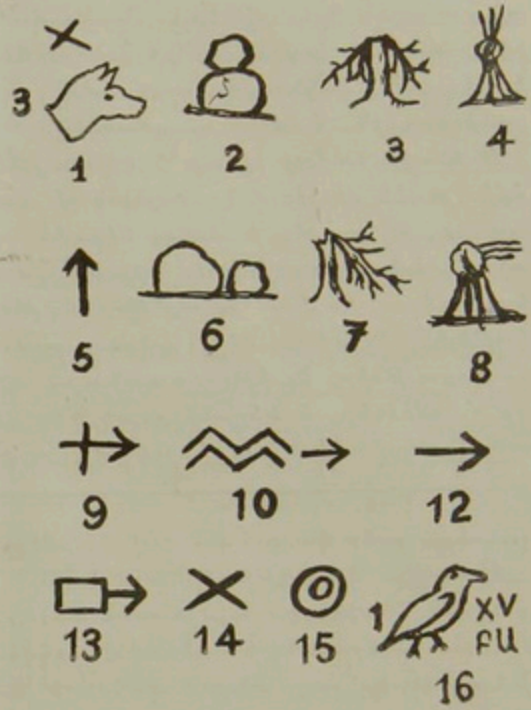
Խմբապետը, իր գաւազանին վրայ կը կրէ նետակ դրօշիկ մը, երկու եզերքները կարմիր պատտառով շրջանակուած, եւ

վրան՝ իր խումբին խորհրդանիշ անասունին գլուխը:

Սկաուտները պարտաւոր են գիտնալ հետեւեալ նշանները գծել, նայած թէ ի՞նչ խումբի կը պատկանին:

ՀՐԱՀԱՆԳ. — Վարժութիւն կատարել այս նշանները կաւիճով գծելու պատերուն վրայ, եւ զաւազանի մը ծայրով՝ աւազին կամ ցելին վրայ:

Ահա քանի մը նշաններ որոնք կը գործածուին սկաուտներուն կողմէ՝ նամբան ցոյց տալու համար:

Սկաուտական նշաններ

1 — Երբ սկաուտ մը հողին վրայ կը ձգէ նշան մը զոր ուրիշներ պէտք է կարդան, նախ կը գծէ իր խումբը խորհրդանշող անասունին գլուխը: Այսպէս, եթէ կ'ուզէ հասկցնել թէ պէտք է գգուշանալ այս կամ այն ճամբէն, կը գծէ այս նշանը, որ կը նշանակէ «գգուշանալ»... կ'աւելցնէ իր խումբին խորհրդանշանը, անոր աջ կողմը կը դնէ իր թիւը, յայտնելու համար թէ ո՞վ է որ կ'ազդարարէ:

2—3—4—5.— Այս նշանները ցոյց կուտան ճամբան:

5—6—7—8.— Այս կերպով սրուած նը-

ՍԿԱՌԻՏԸ ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԾՈՑԻՆ ՄԷՋ

Ինչ որ ջուրը կը ներկայացնէ ձուկին համար, նոյնն է բնութեան վայրերը սկառուտին համար:

Սկառուտը սահմանուած է մեծ մասամբ բնութեան մէջ ապրելու: Այդ պատճառ — առան պէտք է զիտնայ բնութեան սոճէն գաղտնիքները, ճանչնայ կարելի եղածին չափ շատ անոր նշաններն ու երեւոյթները եւ կրցածին չափ ճիշտ հետեւութիւններ հանել անոնցմէ:

Սկառուտ մը պէտք է զիտնայ մթնոլորտի զանազան երեւոյթները: Տրամարանօրէն բացատրէ հովին, անձրեւին, ձիւնին, կարկուտին, կայծակին, որոտումին, ծիրանի գօտիին, եւ այլն պատճառները:

Օրինակի համար պէտք է զիտնայ թէ ձմեռ ատեն որոտում եւ կայծակ չի պատահիր, թէ առանց անձրեւի ծիրանի գօտի չ'երեւնար, որովհետեւ ծիրանի գօտի կազմուելու համար պէտք են անձրեւի կաթիլներ եւ անոնց մէջէն անցնող արեւի ճառագայթներ: Եւ եթէ իր զանուած տեղը չ'անձրեւեր, եւ ծիրանի գօտի կ'երեւեր, այդ կը նշանակէ թէ ուրիշ տեղ մը, արե-

ւին եւ ծիրանի գօտիին միջեւ զանուած միջոցին վրայ կ'անձրեւէ:

Պէտք է ճանչնայ կենդանիները եւ անոնց հետքերը: Պէտք է զիտնայ թէ ո՞ր կենդանիներն ո՞ր երկրներուն մէջ կ'ապրին որպէսզի երբ ինք Ֆրանսայի մէջ կ'ապրի, չկարծէ տեսնել առիւծի հետքեր, բացի խիստ բացառիկ պարագաներէ ինչպէս կրկէսէ մը փախած առիւծի մը զոյուլեան պարագային:

Սկառուտը պարտաւոր է նաեւ ճանչնալ եւ նմանցնել կենդանիներուն կանչերը, բայց մանաւանդ անոնց սովորութիւնները, որպէսզի կէսօրուան արեւոտ ժամերուն չնմանցնէ ձայները բուլին կամ չղջիկին, որոնք զիշերային կենդանիներ են եւ որոնց ձայնը կէսօրին լսել անբնական պիտի ըլլար եւ կասկած արթնցներ:

Սկառուտ մը պէտք է ճանչնայ նաեւ բոյսերը, անոնց տերեւները, ծաղիկներն ու պտուղները: Ընդհանուր առմամբ պէտք է զիտնայ թէ ո՞ր բոյսերը, ո՞ր տեսակ հողերու մէջ կը բուսնին: Չանազանէ տաք երկրի բոյսերը բարեխառն եւ ցուրտ երկրի բոյսերն: Այս բոլորը իրենց օգտակարութիւնները ունին եւ կ'օգնեն իրեն թանկագին հետեւութիւններ հանելու համար:

Օրինակի համար երբ զիտնէ թէ, նուստֆարը եւ ջրկոտեմը, կամ եղեղը կամ ուրին ջուրի մէջ կամ ջուրի մօտ բուսնող տունկեր են, եւ երբ ճամբու մը վրայ ատոնցմէ մին կը տեսնէ փրցուած վիճակի մէջ կրնայ հետեւցնել թէ մօտերը ջուր պէտք է գտնուի: Իր փնտտուքը աւելի առաջ տանելով կրնայ խորհիլ թէ այդ տունկերը հող բերուած են մէկուսն կողմէ եթէ ջուրը բաւական հեռու է: Թէ հող բերողը միայն անձ մը կրնայ ըլլալ քանի որ կենդանիները սովորութիւն չունին ծաղիկներ կամ տերեւներ երկար տեղ փոխադրելու: Թէ հաւանական է որ ճամբուն վրայ բերուած ձգուած նուստֆարի այդ ծաղիկը տեղացիի մը կողմէ փրցուած չ'ըլլայ: Որովհետեւ տեղացիները յաճախ

չանները ըսել կ'ուզեն. — «աջ դարձէք»:

10.— Այս ուղղութեամբ ջուր կայ:

12.— Հետեւեցէք այս ճամբուն:

13.— Կը նշանակէ՝ — նետին ուղղութեամբ երեք քայլ անդին պահուած նամակ մը կայ:

14.— Այս ճամբէն մի երթաք:

15.— Տեղս վերադարձած եմ:

16.— (Ստորագրուած) Ազոաներու խմբապետը՝ (այսինչ վայրի) 15րդ խումբ:

Ծանօթ.— Գիշեր ատեն այս նշանները կը կազմուին փայտի կտորներով, շուրջը խոտ կամ քարի կտորուանք դնելով, այնպէս մը որ կարելի ըլլայ գտնուի կարգալ շօշափելով:

Յաջորդ թիւով. — դրօշախօսութիւն, մորս, պատրաստուած՝ Եղբ. Ժ. Միւրանեանի կողմէ եւ խորհրդանիշեր՝ դժուած Եղբ. Ս. Գըլընեանի կողմէ:

տեսած ըլլալով զանոնք, իրենց համար սովորական դարձած են եւ մտքերնէն անդամ չեն անցուներ քաղել անոնցմէ: Այսպէս հետեւութիւնէ հետեւութիւն կարելի է հասնիլ այն եղբակացութեան թէ այդ ծաղիկը փրցուած է քաղաքէ մը ժամանակաւոր կերպով հող հասած օրիորդի մը կամ մանուկի մը կողմէ առ ի հետաքրքրութիւն եւ յետոյ ձուլուած ճամբուն վրայ: Այդ ուղղութեամբ ծաղիկին ինկած վայրին մօտ ոտքի հետքերու քննութիւն մը մեզ հաւանաբար լուսարանէ, եւ եթէ այդ հետքերը քաղաքացիի կօշիկներու հետքեր են, մեր հետեւութիւններուն ճշգրիտ ըլլալը կ'ապացուցանեն: Ամէն մէկ հետքէն եւ նշանէն այս տեսակ հետեւութիւններ հանելը, մեծապէս կ'օգնեն սկառուտին դիտելու կարողութիւնը զօրացնելու, եւ տրամաբանելու վարժութիւնը բնդարձակելու: Ահա թէ ինչու սկառուտ մը ամէն մէկ երեւոյթի առջեւ պէտք է հարց տայ. « ինչո՞ւ համար, ի՞նչպէս, երբ »:

Այս մասին ահա պզտիկ պատմութիւն մը:

Առաւօտ մը կանուխ խմբակ մը սկառուտներ կը յառաջանային ճամբուն վրայ բանակումի վայր մը փնտռելով: Յանկարծ սոսկալի տեղատարափ մը կ'սկսի: Ծառի մը տակ քիչ մը սպասելէ վերջ անմիջապէս որ անձրեւը քիչ մը կը դադրի, դաշտին մէջ կը կանգնեն վրանին եւ կ'երթան մօտակայ ազարակին բակին մէջ գտնուող աղբիւրէն ջուր բերել:

Աղբիւրին մօտ կը տեսնեն ընկոյզի ծառ մը կանաչ բայց հասուն ընկոյզներով ծանրաբեռնուած, նաեւ ճիւղ մը որ կոտրուած եւ վար կախուած էր եւ որուն վերայի ընկոյզները փրցուած էին: Սկառուտները կը վերադառնան վրանին մօտ: Այդ միջոցին ազարակապանը դուրս կ'ելլէ եւ տեսնելով հեռուէն սկառուտները եւ ընկոյզի ծառին կոտրած ճիւղը, կը բարկանայ հետեւցնելով որ անոնք էին կատարած այդ արարքը: Կատուած կը յառաջանայ դէպի բանակավայրը զանոնք իր դաշտէն վտարելու մտօք: Ծամբուն վրայ կը տես-

նէ խոշոր քար մը որուն վրայ կոտրուած կանաչ ընկոյզներու հետքեր կային: Աւելի համոզուած իր կասկածներուն մէջ ուղղակի կը մօտենայ վրանին եւ կը սկսի նախատել սկառուտները եւ հրամայել որ անմիջապէս մեկնին: Երբ առաջնորդը կը տեղեկանայ իրողութեանը, կը հարցնէ իր սկառուտներուն թէ այդպիսի արարք մը զորձա՞ծ էին: Անոնց ժխտական պատասխանին վրայ վստահութեամբ կը մերժէ ազարակապանին ամբաստանութիւնը: Ազարակապանը փաստելու համար իր ըսածը կը հրաւիրէ սկառուտները երթալ եւ տեսնել այն քարը որուն վրայ կոտրուած էին ընկոյզները: Երբ հոն կը հասնին ազարակապանը յաղթականօրէն ցոյց կուտայ խոշոր քարը եւ ծռելով գետնէն կը վերցնէ աւելի պզտիկ քար մը որ ծառայած էր ընկոյզները կոտրելու, եւ կը բացազանչէ. « Ահա նաեւ այն քարը որով քու սկառուտներդ կոտրած են իրենց զողջած ընկոյզները »:

Սակայն յանկարծ, առաջնորդին աչքերը կը փայլին յաղթութեան նշոյլով մը եւ կը պատասխանէ. « Բարեկամս, այդ ընկոյզները զողջուած են եւ ճիւղը կոտրուած է կամ երէկ երեկոյ կամ գիշերը: Մենք հոս հասանք այս առաւօտ եւ ատոր ապացոյցը այն է որ գետնէն վերցուցած այդ քարիդ տակի հողը չոր է, մինչդեռ մենք հոս եկանք տեղատարափ անձրեւէն վերջ: Ուստի այդ ընկոյզները կոտրուած են անձրեւ զալէն առաջ »:

Ազարակապանը համոզուելով, ներողութիւն կը խնդրէ, եւ սկառուտները կը պատուասիրէ իր ազարակին համեղ բերքերովը:

ԾԵՐ ԳԱՅԼ

ՊԷՏԸՆ ԲԱՌԻԼԻ ԿԵԱՆՔԻՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ

Սկաուտութեան մեծ հիմնադիրը Պէտըն Բաուլ, որ մարդկութեան տուաւ դործնական մանկավարժութեան լաւագոյն եղանակը, իր կեանքով ու գործունէութեամբ իսկ, եղաւ իր դաւանանքին կենդանի օրինակն ու առաքեալը:

Պէտըն Բաուլի ամէն մէկ քայլը կրնայ օրինակ հանդիսանալ սկաուտներուն, որոնք կ'ուզեն կեանքի մէջ՝ յաջողութեան ճամբուն վրայ ընթանալ անսայթաք, անարգել, բայց, բարձրաճակատ, առանց զիմեւու քովընտի, անվայել միջոցներու:

Կարժէ որ ամէն մէկ սկաուտ մանրամասն ճանչնայ իր մեծ պետին կեանքին ամէն մէկ դրուագը, անկէ ներշնչուելու համար՝ ամէն անգամ որ ինքզինքը տեսնէ նեղութեան մը մատնուած:

Ռոպըրդ Պէտըն Բաուլ, որ արժանացաւ 20է աւելի բարձր պատուանշաններու, եւ նշանակուեցաւ պատուոյ ուսուցչապետ բազմաթիւ համալսարաններու, ծնաւ Լոնտոնի մէջ, 1857 Փետրուար 22ին:

Ընտանիքին կրտսերն էր, ունէր 11 եղբայրներ եւ քոյրեր:

Իր հայրը բողոքական պատուելի եւ ուսուցիչ Օքսֆորտի համալսարանին մէջ, համբաւաւոր դարձած էր բնագիտական եւ թուարանական իր ուսումնասիրութիւններով: Ան սիրուած եւ յարգուած էր նաեւ իրր Աստրոնոմիայի պաշտօնեայ իր արժանաւորութեան եւ անձնութեան համար:

Զմեռ ատեն, հազիւ վերջացուցած իր դասախօսութիւնները, ձիւն ու ցուրտ անտեսելով, կ'երթար այցելելու իր հիւանդ կամ անկար ծուխերը: Սակայն փոքրիկն Ռոպըրդ, երջանկութիւնը չունեցաւ երկար վայելելու իր հօրը գուրգուրանքն ու պաշտպանութիւնը:

Պատուելին մեռաւ 1860ին, երբ Ռոպըրդ հազիւ երեք տարու էր: Մայրը որ նիւթական տկար միջոցներ ունէր, իր վերջին հինգ փոքր դուստրները մեծցնելու բեռն տակ մնացած էր: Հակառակ ա-

տոր, ան սիրով եւ անձնութեամբ տոգորուած հիւանդի մայր մըն էր, որուն աղօթելութիւնը մեծ եղաւ Ռոպըրդի վերայ:

Հինգ տարեկանին, Ռոպըրդ սկսաւ դպրոց յաճախել, ուր սակայն՝ սկիզբը, փայլուն աշակերտ մը չեղաւ, ինչպէս կը խոստովանէ ինքը: Ծատ չանցած, հասկըցաւ թէ, մայրը մինակ մնացած, բաւական միջոցներ չունի իր հինգ դուստրները մեծցնելու համար եւ թէ պիտի ստիպուի իր սեփական միջոցներով՝ իր ճամբան կտրել կեանքի մէջ, եւ սկսաւ աշխատել իւր բէն:

Յաջողեցաւ իրր թոշակաւոր մտնել Զէրթըրհաուզի դպրոցը:

Հող՝ Պէտըն Բաուլ երեւան կուզայ իրր պատուական դերասան եւ ինքն իսկ, զբարձալի կերպով կը պատմէ թէ, Զէրթըրհաուզի մէջ է որ փախուստ տալով, իր սկաուտական առաջին փորձերը կ'ընէր: Այդ փախուստներու միջոցին, դադարազդի կը բռնէր նապաստակներ եւ փայտի կրակի վրայ կ'եփէր՝ հսկողներու քիթին տակ՝ առանց սակայն բռնուելու:

Բայց, այդ զինքը չարգիլեք աշխատելէ եւ իր ուսումը շարունակելէ փայլուն կերպով: Դպրոցէն ելլելուն, իր մտքին մէջ կը տեղաւորուի ահաւոր հարցականը՝ որ կը տանջէ բոլոր երիտասարդները: Ի՞նչ ընել...

Ճամբորդելու եւ երկիր տեսնելու փափաքը աւելի քան երբէք կը մշտէ զինքը:

Պահ մը կը մտածէ աւետարանական քարոզիչ դառնալ եւ երթալ վայրենի ժողովուրդները քրիստոնեայ դարձնել: Յետոյ, կ'ուզէ դերասան դառնալ եւ ներկայացումներ սարքել, երբ օր մը, կը կարգայ յայտարարութիւն մը, որ մրցումի հրաւէր մըն էր զինուորական պաշտօններու համար: Առանց մեծ խանդավառութեան, կը մասնակցի մրցման եւ կ'ընդունուի եւ այնքան լաւ կը յաջողի որ (2րդ 700ի վերայ), մարզական վարժութեան սովորա-

կան շրջանէն զերծ կը յայտարարուի եւ անմիջապէս կը նշանակուի տեղակալ:

Այդպէս կը սկսի, ինչ որ ինքը կ'անուանէ իր Բիւ 1 կեանքը:

Իր մօրը դրամական օգնութիւն զրկելու, քիչ մը աւելի դրամ ստանալու համար, ինչպէս մանաւանդ, արկածի եւ նորութեան սէրէն մղուած, զիմում կ'ընէ Հնդկաստան զրկուելու: Կ'ընդունուի եւ զրկուի Լուքնով, ուր կը սկսի յոգնեցուցիչ կեանք մը: Չանդիտանար թէ կլիման վտանգաւոր է: Առողջութիւնը պահելու համար, անընդհատ մարզանք կը կատարէ: Բոլորովին կը դադրի ծխելէ եւ խմելէ եւ իր թոշակով կարենալ իր պէտքերուն գոհացում տալու համար, ինքզինքը կը զրկէ ամէն տեսակ հաճոյքներէ եւ զուարճութիւններէ:

Հակառակ ասոր, զօրաբաժնի իր ընկերները հետզհետէ աւելի կը համակրին իրեն, վարսէտ ձիաւոր, ճարպիկ որսորդ, ուշադրաւ դերասան, զուարճալի եւ խանդավառ ընկեր էր: Չ1 տարու էր, բայց դիտէր ինքզինքը պարտադրել իր մարդոց:

Սակայն Հնդկաստանի կլիման չի յարմարեր իրեն, եւ հակառակ իր զգուշութիւններուն, Պէտըն Բաուլ կը հիւանդանայ եւ կը ստիպուի Անդլիա վերադառնալ՝ հանգստանալու համար:

Գարձեալ կը վերադառնայ Հնդկաստան 1880ին: Բայց իր զօրաբաժնի պատերազմական շրջանի մըմէջ զիրք բռնած է: Պէտըն Բաուլ պէտք է անոր միանայ քանի մը մարդոց զլուխն անցած եւ առաջին անգամ ըլլալով՝ մեծ արշաւ մը կը կատարէ ձիով կտրելով ամբողջ Աֆղանիստանը: Ծամբորդութիւնը կը տեւէ մէկ ամիս:

Չորս տարի յետոյ, 1884ին հարիւրապետի աստիճանին բարձրացած էր զօրախումբով կը մեկնի Հարաւային Ափրիկէ, ուր կը սկսի արկածալի կեանք մը:

Յետոյ, միշտ իր զօրաբաժնին հետ, երկու տարի կ'անցընէ Անդլիոյ մէջ, ուր

կը ձանձրանայ: Կը վերադառնայ Ափրիկէ՝ իրր զօրավար Սմիթի թիկնապահ:

Այս առթիւ, առաջին անգամ ըլլալով կը մասնակցի զինուորական լուրջ դործողութեան մը, ուր մեծ յաջողութիւն կը զտնէ եւ աստիճանի բարձրացում կը ստանայ:

Բայց, զօրավար Սմիթ կը նշանակուի Մալթայի կառավարիչ եւ իր հետ կը տանէ Պէտըն Բաուլը իրր քարտուղար: Հոն առանց ժամանակ կորսնցնելու, կը հաստատէ ակումբներ եւ հանգստեան տուններ՝ զինուորներուն համար:

Իր պետերը նշմարած են զիտող եւ խորամանկ մարդու իր յատկութիւնները. զինքը կը կցեն դադտնի սպասարկութեան եւ իրեն կը վստահին բազմաթիւ պաշտօններ՝ օտար երկիրներու մէջ:

Յաջողութեամբ զլուխ կը հանէ իրեն վստահուած պաշտօնները, ամէն անգամ երեւան հանելով իր վրայ հսկելու նշանակուած լրտեսներու խաղերը եւ թանկազին տեղեկութիւններ կը հաղորդէ իր պետերուն:

Վրայ կը հասնէ Պօէրներու դէմ պատերազմը: Պէտըն Բաուլ դարձեալ Հարաւ. Ափրիկէ է գնդապետի աստիճանով եւ իր պաշտպանութեան տակ ունենալով բաւական ընդարձակ շրջան մը, իր բանակատեղին հաստատած է Մաֆթիկի մէջ, որ շատ չանցած կը պաշարուի 10.000 Պօէրներու կողմէ: Իր հրամանին տակ ունէր ընդամէնը՝ դէշ հազուած եւ դէշ զինուած 1000 զինուորներ: Պաշարումը տեւեց եօթըն ամիս. եւ այս եօթն ամսուան ընթացքին, Պետըն Բաուլի կորովը, հնարամտութիւնները հրաշք դործեցին:

Ամբողջ Անգլիան անձկութեամբ կը հետեւէր պաշարուած քաղաքին լուրերուն: Երբ փրկութեան լոյսը հասաւ, ընդհանուր խանդավառութիւն մը պոռթկաց ամբողջ երկրին մէջ: Գնդապետին անունը ամէն շրթունքի վրայ էր եւ Վիկտորիա թագուհին, ինքն իր ձեռքով կը դրէր շնորհաւորական հեռագիր մը:

Ինքը 43 տարու էր, երբ ստացաւ զօրավարի աստիճան: Իրեն պաշտօն յանձնուե-

ՀԱՅ ՍԿԱՌԻՏԸ ԿԸ ՍԻՐԷ ԻՐ ԱԶԳԸ

ԵՒ ԿԸ ՍԵՐՏԷ ԱՆՈՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

HISTOIRE DU PEUPLE ARMÉNIEN

LES ORIGINES DES ARMÉNIENS

Մեր ընթերցողները ամէն մէկ թիւի մէջ պիտի գտնեն Հայոց պատմութեան մեծ դրուագներուն վերաբերեալ Փրանսերէն գրութիւններ:

Հայրե՛ր, կարդացուցէք զանոնք ձեր զաւակներուն:

Մայրե՛ր, պահանջեցէք ձեր զաւակներէն որ կարդալէ յետոյ՝ բացատրեն ձեզի՝ հոգ չէ թէ իրենց թոթով հայերէնով:

Այդ կերպով միայն պիտի օժանդակէք մեզ որ ձեր զաւակներուն մէջ արթննենք Հայ ծնած ըլլալու ազնիւ հպարտութիւնը:

Այդ կերպով միայն, ձեր զաւակները պիտի սորվին սիրել ազգը որմէ սերած են եւ որուն անցեալը իրենց մէջ պիտի հրահրէ Հայութեան եւ Հայրենիքի ապագային ծառայելու խանդն ու սէրը:

Si les peuples en possession de l'écriture nous ont transmis le récit des antiques battements de leur cœur, il n'en est malheureusement pas de même pour toutes les nations. Les Grecs et les Italiotes n'ont fait que très tardivement entrer dans leurs mœurs l'usage d'écrire, et bien des peuples ont, jusqu'aux débuts de notre ère, jusqu'à nos jours même, ignoré la science la plus utile à la diffusion des progrès accomplis. Les Arméniens sont de ceux qui longtemps ont ignoré l'écriture, et, si nous ne possédions pas quelques renseignements épars sur leur existence, les remarques incidentes des auteurs étrangers à leur race, nous resterions dans une complète ignorance au sujet de leur origine, tout comme nous nous demandons encore ce qu'étaient les Pélasges, les Étrusques, les Basques et tant d'autres peuples dont le nom revient à chaque page de l'histoire. Fort heureusement, quelques passages

ցաւ կազմակերպել հարաւ-արիւիկեան օստիկանութիւնը: Այդ դործին լծուեցաւ, կիրարկելով նոր եղանակներ, որոնք սկսուածներու դործելու եղանակէն շատ չէին տարբերեր:

Եւ արդէն Պէտրն Բաուլի մտքին մէջ՝ սկսուած սկսեալ կողմակերպութեան հարցը կը փոթորկի:

1905էն սկսեալ, ըրջօրէն կը մտահոգուի դատաւարակցական հարցերով: Երկու տարի յետոյ, փոքր կղզիի մը մէջ, ամէնը 24 պատանիներով կը կազմակերպէ փորձի կայք մը:

1908ին կը սկսի հրատարակել կիսամսեայ սկսուած սկսեալ առաջին տետրակները, մեծ յաջողութիւն գտնելով:

Եւ անմիջապէս Անդլիոյ բոլոր կողմերը

կը սկսին կազմակերպուիլ սկսուած սկսեալ խումբեր:

1910ին, Եղուարդ է. Թաղաւորին հետ համախորհուրդ, հանդատեան կը կոչուի, որպէսզի կարենայ ամբողջովին նստիլուիլ սկսուած սկսեալ:

Իր քիւ 2 կեանքն է որ կը սկսէր:

Այսօր, սկսուած սկսեալ համատարած շարժման առջեւ, հիացումով կ'ողբկոչենք դործը որ այս մեծ մարդունն եղաւ շնորհիւ իր նախածեռնող ողբին, մարդասիրութեան, հեռատեսութեան եւ անխոնջ աշխատանքին:

Յաջորդաբար պիտի ներկայացնենք մարդկութեան մեծ առաքելներէն այս մէկուն կեանքէն թելագրիչ դրուագներ:

d'Hérodote, clairs et précis, comme toutes les lignes tracées par le roseau du grand historien, apportent sur les débuts du peuple arménien de précieuses assurances, et permettent de tirer bon parti des indications que fournissent les écrivains postérieurs, ou qui nous sont données soit par l'archéologie, soit par la connaissance des faits historiques généraux.

Dans le dénombrement qu'il nous a transmis de l'armée perse, alors que le grand Roi passait l'Hellespont pour marcher vers l'Attique, Hérodote s'exprime ainsi, quant, aux contingents fournis à Xerxès par l'Arménie :

Les Arméniens étaient armés comme les Phrygiens dont ils sont une colonie.

Et, quelques lignes plus haut :

Suivant les Macédoniens, les Phrygiens se nommaient Briges tant que ces peuples restèrent en Europe et demeurèrent avec eux; mais étant passés en Asie, ils changèrent de nom en changeant de pays et prirent celui de Phrygiens.

On sait combien les affirmations du père de l'histoire sont justifiées; on connaît tout le soin qu'il a mis à recueillir les traditions, et combien aussi il se montre scrupuleux dans la citation des sources auxquelles il a puisé. En ce cas, comme dans tous les autres, quand il parle de traditions orales, ses affirmations ne sauraient permettre le doute.

La précision avec laquelle Hérodote s'exprime au sujet des Arméno-Phrygiens montre toute sa confiance dans les souvenirs qui lui avaient été transmis par les Macédoniens, bien que ces traditions fussent déjà fort anciennes, car elles dataient alors de plus de mille ans; mais les Macédoniens avaient connu chez eux les Phrygiens, avant leur départ pour l'Asie et, bien certainement, conservaient des relations avec ces gens qui, tout porte à le croire, leur étaient apparentés. Les Arméniens n'étaient alors qu'une division, une tribu des Briges et, suivant la destinée de la nation entière, ils émigrèrent avec elle. Phrygiens, Arméniens et Macédoniens appartenaient tous à la grande famille aryenne.

Le souvenir du passage des Arméniens au travers des Balkans s'est conservé dans

l'histoire de l'Arménie du patriarche Jean VI; car, bien que les indications fournies par cet auteur soient manifestement inspirées par le désir de rattacher les origines arméniennes à la Bible, il n'en est pas moins vrai que, s'appuyant sur les spéculations des exégètes bibliques qui identifient Torgom avec la Thrace, par suite de la similitude du squelette consonantique des deux noms, le patriarche Jean est ainsi amené à rappeler que ses compatriotes ont jadis habité la Macédoine, souvenir qui existait probablement encore à son époque, dans les traditions de la nation arménienne; peut-être même Jean a-t-il disposé d'ouvrages très anciens, aujourd'hui disparus, dans lesquels il aurait puisé; quoi qu'il en soit, les traditions rapportées par Hérodote, ainsi que beaucoup de faits historiques postérieurs aux migrations des Arméniens, viennent à l'appui de l'opinion de Jean VI, de même que les affinités linguistiques existant entre cette race et les autres peuples aryens qui, en ces temps, ont pris part aux invasions de la Thrace, de l'Asie et des régions méditerranéennes orientales.

Partis de la péninsule balkanique, dans laquelle ils se confondaient alors avec les autres hordes indo-européennes, issues probablement de l'Asie Centrale, mais venues par les plaines de la Russie et la vallée du Danube, les Arméniens traversèrent le Bosphore, ainsi que Plinie l'affirme, se guidant d'après d'anciennes traditions. Les noms des deux lacs ascaniens, l'un situé en Bithynie, l'autre en Pisidie, celui du port ascanien, peut-être aussi même l'appellation de l'île ascanienne, sont assurément autant de jalons laissés par les migrations d'askénazou, l'Achkénaz de la Bible, c'est-à-dire par les Phrygiens comprenant les Arméniens dans leur sein.

Ceci se passait douze ou treize cent ans avant notre ère, à cette époque où le monde hellénique fut si troublé; mais avant le huitième siècle il y avait déjà scission entre les Phrygiens et les Arméniens, et ces derniers, laissant leurs congénères dans les montagnes où l'Halys prend sa source, s'étaient avancés déjà vers la Cappadoce, profitant de l'état d'abandon dans

lequel se trouvait alors cette région depuis la chute de l'Empire hétéen.

Nous ignorons les raisons pour lesquelles les Arméniens, franchissant l'Euphrate, dirigèrent leurs pas vers les pays de l'Ararat de préférence à toute autre région ; mais nous savons qu'il se passa, vers l'époque de leur migration, des mouvements importants dans l'Asie Mineure et sur les côtes. Les Hellènes se répandaient alors sur tout le littoral du Pont-Euxin, fondaient des comptoirs, des colonies : Trapézonte, Sinope datent de ce temps. Le royaume d'Ourartou disparaissait, Ninive elle-même succombait, tandis que les Scythes ravageaient toute l'Asie Antérieure. N'est-ce pas à la faveur de l'invasion des hordes du Nord, qui peut-être leur étaient apparentées, que les Arméniens furent à même de s'établir dans leur nouvelle patrie ? On serait tenté de le croire, car ces envahisseurs venaient d'écraser les plus grands Etats, de semer la ruine et la désolation parmi les anciens tributaires d'Assour.

Quelques auteurs ont pensé que les Arméniens pouvaient être les descendants des anciens sujets des Argistis et des Sardouris. Les faits qui précèdent réduisent à néant cette hypothèse, qui d'ailleurs ne tient compte ni des traditions ni des données fournies par la linguistique. Les deux peuples étaient très nettement distincts et n'avaient rien de commun. Ce n'est que lentement que les Aryens, nouveaux venus, firent perdre, aux anciennes populations du Naïri et de Van, qu'ils assimilèrent peu à peu, leurs caractères nationaux et leur langage, et, bientôt, il ne resta plus de ce peuple ourartien, jadis si puissant, que quelques noms propres conservés dans la langue arménienne. « Les familles princières d'Arménie comme les Rechtouni, les Manavaz, les Biznoui, les Arzerouni, dont la dernière régna sur le pays de Van jusqu'au onzième siècle de notre ère, ont gardé les noms de Rousas, Ménouas, Ishpouinis, Argistis, issus des anciens rois de Biaïna. La chute du royaume d'Ourartou n'avait donc pas entraîné la disparition de ses feudataires, qui s'étaient incorporés dans le sein des Arméniens, tout en gardant leurs privilèges seigneuriaux.

×

Quoi qu'il en soit, il résulte des documents en notre possession que le mouvement des Arméniens de Cappadoce vers le plateau d'Erzeroum eut lieu pendant le cours des huitième et septième siècles et que, six cents ans pour le moins avant notre ère, cette nation occupait déjà quelques-uns des districts voisins de l'Ararat et du lac de Van. Dans sa marche vers l'Orient, elle avait refoulé les tribus du Mouchkou, de Khaldis, ainsi que les autres peuplades du Naïri citées par les textes assyriens, comme vivant dans les vallées du haut Euphrate.

Il est à penser, nous venons de le voir, que les peuples du Naïri appartenaient à la même souche ethnique que les Lazes, les Mingréliens et les Géorgiens de nos jours. Les unes, parmi ces nations, furent absorbées par les Arméniens, et les autres qui se retirèrent devant eux vers le nord, ne semblent pas s'être modifiées depuis ces temps ; elles emportaient dans leur cœur la haine contre l'envahisseur, rancune qui a traversé les siècles, qui de tout temps s'est manifestée par l'hostilité des Caucasiens contre les colons du patrimoine de leurs pères.

Nous avons vu que les Arméniens sont venus dans la Thrace en même temps que d'autres branches de la famille aryenne, et que tous ces peuples arrivaient de l'Orient par les steppes de la Russie. Des nations appartenant au même groupe ethnique remontèrent, vers la même époque, la vallée du Danube pour gagner l'Occident, tandis que d'autres se répandaient dans les contrées de l'Europe centrale. Les Ligures, les Gaulois, nos ancêtres, faisaient vraisemblablement partie de l'une de ces marées humaines, car ils étaient déjà fixés depuis longtemps dans l'Occident du vieux monde quand, six cents ans avant notre ère, les Grecs entrèrent en contact avec eux sur la côte méditerranéenne.

C'était alors le temps de ces invasions dont les divers éléments ont constitué le monde de l'antiquité classique, monde qui se développa pendant une période comprenant deux millénaires, depuis le quinzième siècle environ avant le Christ jusqu'au cinquième de notre ère, et

à qui, finalement, appartient l'hégémonie ; car, si deux mille ans après le flot d'autres vagues, arrivées elles aussi de l'Orient, par les mêmes voies, sont venues changer pour un temps la face du vieux monde, semant la ruine, plongeant de nouveau l'Europe dans la barbarie, ce sont les premières invasions dont les éléments ont survécu, et qui ont donné naissance aux États modernes, à ces nations qui, au cours des derniers siècles, ont poursuivi leur élan jusqu'aux confins de l'univers.

Pendant les bouleversements qui sévirent en Asie, les Arméniens, fixés dans leur patrie nouvellement conquise, demeuraient inébranlables et, par leur courage, devaient conserver jusqu'à nos jours leur nationalité, leur langue, leurs mœurs, alors que peu à peu presque toutes les peuplades qu'ils avaient connues dans leur enfance disparaissaient de la face du monde. Leurs frères, les Phrygiens, ne sont plus aujourd'hui qu'un vague souvenir. Seuls, parmi leurs contemporains, les Hellènes, les Italiotes et les Gaulois ont surmonté les cataclysmes, non sans avoir cependant subi bien des mélanges, abandonné beaucoup de leurs coutumes d'antan ; mais, en dehors des Grecs, ce n'est pas dans les peuples modernes qu'il convient de chercher les parentés des Arméniens, c'est dans ces nations qui furent apportées des steppes du Nord vers les plages méditerranéennes par cette même marée qui poussa les ancêtres de Haïk vers la Thrace. Or, ces peuples, pour la plupart, sont malheureusement entrés depuis des siècles et des siècles dans les ténèbres de l'oubli.

Tels sont, dans leurs grandes lignes, les débuts de la nation arménienne. Si notre documentation permet de retrouver, de façon satisfaisante, les principales phases de l'évolution de ce vieux peuple, elle ne nous autorise pas à entrer dans les détails. Toutefois, il n'en demeure pas moins certain que les titres de noblesse de la race remontent à plus de trois mille ans avant nous, et qu'ils sont de beaucoup plus anciens que ceux de la plupart des

peuples européens. L'Inde et la Chine, en dépit de leurs légendes fantaisistes, offrent à peine des origines aussi reculées. Seuls les débris des vieilles nations de l'Asie Antérieure, Syriens, Chaldéens, Kurdes (Mèdes), et de l'Afrique du Nord, les Égyptiens, possèdent de plus antiques souvenirs de leur aïeux ; quant aux Perses, ils n'ont commencé leur vie politique que vers les temps où l'Arménie se constituait elle-même en État. C'est aussi vers le moment où la tribu de Haïk quittait la Capadoce que Rome se fonda.

La langue arménienne est un parler indo-européen, c'est-à-dire appartenant à la branche occidentale de la famille aryenne, qui s'est formé jadis parallèlement au grec et aux autres langues, pour la plupart disparues aujourd'hui, qui ont été en usage dans le monde méditerranéen central et oriental quelque mille ans avant notre ère. Mais, par suite de l'établissement des Arméniens dans les pays de l'Ararat, ce langage, tout en conservant ses principales formes grammaticales, s'est imprégné d'une foule d'éléments dus aux peuples asservis, aux divers maîtres politiques de l'Arménie et aux nations voisines. La domination des Mèdes, des Perses Achéménides, des Parthes, des Sassanides, des Macédoniens, des Byzantins, des Arabes et des Turcs a fait entrer dans le vocabulaire arménien de nouvelles racines ; mais les caractères généraux de la langue sont demeurés. Aucun monument épigraphique ne nous fait connaître la forme antique de l'arménien, et l'on ne parvient à restituer que théoriquement la langue primitive, par ce que les Arméniens ne faisaient point usage de l'écriture avant les temps chrétiens. Leurs frères phrygiens se montrèrent plus avisés qu'eux sous ce rapport ; mais à l'époque où les Phrygiens, s'inspirant des Hellènes, adoptèrent l'écriture, les Arméniens s'étaient probablement déjà séparés d'eux.

JACQUES DE MORGAN

(Histoire du peuple arménien)

ԱՌՈՂՋԱՊԱԿԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՇՆՉԱՌՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՐԶԱՆՔԻ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

Թթուածինը որ շնչառութեամբ կը ներմուծենք մեր մարմնոյն մէջ, ամենէն էական տարրն է այն բոլոր բնալուծական հակազդեցութիւններուն, որոնք սպրող հիւսկէններուն գործունէութիւնը կ'ապահովեն: Մեր կեանքը կախուած է, ամէն վայրկեան, երկու զէպքերէ: Առաջինը տեղի կ'ունենայ թոքերուն մէջ, օդին եւ արիւնին միջեւ. իսկ երկրորդը՝ գործարաններու մէջ՝ թթուածինով բեռնաւորուած արիւնին եւ անով թաթախուած հիւսկէններուն միջեւ:

Անոնք որ ստիպուած են իրենց առօրեայ կեանքի ընթացքին՝ յաճախ արագ քալել կամ նոյնիսկ վազել, նշմարած են անշուշտ, որ քանի մը հարիւր մեդր կըտրելէ յետոյ, շնչասպառ կ'ըլլան:

Ինչո՞ւ այս շնչասպառութիւնը, երբ ոտքերն են միայն որ կը կրեն մարմնին ամբողջ ծանրութիւնը:

Բացատրենք:

Ամէն անգամ, որ տուեալ ժամանակի մը մէջ, ուժի խոշոր սպառում մը տեղի կ'ունենայ, յառաջ կուգայ շնչասպառութիւն: Այս բնախօսական երեւոյթին պատճառները հետեւեալներն են:

Ա. — Բոլոր հիւսկէններուն մէջ, ամենէն մեծ տեղը զբաւոյն է ամենէն շատ թթուածինի պէտք ունեցողը մկանային հիւսկէնն է: Երբ որեւէ մարզանքի հա-

մար, շատ մը մկաններ հաւաքարար, շարժման մէջ դնենք, ինչպէս օրինակ վազքի ընթացքին, կը տեսնենք որ թթուածինի սպառումը անհամեմատ կերպով կ'աւելնայ:

Հասկնալի է ուրեմն որ շնչառական շարժումներն ալ բազմապատկուին՝ այս սպառումին բացը բոցելու համար:

Բաց աստի, մկան մը՝ կծկումներու ընթացքին, որքան շատ աշխատի, այնքան շատ ածխական թթու կ'արտադրէ: Այս կազը որ մարդկային հիւսկէններու մէջ կը կազմուի, մէկն է այն երեւոյթներէն, որոնք յառաջ կուգան աշխատանքի միջոցին այրող մկաններէն եւ ճարպային նիւթերէն: Երբ այս կազը մեծ քանակութեամբ կուտակուի արեան մէջ, կը զրգոէ շնչառութեան ջղային կեղբոնը որուն հետեւանքով ալ ներշնչական մկանները կը սկսին ինքնարեւարար աւելի արագ շարժիլ: Այս կերպով ազդեցութիւններու բերմամբ ուրեմն, շնչառութիւնը կը բազմապատկուի հասնելով, շնչասպառութեան:

Ընդհակառակն, ամէն անգամ որ ածխական թթուի քանակը պակսի արեան մէջ, շնչառութեան արագութիւնն ալ կը պակսի նոյն համեմատութեամբ: Այս է պատճառը որ բնական քունի ընթացքին՝ շնչառութիւնը միշտ կը դանդաղի:

Ճարպոտ և զէր մարդիկ աւելի շատ են-

Թակայ են շնչասպառութեան, որովհետեւ անոնք համեմատաբար ոչ այնքան սաստիկ միանային շարժումներու ընթացքին, աւելի մեծ քանակութեամբ անխափան թթու կ'արտադրեն շնորհիւ իրենց ունեցած ճարպային մեծ պահեստին: Ասկէ զատ, անոնց սիրտը՝ ճարպային թանձր խառով մը ծանրաբեռնուած, կը կաշկանդուի իր շարժումներուն մէջ եւ չունենար բաւականաչափ ուժգնութիւն, մղելու համար արիւնը մինչեւ թոքային երակներուն մազանման ցանցին խորքերը: Ասոր իբր հետեւանք, արեան մէջ լուծուած անխափան թթուն՝ պէտք եղած չափով չի կրնար փոխանակուել օդի թթուածինին հետ եւ յառաջ կը բերէ շնչասպառութիւն, ինչպէս նաեւ, որոչ պարագաներու տակ, մինչեւ անգամ ներքին թունաւորում:

Պարզենք մեր միտքը փորձական օրինակով մը:

Երբ շան մը երակին մէջ, կամաց կամաց անխափան թթու ներարկել սկսինք, կենդանիին շնչառութիւնը նախ կ'արագանայ, յետոյ, հեւքի եւ շնչասպառութեան կը փոխուի եւ ապա, կուգայ պահ մը երբ կենդանին խոշոր ճիւղ մը ընելու կը հարկադրուի, շնչել կարենալու համար:

Երբ շարունակենք ներարկումը, այն աստիճան որ կենդանիին արիւնը 0/0 110 ծաւալ անխափան թթուով բեռնաւորուի, (բնականը 100ին 30 է), այն տակ կենդանին կը մեռնի: Անոր սրտին զարկերը աստիճանաբար կը դանդաղին եւ ի վերջոյ կը դադրին: Կենդանին իր մահէն շատ առաջ, այլեւս ո՛չ մէկ հակազդեցութիւն ցոյց կուտայ, երբ կ'իշնայ զգայազիրկ դրութեան մը մէջ: Ըսել է թէ անխափան թթուն, ո՛չ միայն ջրածնութեան յառաջացնող զրգուիչ թոյն մը չէ, այլ ընդհակառակն, անզգայութիւն կը պատճառէ:

Ասով կը բացատրուի նշանակէտին հասնող վաղքի մրցորդներուն այն տարապայման յոգնութիւնն ու զարմացնող ընդամացումը, որոնց ականատես կ'ըլլանք այնքան յաճախ:

Շնչասպառութիւնը՝ ըստ սաստիկութեան, երեք աստիճաններ կը ցուցարբերէ:

Ա. — Շնչառական շարժումներու թիւն ու տարողութիւնը կը շատնան, անխափան թթուի արտադրութիւնը կ'աւելնայ. բայց թոքերու բարւոք զործունէութիւն մը կ'ապահովէ տակաւին հաւասարակշռութիւնը, արագօրէն արտահանելով յաւելուածական անխափան թթուն: Ենթական ինքզինքը դէշ չի զգար, միայն ընդհանուր տաքութիւն մը չըջան կ'ընէ իր մարմնին մէջ, քունքին շնչերակները աւելի արագ կը զարնեն եւ մորթը վարդագոյն կը կարմրի, իրեն տալով կենսունակ երեւոյթ մը:

Այս առաջին աստիճանը կը ցուցնէ մարդանիւն առողջաբար եւ օգտակար չափանիշը, որուն տեսողութիւնը սակայն, անհատէ անհատ կը փոխուի: Ոմանց մօտ կը տեսէ ժամ մը եւ նոյնիսկ աւելի (Օրինակ՝ մարմնակրթանքի լաւ սխտէմով զարգացած մարզիկները). իսկ ուրիշներու մօտ, քանի մը վայրկեան բաւական է հասնելու համար երկրորդ աստիճանին:

Բ. — Այս աստիճանին մէջ՝ հաւասարակշռութիւնը կը խանդարուի՝ մէկ կողմէն՝ ի նպաստ անխափան թթուին, որ հետզհետէ կը շատնայ արիւնին մէջ. իսկ միւս կողմէ՝ ի վնաս թոքերուն զտիչ կարողութեան որ աստիճանաբար կը տկարանայ: Ճիշդ այդ պահուն է որ ենթական ինքզինքը լաւ չի զգար, կուրծքին վրայ ծանրութիւն մը կը ճնշէ, կը կարծէ թէ օդը կը պակսի իրեն, տեսողութիւնը կը պղտորի, աչքին առջեւէն կայծեր կ'անցնին, ականջները կը սկսին բզզալ եւ իր դադափարներն ու տպաւորութիւնները չըփոթ վիճակ մը կը ստանան: Դէմքը փոխանակ վարդագոյնի, կը դալկանայ եւ կը սեղմուի, այտերն ու շրթները կը կապտանան: Թունաւորումը սկսած է ուրեմն, եթէ հակառակ այս ազդանշաններուն, մրկանային աշխատանքը շարունակուի, երեւան կուգան հետեւեալ ծանր արկածները. ալքով զինովցողներուն յատուկ անհաւասարակշիռ շարժումներ, զլխու պրտոյտ, եւ ի վերջոյ՝ նուազում եւ զգայազիրկ մարում: Շնչառական շարժումները կը դառնան շատ կարծ եւ ընդմիջուած, իսկ բազկերակը կը զարնէ շատ թոյլ եւ անկանոն: Այս է անհատկերը անխա-

կան թթուով շնչահեղձութեան որ կրնայ նոյնիսկ երբեմն մահով վերջանալ: Այս արկածներու պարագային, անհրաժեշտ է, մկանային ամէն աշխատանք դադարեցնել, ենթական կոնակի վրայ պառկեցնել, արուեստական շնչառութիւն կատարել, լեզուն բերնէն դուրս քաշել մասնաւոր գործիքով մը եւ անոր տալ շնչառութեան համապատասխան շարժումներ՝ դէպի ներս եւ դէպի դուրս, պաղ ջուրով թրջուած լաթով մը շփել քունքերն ու կուրծքը ու այտերուն տալ քանի մը չոր հարուածներ: Այս միջոցառումները բաւական են առհասարակ, սթափեցնելու ենթական եւ աստիճանաբար կանոնաւորուելու անոր սրտին եւ թոքերուն պաշտօնները: Մայրադոյն պարագային, պէտք է շնչել տալ զուտ թթուածին՝ մասնաւոր գործիքով մը:

Գ. — Այս աստիճանին մէջ, թունաւորումը այնքան յառաջացած կ'ըլլայ, որ հակառակ բոլոր միջոցառումներուն, ենթական կը մեռնի, առանց բոպէ մ'անգամ վերագտնելու իր գիտակցութիւնը:

ՔԻՉ ՄԸ ԲՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

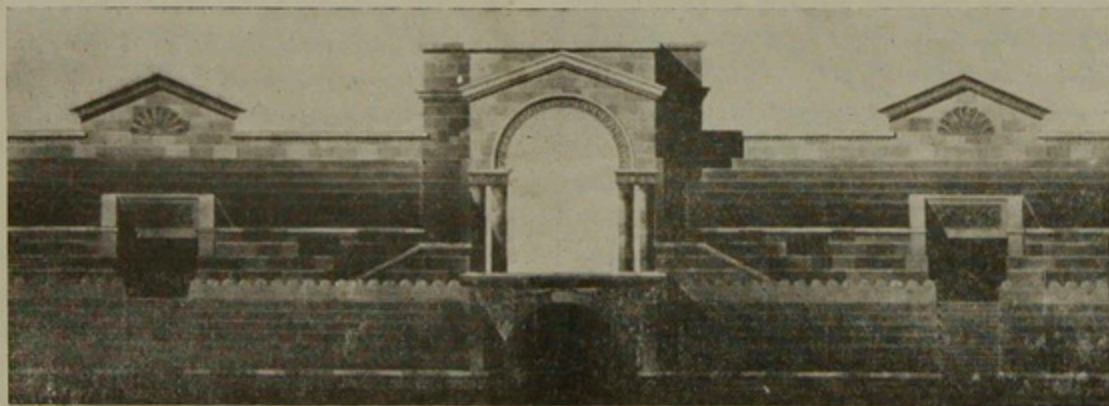
« Շնչառութիւն » ըսուած շարժումը գումարն է ներշնչութեան, արտաշնչութեան եւ այս վերջինէն յետոյ տեղի ունեցող զազարի գործողութիւններուն: Չափահասները միջին հաշուով մէկ վայրկեանի մէջ 18 շնչառութիւն կ'ունենան: Սովորական շնչառութեան ընթացքին,

իւրաքանչիւր ներշնչութեան կէս լիտր թարմ օդ կը մտնէ թոքերէն ներս, հետեւաբար, մէկ վայրկեանի մէջ, 9 լիտր, մէկ ժամուան մէջ՝ 540 լիտր եւ 24 ժամուան մէջ 12.960 լիտր օդ: Միեւնոյն ատեն իւրաքանչիւր շնչառութեամբ, արիւնին մէջ կը մտնէ 25 խորանարդ սանդղամետր թթուածին, ըսել է՝ 450 խ. սանդղամետր մէկ վայրկեանի, 27 լիտր՝ մէկ ժամուան, եւ 648 լիտր՝ 24 ժամուան ընթացքին: Թթուածինի այս քանակութիւնը, կշիռով հաւասար է մօտաւորապէս 910 կրամի որ միանալով մասամբ բնածուխին, մասամբ ալ ջրածինին, կ'արտաշնչուի ամխական թթուի եւ ջրագոլորչի ձեւերով: Բնախօսական այս ծանօթութիւններէն յետոյ, լաւ կերպով կը հասկրցուի ուրեմն թէ, ինչու զուտ թթուածինի ներշնչումը այնքան լաւ արդիւնքներ կուտայ, ծանր շնչահեղձութեան պարագային:

ԲԺ. Հ. ԳԱԼՃԵԱՆ

Փարիզ

ԾԱՆՕԹ. ԽՄԲ. — Ուրախութեամբ կը յայտնենք մեր ընթերցողներուն քէ Հ.Մ. Ը.Մ.ի Առժմ. Կեդր. վարչութեան անդամ, հանրաժանօք գործիչ Բժ. Գալնեան որուն առողջական վիճակը կը մտահոգէր իր բազմաթիւ բարեկամները, ապափինելու վրայ է: Արագ կազդայր կը մաղթենք մեր սիրելի աշխատակցին:

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԱՐԶԱՐԱՆԻՆ ԵՐԲԻՆ ԵՍԱՐԱՆՆԵՐԸ

ԴԱՍՈՂՆԹԱՑՔ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԽՆԱՄՔՆԵՐՈՒ

ՈՍԿՐԱՐԵԿՈՒՄ

Ծանր արկածներու առջեւ, երբ ոսկրաբեկումի կասկած ծագի, առաջին հարցումը որ պէտք է ուղղել հետեւեալն է.

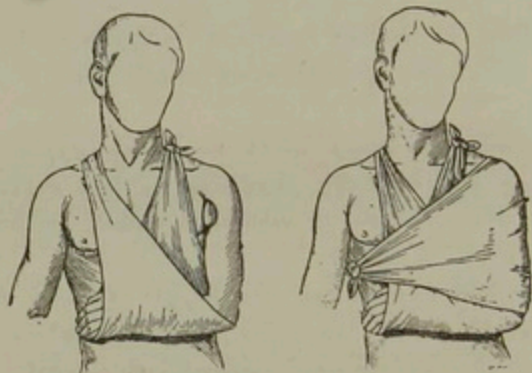
— Կմախքին վնաս մը չէ՞ հասած, ոսկոր մը չէ՞ կոտրած, կամ յօդերէն մէկը չէ՞ վնասուած եւ խախտած կամ յօդադարման տեղի տուած:

Ի՞նչ պէտք է ընել:

1 — Արդիւել վիրաւորին որ տեղէն չշարժի:

2 — Արդիւել անոր անմիջական փոխադրութիւնը:

3 — Քննել վնասուած կէտը առանց սակայն զայն շարժելու: Կամ այն է որ այդ կէտին վրայ շատ զօրաւոր ցաւ մը կայ,

Վերին անդամը անշարժ կապելու եղանակ եւ կապ:

ինչ որ ցոյց կուտայ թէ ոսկորը կոտրած է կամ յօդը խախտած է:

Եւ կամ շատ զօրաւոր ցաւ մը կայ, անմիջապէս որ այդ կէտին դպչիք. թերեւս ոսկորը կոտրուած է:

Ամէն պարագայի մէջ, պէտք է այնպէս շարժիլ իբր քէ ոսկորը կոտրած ըլլար:

4 — Այս երկու պարագաներու մէջ, հիւանդը փոխադրելէ առաջ պէտք է անշարժեցնել վնասուած անդամը:

Կոտրած ոսկորը անշարժացնելով,

ա) Ցաւը կը նուազեցնենք,

բ) Վտանդին ծանրացումը կը կանխենք,

գ) Փոխադրութիւնը նուազ վտանգաւոր եւ նուազ ցաւալի կը դարձնենք վիրաւորին համար:

5 — Վիրաւոր անդամը անշարժացնելէ առաջ, նայեցէք թէ վէրք կա՞յ: Վէրքը որքան ալ պղտիկ ըլլայ՝ յնասուած մասին վրայ, մի մաքրէք, այլ դոհացէք պարզ վիրակապով մը:

Կոտրած մասերը կապելու համար, պէտք է.

ա) Կոտրած մասը այնպէս մը բռնել որ որեւէ շարժումի առաջըր առնուի:

բ) Անշարժացնելու է նաեւ կոտրած կէտէն շատ վերի եւ շատ վարի մասերը: Մասնաւորաբար պէտք է անշարժացնել կոտրած մասին վերի եւ վարի յօդերը:

Անմիջապէս որ կապերը զարնուին, վիրաւորը պէտք է փոխադրել դարմանատուն, հիւանդանոց կամ իր տունը:

Բեռն կամ բեկակալ

Ստորին անդամներու համար մանաւանդ կը զործածուին բեճեր կամ բեկակալներ (attelle) որոնք կարծր բայց կակուղ նիւթով մը խճուած կտորներ են: Ատով կարելի է անշարժացնել վիրաւոր անդամը, որուն շուրջ կը կապեն:

Առհասարակ, կտր ծայրով, եւ այլազան երկարութեամբ յղկուած տախտակներ են: Կարելի է անշուշտ, պատահական բեկակալներ զործածել, հոն ուր կարելի չէ ուզուածը գտնել, տախտակի կտորներ, զաւաղաններ, ճիւղեր, կոթեր եւ այլն: Բաւական երկար պէտք է ըլլան, եւ կակուղ նիւթով մը շրջապատուած:

Ե՞րբ պէտք է զործածել բեկակալները: Գլխաւորաբար՝ ստորին անդամներու համար:

Սրունք եւ բումբ. — բեկակալները երկար պէտք է ըլլան, ազդրէն մինչեւ ոտքը անշարժացնելու համար:

Ծունկ. — նոյնպէս:

Ազդր. — Ամուր բեկակալ որ անութիւն սակէն սկսի, մինչեւ վար երթայ. (Ազդրին համար լաւագոյն բեկակալը աւելին կոթն է. տեսնել պատկերը):

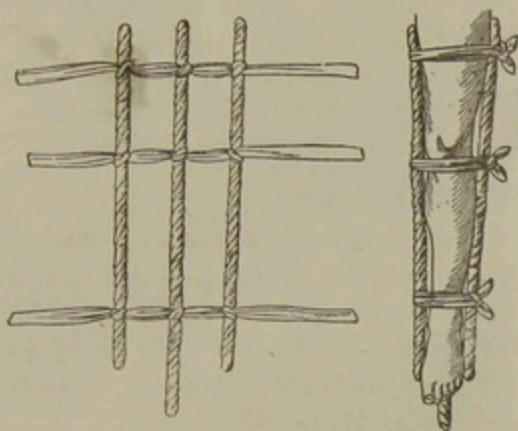
Վերին անդամներու բեկումներուն պարագային, անշարժացնել վիրակապով, առանց բեկակալի կամ բեկակալով:

Առաջնարագուկ. — Բեկակալը պէտք չէ անցնի արմուկը բայց պէտք է երկարի մինչև մատները:

Բազուկ. — Անութին տակէն, արմուկը ազատ ձգելու պայմանով:

Մատներ. — Միակ բեկակալ մը՝ ամբողջ կողմէն:

Բեկակալները պէտք է ամուր կապուած ըլլան եւ միտին ու բեկակալին միջև գտնուած պարպալը պէտք է լեցնել բամպակով կամ լաթերով:

Ոտք եւ սրունք անշարժ դարձնող բեկակալ

Պէտք չէ որ բեկակալները շարժին ոչ ալ չափազանց սեղմեն, ոչ ալ շատ կարճ ըլլան, շատ կարճը եւ դէշ խճուած:

Կապուած անդամին ծայրը պէտք է տաք մնայ եւ կարենայ շարժիլ:

ԼԱԹԻ ԿԱՊԵՐ

Լաթի կապերը կը ծառայեն վերին անդամը անշարժացնելու: Կարելի է զործածել քառակուսի պատտառ մը, վզնոց մը կամ սրբիչ մը. կը զործածուին առանձին կամ բեկակալներով: Լաթին երկու ծայրերը կապել եւ կապը անցնել վզէն: Բազու-

կը կամ ձեռքը պէտք է հանդէի այս կերպով կազմուած օղակին վրայ (տեսնել պատկերը):

Պէտք է ստուգել թէ ձեռքը կամ արմուկը լաւ բռնուած են:

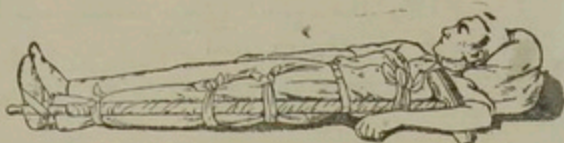
ՄԱՅՅՈՐԻ ԿԱՊԸ

(Տեսնել պատկերը). — Անկիւնածեւ ծալլել շատ մեծ քառակուսի լաթ մը, եւ այդպէս կապել՝ պատկերին մէջ ցոյց տրուած եղանակով:

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐ

Գանկի վերքեր.

Գանկի վերքերէն պէտք է վախնալ,

Ոտք եւ սրունք անշարժ դարձնելու համար գործածուած աւելի կոթ

մասնաւորաբար ամէն տեսն որ վիրաւորը կը կորսնցնէ ինքզինքը եւ երբ մանաւանդ, քիթէն ու ականջէն արիւն կը հոսի:

Երբ վիրաւորը ինքզինքին կուգայ եւ կ'ըսէ թէ լաւ կը զգայ ինքզինքը, պէտք է զայն արդիւնէլ զործունէութեան սկսել:

Պէտք է զայն փոխադրել իր տունը կամ հիւանդանոց: Քսանեւչորս ժամ զոնէ, զայն ենթարկել բժշկական հսկողութեան:

ՈՂՆԱՅԱՐԻ ՍԻՒՆ

Վիրաւորը անշարժ կապել մեծ տախտակի մը վրայ, դուռ, փեղկ, եւ այլն:

ԿՈՂԵՐ

Կողերէն ցաւ, վիրաւորը կը հեւայ, երբեմն արիւն կը թքնէ:

Իրանը կապել լաւ մը սեղմելով:

(Շարունակելի)

(Շարունակութիւն)

Քովընտի դատաւորներ. — Երկու քովընտի դատաւորներ պէտք է որոշուին: Անոնց սրաշտօնը կը կայանայ լուր տալ թէ զնդակը խաղադաշտէն դուրս ելած է, թէ որ խումբն է որ իրաւունք ունի տալու անկիւնի հարուածը, բերդի հարուածը, կամ զնդակը քովընտի դիժէն ներս նետելու: Այս որոշումները կը զործադրուին ընդհանուր դատաւորին հաւանութիւնէն յետոյ: Քովընտի դատաւորները կ'օգնեն նաեւ դատաւորին, խաղին օրէնքներուն գործադրութեան հսկումին մէջ: Քովընտի դատաւորի մը անտեղի միջամտութեան կամ պախարակելի մէկ վարմունքին պարագային, ընդհանուր դատաւորը կը դադարեցնէ զայն իր պաշտօնէն եւ իր տեղը նոր մը կ'ընտրուի եւ այս եղելութիւնը կը տեղեկացնէ իրաւասու մարմնին: Քովընտի դատաւորները պէտք է ի ձեռին ունենան դրօշակներ, որոնք կը հայթայթուին այն միութեան կողմէ որուն դաշտին մէջ կը կատարուի մրցումը:

Խաղի տեղութիւնը: Խաղի տեղութիւնը կը բաղկանայ իրարու հաւասար եւ իւրաքանչիւրը 45 վայրկեանի ժամանակամիջոցներէ, եթէ նախապէս ուրիշ կարգադրութիւն մը չէ եղած երկուստեք:

Ասկէ զատ, դատաւորը իրաւասու է.

Հ. Մ. Ը. Մ. — Հայ Սկսուտ

Ա. — Երկարել խաղը պէտք եղածին չափ, արկածի կամ ուրիշ ուել պատճառաւ կորսուած ժամանակը լրացնելու համար:

Բ. — Երկարել խաղը հատուցումի հարուած մը տալու համար պէտք եղածին չափ, եթէ այդ պարագան ներկայացած է:

Կիսախաղի (mi-temps) դադարը պէտք չէ որ 5 վայրկեանէ աւելի տեւէ առանց դատաւորին մասնաւոր արտօնութեանը:

Սկզբնական հարուած. —

Ա. — Խաղին սկիզբը. — Կողմերու ընտրութիւնը եւ սկզբնական հարուածի իրաւունքը կ'որոշուի վիճակ քաշելով (tirage au sort) զրամի մը միջոցաւ: Շահող խումբը իրաւունք ունի ընտրելու դաշտին վրայ իր փափաքած կողմը, եւ կամ սկզբնական հարուածը տալու իրաւունքը:

Դատաւորին սուլիչի նշանին վրայ խաղը կը սկսի, դաշտին կեդրոնը զետեղուած զնդակին տրուած ոտքի հարուածով մը, ղէպի հակառակորդ կողմը:

Այդ միջոցին բոլոր խաղացողները պարտաւոր են դռնուիլ իրենց սեփական տեղերը, եւ զնդակին առաջին հարուածը տուողին, հակառակորդ խումբին խաղացողները պարտաւոր են առնուազն զնդակէն 9 մէթր 15. Հետու դռնուիլ մինչեւ որ առաջին հարուածը տրուի:

Գնդակը խաղի մէջ կը նկատուի, միայն

Եթէ առնուազն իր շրջագիծին երկարութեամբը տեղ յառաջացած է: Գնդակին առաջին հարուածը տուող խաղացողը չի կրնար երկրորդ անգամ հարուածել զայն մինչեւ որ ուրիշ խաղացող մը չէ դպած անոր:

Բ. — Նշանակէտի մը արձանադրութենէն վերջ.— Սկզբնական հարուածը պէտք է տրուի վերը յիշուած ձևով: Միայն թէ այդ հարուածը կուտայ խաղացող մը, որուն խումբին դէմ արձանադրուած է նշանակէտը:

Գ. — Կիսախաղէն վերջ: — Խումբերը կը փոխեն իրենց կողմը դաշտին վրայ եւ սկզբնական հարուածը կուտայ այն կողմը որ խաղի սկիզբին չէր ստացած առաջին հարուածը տալու իրաւունքը:

Պատիժ. — Այս օրէնքին անսաստման հետեւանքով սկզբնական հարուածը կը վերանորոգուի, բացի այն պարագային երբ հարուածը տուող խաղացողը կրկին կը դպի գնդակին նախ քան անոր ուրիշ խաղացողի մը կողմէ հարուածուիլը, այս

պարագային հակառակորդ կողմը իրաւունք ունի ուղղիչ հարուած մը (coup franc direct) տալու, սխալը դործուած կէտին վրայէն: Սկզբնական հարուածին իբր հետեւանք ուղղակի նշանակուած կէտ մը ընդունելի չէ:

Դ. — Ամէն ժամանակաւոր դաղարէ վերջ. — Օրէնքներու մէջ չէ յիշուած պատճառի մը իբր արդիւնք ունէ ժամանակաւոր դաղարէ յետոյ խաղը վերսկսելու համար երբ գնդակը դեռ քովընտի կամ բերդի գիծերէն չէ անցած, դատաւորը գնդակը ձեռքը առնելով զայն գետինը կը ձգէ այն կէտին վրայ, ուր կը գտնուէր գնդակը խաղին դաղրած միջոցին: Գնդակը գետինը դպած վայրկեանէն խաղը սկսած կը նկատուի:

Եթէ այս կերպով դատաւորին կողմէ գետինը ձգուած գնդակը քովընտի կամ բերդի գիծէն դուրս ելլէ խաղացողի մը ոտքին դպելէ առաջ, դատաւորը կը վերսկսի գնդակը գետինը ձգելու արարքը: Ոչ մէկ խաղացող իրաւունք ունի գնդակին

ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ ՖՈՒԹՊՈՒԼ Ա. ԽՈՒՄԲԸ

Չախէն՝ ոտքի՝ Մելքոնեան, Նօտարեան, Գէորգեան, Վարդանեան, Մաճաղեան, Տօլմաճեան, Չատիկեան, Ռասպօ, Քոստիկեան, Գարկայեան, Թաղւորեան:

Մուսկի՝ Բիւլեան, Մաշիկեան, Ուղղունեան, Խուրեւէկեան, Օնոյեան:

դպելու երբ ան դեռ գետինը չէ հասած: Եթէ այս օրէնքը անտեսուի, դատաւորը կը վերսկսի գնդակը գետինը ձգելու արարքը:

Գնդակը խաղին մէջ կամ խաղէն դուրս.—

Գնդակը խաղէն դուրս կը նկատուի.

Ա. — Երբ ամբողջութեամբ անցած է քովընտի կամ բերդի գիծերէն, ըլլայ գետնի վրայ, ըլլայ օդին մէջ:

Բ. — Երբ խաղը դադարեցուցուած է դատաւորին կողմէ: Գնդակը խաղին մէջ կը նկատուի ամէն ուրիշ առթիւ, խաղին սկիզբէն մինչեւ վերջը, մէջն ըլլալով հետեւեալ պայմանները.

1. — Երբ բերդին հորիզոնական թէ ուղղաձիգ ձողերուն կամ անկիւնի դրօշակի ձողերուն զարնուելով խաղադաշտին մէջ կիցնայ.

2. — Երբ ընդհանուր դատաւորին կամ բացառաբար դաշտին մէջ գտնուող քո — վընտի դատաւորներուն զարնուելէ վերջ խաղադաշտին մէջ կ'իջնայ.

3. — Խաղի օրէնքներու հակառակ արարքի մը մասին որոշում մը տրուելու համար սպասուածի միջոցին.

Արձանագրուած նշանակէտ. — Բացի խաղի օրէնքներուն մէջ նախատեսուած բացառութիւններէն, նշանակէտ մը արձանագրուած կը նկատուի երբ գնդակը ամբողջութեամբ անցած է բերդին գիծէն, բերդի ուղղաձիգ ձողերուն միջեւ եւ բերդի հորիզոնական ձողին տակէն, պայմանաւ որ յարձակող խումբի խաղացողի մը կողմէ ձեռքով կամ թևով զարնուած, նետուած կամ բերուած չըլլայ:

Եթէ բերդի հորիզոնական ձողը խաղի միջոցին զանազան պարագաներու բեր — մամբ վերցուած է, դատաւորը նշանակէտը արձանագրուած կը նկատէ եթէ համոզուած ըլլայ որ հորիզոնական ձողը իր տեղը եղած պարագային գնդակը տակէն անցած պիտի ըլլար:

Այն խումբը որ թիւով աւելի շատ նշանակէտներ արձանագրած է յաղթական կը նկատուի:

Եթէ ոչ մէկ խումբ նշանակէտ չէ արձանագրած կամ թէ երկու խումբերն ալ հաւասար թիւով նշանակէտներ արձանագրած են, մրցումը հաւասար (match nul) կը նկատուի:

Սահմանագանց. — Խաղացող մը սահմանագանց կը նկատուի եթէ գնդակը խաղացուած պարագային իսկ հակառակորդ բերդին աւելի մօտ կը գտնուի քան թէ գնդակը, բացի հետեւեալ պարագաներէն.

Ա. — Երբ խաղացողը կը գտնուի իր անձնական կիսագաշտին մէջ:

Բ. — Եթէ առնուազն երկու հակառակորդ խաղացողներ կը գտնուին իր ե հակառակորդ բերդին միջեւ.

Գ. — Եթէ գնդակը վերջին անգամ խաղացուած է հակառակորդ խաղացողի մը կողմէ կամ ակամայ անոր դպած է:

Դ. — Եթէ ուղղակի գնդակը կը ստանայ դէպի բերդ տրուած ուղղիչ հարուածի մը, անկիւնէն տրուած հարուածէ մը, քովընտի գծերէն ներս նետուածքէ մը կամ դատաւորին կողմէ գնդակը գետինը ձգելու արարքէ մը:

Պատիժ. — Այս օրէնքին դէմ գործուած անաստուծի պարագային հակառակորդ խումբը իրաւունք կը ստանայ անուղղակի հարուածի մը, սխալը գործուած կէտէն տրուած:

Սահմանագանց խաղացող մը կը պատժուի միայն այն պարագային երբ դատաւորը համոզուած է թէ խաղացողը իր այդ դիրքով կ'աղբէ խաղին վրայ, արգելք կ'ըլլայ հակառակորդին շարժումներուն, կամ կը ջանայ այդ կերպով առաւելու — թիւն մը ձեռք ձգել:

ԳՆԴԱՍԷՐ

(Շարունակելի)

ԱԹԼԵԹԻՔԻ ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԲՈԼՈՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

ԱՏՐՃԱՆԱԿԸ. — Հասարակ ատրճանակը, այսօր, մոռցուելու վրայ է. կա՞յ զինադորձ մը որ այսօր, իր դերին համար պատասխան պայմանները լրացնող ատրճանակներ չին է:

Այսօր, ամենէն աւելի, Պրատնինկ ինքնաշարժ ատրճանակներն են որ կը դորձածուին: Արդ, այս ատրճանակին ազմուկն ու բոցը այնքան տկար են, որ դժուարութեան կը մատնեն ժամանակաշարժը. պայթիւնը ժամաշարին հեռաւորութեան վրայ հազիւ կը լսուի: Իսկ դորձածուած վառողը հազիւ թէ լոյս և ծուխ կուտայ, մանաւանդ երբ օրը պայծառ է: Անվիճելի է որ, յուլիսի պայծառ օրերուն, ժամացոյցները շարժման մէջ կը դրուին ձայնի ազդանշանին վրայ միայն, ըսել է 3/10րդ երկվայրկեան 100 մեդրի վրայ, ինչ որ կրնայ անարդար կերպով մէկը մտցնել մրցանիշներու ցուլակին վրայ:

Գալով ձայնին, որ հազիւ կը լսուի, կամ չի լսուիր պարագային համեմատ, ի՞նչ կրնայ պատահել 800էն 1500 մեդրի վրայ: Ժամաշարները անձկութեամբ կը փնտռեն բազմութեան մէջ կորսուած՝ մեկնումի նշանը տուող անձը եւ ի վերջոյ՝ ժամացոյցը շարժման մէջ կը դնեն երբ կը տեսնեն թէ մրցորդները կը սկսին վազել: Անշուշտ, չարիքը այնքան մեծ չէ մեծ հեռաւորութեամբ մրցումներու համար. ինչ ալ ըլլայ սակայն, ճիշդ չէ:

Լաւ է ուրեմն, մեծ չափի ատրճանակներ դորձածել. բայց, այս պարագային ալ, պէտք է խոհեմութեամբ շարժիլ, արկածներու առաջն առնելու համար:

Պէտք է դէպի վար բռնել, փողը հողին ուղղուած, երբ կարգը զէնքը լեցնելու դայ, եւ ըլլալով վերցնել այն ատեն միայն, երբ իմաց տրուած է ժամաշարին թէ, ամէն ինչ պատրաստ է:

Կրակելու համար զէնքը վեր առնել, գլխէն վեր բռնել եւ այդ դիրքը պահել, երբ մրցորդներուն տրուած է առաջին հրամանը:

Անօգուտ է ըսել թէ ամէն տեսակէտով անտեղի է ատրճանակը կոնակին ետեւը բռնել՝ նշան տալու համար:

Մասնազէտը խնամքով կը պահէ իր զէնքը որպէսզի անակնկալներ չպատահին դորձածութեան պահուն: Որովհետեւ, ծիծաղելի կ'ըլլայ անշուշտ, երբ նշանը տալու պատրաստուած պահուն, հարուածը չմեկնի: Մանաւանդ որ նման պարագաներու մէջ մէկ քանի ձախող փորձերէ յետոյ, վստահութիւնը կը պակսի եւ մեկնումը խառնիճաղանճի կը վերածուի:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹՆԵՐՈՒ

Կը բաւէ մարզական հաւաքոյթներու վերաբերեալ տեղեկագրութիւնները կարողայ թերթերու մէջ, հասկնալու համար թէ զէչ կազմակերպուած են:

Իրօք, ի՞նչ կ'ըսեն յաճախ: Անընդհատ դժգոհութիւններ կը յայտնեն: Եթէ պատահի որ զովեստ ուղղեն կազմակերպիչներուն, ըսելու համար է միայն թէ « սովորականէն աւելի լաւ էր այս անգամ »:

Հետեւեցէք այս կարգի հաւաքոյթներուն եւ սրիտի հաստատէք, անպէտ աղմուկ, երթեւեկ եւ իրարանցում, բոլորը կը մատնեն պատրաստութեան պակաս:

Պատճառն այն է որ նախ, շատ կազմակերպիչներ չեն դիտեր մարզական հաւաքոյթ մը կազմակերպել:

Փոխանակ ամբողջովին կազմակերպուած մարզարան հասնելու, շատ անգամ, ամէն բան կը սկսի տեղին վրայ:

Լաւ կազմակերպուած հաւաքոյթ մը մէջտեղ բերելու համար, կազմակերպիչները պարտաւոր են իրենք իրենց տալ հետեւեալ հարցումները.

Ինչո՞ւ այս աշխատանքը:

Ո՞ւր տեղի պիտի ունենայ:

Ե՞րբ:

Ի՞նչպէս:

Ի՞նչ ձևով:

Այս կերպով մանրամասնած կ'ըլլան բոլոր կատարելիք դորձերը:

Պէտք է ամէն ինչ նախատեսել և նախ

գիտնալ թէ ի՞նչ յաջորդական հան –
դրուաններէ կ'անցնի հաւաքոյթ մը . —

Ա. — Ընտրութիւն պաշտօնական անձ–
նաւորութիւններու, յայտարարութիւններ,
մշակում յայտագրի, յանձնառութեանց
դասաւորում, ժամանակացոյցի պատրաս–
տութիւն, եւ այլն:

Բ. — Ընտրութիւն մրցորդներու, խը–
նամք, թեքնիք աշխատանքներ, մրցանակ–
ներու բաշխում, կարգապահութիւն, եւն:

Գ. — Արդիւնքներու դասաւորում, —
թեքնիք տեղեկագրեր, վարչական տեղե–
կագիր, վիճակագրութիւն, նորոգութիւն–
ներ, փոփոխութիւններ մարզարանին վը–
րայ, եւ այլն:

×

Պաշտօնական անձնաւորութեանց նշա–
նակումը մեծ կարեւորութիւն կը ներկա–
յացնէ հաւաքոյթի մը յաջողութեան տե –
սակէտէն: Դատաւորներ, իրաւարար,
ժամացոյց եւ կարգադիրներ եւ այլ ան –
ձեր, որոնք պիտի ստանձնէին ամէն մէկը
պաշտօն մը, ադար կրնան նպաստել իրենց
խղճմտութեամբ եւ փորձառութեամբ:
Պէտք է որ ամէն մէկը իրեն վերագրուած
պաշտօնին յարմարութիւնն ունենայ եւ ու
րեմն, ամէն մէկուն պաշտօնը յստակօրէն
ճշտուած ըլլայ:

Հաւաքոյթի մը մէջ, բաղմութիւն հա–
ւաքելու համար, չի բաւեր աջ ու ձախ
հրաւիրագրեր ուղղել. պէտք է ժողովուր–
դը հրաւիրել մամուլով եւ յայտարարու–

թիւններով: Յայտարարութիւնները պէտք
է խմբագրել, ընթերցողին վրայ ազդեցու–
թիւն ձգելու եղանակով, որպէսզի հետա–
քրքրուին: Նպատակը միայն, անշուշտ,
բաղմութիւն հաւաքել եւ նիւթական առա–
ւելագոյն հասոյթ մը ապահովել չէ. այլ
նաեւ բաղմութեան մէջ՝ մարզանքի հան–
դէպ սէր եւ հետաքրքրութիւն հրահրել է:
Լաւ կազմակերպուած ու լաւ ներկայա–
ցուած հաւաքոյթները լաւագոյն բրօքա–
կանտը կը կազմեն՝ ժողովուրդը հրապու–
րելու համար դէպի մարզանք: Բայց այդ
նպատակով ալ պէտք չէ ուռուցիկ կեր–
պով եւ անպատշաճ չափազանցութիւննե–
րով ներկայացնել այս կարգի հանդէսնե–
րը, որքան ալ յաջող կազմակերպուած ըլ–
լան: Չափազանցութիւնը միշտ կը վնասէ
եւ ձախողութիւնները կրնան վարկաբեկել
մարզական հանդէսներն ու կազմակերպիչ
ները:

Ուշադրութեան առնուելիք պարագայ
մըն է յայտագրին պատրաստութիւնը:
Յայտագիրը որ ծախու կը տրուի հաւա–
քոյթին օրը, պէտք է ըստ կարելւոյն
մանրամասն ըլլայ եւ համապատասխանէ
նոյնութեամբ՝ խաղերուն, եւ բովանդա–
կէ՝ պաշտօնական անձնաւորութեանց ա–
նուններէն սկսեալ, մրցորդներու անուն–
ները, իրենց կարգի թուով, գոյներով,
մրցումներու կարգը, մրցանակներու ցու–
ցակը, եւ եթէ կարելի է փորձերու ժամը:
Եթէ կ'ուզէք աւելի կատարեալ յայտագիր
մը պատրաստել, տուէք նաեւ կարգ մը
օգտակար մանրամասնութիւններ՝ խաղե–
րուն վերաբերեալ:

(Շարունակելի)

Բ.Ս.Ը.Մ.Ի ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԷՍ

Ս. Գ

ՔԱՂԱՔԱՑԻ ՀԻՆԱՅԷԿԵԱՆ
ՊԱՏՈՒՈՅ ԱՆԴԱՄ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի

Հ Ա Մ Ա Ձ Ա Յ Ն Ա Գ Ի Ր

Յունիս 12ին, Քաֆէ տը Վերսայլի մէջ, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ութիւնը սարքած էր հացկերոյթ մը ի պատիւ Խորհրդ. դեսպանատան քարտուղար եւ Խորհրդ. Միութեան ներգաղթի լիազօր քաղաքացի Անդրանիկ Հինայէկեանի եւ իր տիկնոջ:

Հացկերոյթին կը մասնակցէին զանազան կազմակերպութեանց ներկայացուցիչ 100ի մօտ ծանօթ անձնաւորութիւններ:

Այս առթիւ, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի կողմէ խօսք առնելով՝ եղբ. Ք. Ժպտունի կարդաց Կ. Վարչութեան դիւանին անունով, մեր նախագահին Գ. Շահինեանի կողմէ ստորագրուած հետեւեալ դրութիւնը:

« Հայ Մարմնակրթ. Ընդհ. Միութիւնը ուրախ կը զգայ ինքզինքը, որ այսօր առիթը կը տրուի իրեն յայտնելու ձեզ, հայրենիքի արժանաւոր զաւկին, իր հաղարաւոր երիտասարդ մարզիկներու յարգանքի արտայայտութիւնը, եւ բարի գալուստի մաղթանքը:

Դուք, մեր մարզիկներուն համար կը ներկայացնէք հայրենիքի մարմնաւորուած պատկերը: Անոնք գուրդուրանքով կ'ուզեն զպիլ ձեր ձեռքին, որ շօշափած է մայրենի հողը, անոնք բազմանքով կը դիտեն ձեր աչքերը որոնք տեսած են մեր հայրենիքին գեղեցկադոյն վայրերը եւ անոնք համոզուած չ'յ կը տեսնեն ձեր մէջ ան-

Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութեան եւ Ֆրանսահայ Երիտ. Միութեան Կեդրոնական Վարչութիւններու լիազօրները չորս ժողովներու ընթացքին տուին հետեւեալ որոշումը.

1. — Ֆրանսահայ Երիտ. Միութեան մարզականը կը ձուլուի Հ.Մ.Ը.Մ.Ի մէջ:

2. — Հ.Մ.Ը.Մ.ը իր հերթին կը ստանձնէ սատարել Ֆրանսահայ Երիտ. Միութեան դաստիարակչական եւ կրթական գործին:

Ի դիմաց	Ի դիմաց
Ֆրան. Երիտ. Մ-ի	Հ.Մ.Ը.Մ.
Նախագահ	Նախագահ
Պ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ	Գ. ՇԱՀԻՆԵԱՆ
Քարտուղար	Քարտուղար
Ժ. Տէր Թովմասեան	Ք. Ժպտունի

խախտ կամուրջը որ պիտի միացնէ զիրենք հայրենիքի իրենց եղբայր մարզիկներուն, մինչեւ այն երանելի օրը ուր իրենք անձամբ պիտի երթան իրենց սիրելի Սովետական Հայաստանը, հոն ազատօրէն շարունակելու իրենց մարզական օգտաւատ գործը:

Երջանիկ է ներկայ սերունդը, որովհետեւ մեր պապերուն, մեր հայրերուն ի գուր երազած իղձերուն իրականացումը ի-

րենք է որ պիտի վայելեն մօտիկ ապա-
գային :

Անոնք դիտակցութիւնը ունին թէ ազ-
գերու պատմութեան մէջ բացառիկ եղող
երեւոյթի մը առջեւ կը դտնուին, այն է
դարերէ ի վեր աստանդական, թափառա-
կան իրենց ցեղը պիտի կարենայ հաւաք-
ւիլ Մայր Հայրենիքին մէջ, եւ ատիկա
չնորհիւ ձեզ նման արժէքաւոր եւ բացա-
ռիկ կարողութիւններով օժտուած Հայե-
րու անխոնջ ջանքերուն :

Ուստի Հ.Մ.Ը.Մ.ի մարդիկները, իրենց
առողջ թոքերուն բոլոր ոյժովը կը դռնեն,
կեցցէ՛ մեր հիւրը, եղբայր Հինայէկեան,
կեցցէ՛ Սովետական Հայաստանը :

Այս առթիւ, կը խնդրենք որ բարեհա-
ճէիք պատիւը ընել մեզ ընդունելու մեր
Միութեան պատուակալ անդամի տիրոջո-
ւր, այսպիսով քաջալերելով մեր հայրե-
նարազձ երիտասարդութեան ազգօգուտ
ջանքերը :

Պ. Ա. Հինայէկեան հանոյժով ընդունեց
Հ.Մ.Ը.Մ.ի պատուակալ անդամակցու -
թիւնը :

×

Հ.Մ.Ը.Մ.Ը ԲԱՐԻՁԻ ՄԷՁ

Պատերազմի եւ փոխանցման շրջաննե-
րու պարտադրած ընդհատ կամ դանդաղ
գործունէութենէն յետոյ, այժմ բարիզ-
եան շրջանը լծուած է տենդոտ աշխատան-
քի : Հ.Մ.Ը.Մ.ի խումբերը կը վերակազ-
մուին կեդրոնին եւ արուարձաններուն
մէջ, հիններուն կցելով թարմ ու խանդա-
վառ նոր ուժեր :

Միւս կողմէ, Առժմ.Կեդր.Վարչութեան
ջանքերը կը սկսին դրական ու քաջալերիչ
արդիւնք տալ՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի դրօշին շուրջ ի
մի ձուլելու համար մարդական այլ եւ այլ
խումբեր : Հեռու չէ թերեւս օրը, երբ ու-
րախութիւնը պիտի ունենանք նոյն անու-
նին տակ ամփոփուած տեսնելու հայ ժողո-
վուրդին ամէնէն կենսունակ տարրերը եւ
դոնէ մարդական գետնի վրայ՝ այնքան
բաղձալի միութիւնը իրագործած ըլլալու :

ԲԱՐԻՁԻ ԿԱԶՄԸ

Նախապատրաստական աշխատանքներէ
յետոյ, Յունիս 7/ին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի կեդրոնին
մէջ գումարուեցաւ ընդհ. ժողով մը ըն-
տրելու համար Բարիզի Մասնաճիւղին
Վարչութիւնը :

Եղբ. Մ. Մալումեան մանրամասնօրէն
բացատրեց հաւաքոյթին նպատակը, տե-
ղեկութիւններ տուաւ անցեալ գործունէ-
ութեան վրայ, պարզեց պարտականութիւ-
նը որ կը ծանրանայ ամէն մէկ Հ.Մ.Ը.
Մ.ականի վրայ :

Ընտրուեցաւ 9 հոգինոց վարչութիւն մը,
հետեւեալ կազմով .

Մ. Մալումեան՝ նախագահ :

Վահէ Մանուկեան՝ քարտուղար :

Յ. Գարայեան՝ փ. քարտուղար :

Վահրամ Խանճեան՝ դանձապահ :

Օննիկ Դարբինեան, Մերօն Ասատուր-
եան, Պալի Բիւրքեան, Վահրամ Սանտ-
յեան, Սարգիս Վէլլետեան :

×

ԱՐՆՈՒՎԻԼ

Յունիս 17ին, Արնուվիլի մէջ գումար-
ուած ժողովը՝ նախագահութեամբ Յ. Սի-
մոնեանի եւ քարտուղարութեամբ Ղ. Փա-
փաղեանի, լսելէ յետոյ Օննիկ Դարբին-
եանի եւ Ժիրայր Տէր Թովմասեանի լու-
սաբանութիւններն ու բացատրութիւննե-
րը, իր վարչութիւնը ընտրեց հետեւեալ
կազմով .

Կարպիս Գասապեան՝ նախագահ, Յա-
րութիւն Յովակիմեան՝ փոխ-նախագահ,
Կարպիս Եկէնեան՝ քարտուղար, Յարու-
թիւն Էլմասեան՝ փոխ-քարտուղար, Ան-
տոն Աճէմեան՝ դանձապետ, Հ. Խաչիաչ-
եան՝ փոխ-դանձապետ, Խորհրդականներ՝
Բասթալ Կէօնճեան, Գրիգոր Գուզուեան,
Օննիկ Բիլաւեան, Եղուարդ Գարապօղոս-
եան, Գ. Պէկեան, Նիկողոս Նիկողոսեան,
Միհրան Ծիլմանեան :

Հ.Մ.Ը.Մ.ի յառաջդիմութեան եւ յաջո-
ղութեան համար, մասնաճիւղին Փօնտին
նուիրեցին Պ. Յարութիւն Յովակիմեան՝
5000 Փրանք, Պ. Կարպիս Գասապեան՝
1000 Փրանք :

Հ.Մ.Ը.Մ.Ը ԱՐՖՕՐՎԻԼԻ ՄԷՁ

ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ ՄԻՋՄԱՍՆԱՃԻԻՂԱՅԻՆ
ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Կիրակի 9 եւ երկուշաբթի 10 յունիս, Հ.Մ.Ը.Մ.Ը-ի Ալֆորվիլի Ա. խումբը հրաւիրուած էր Ֆետերասիօնի կողմէ Սթատ տը լ(էսթի մարզադաշտին վրայ մասնակցելու բաժակի թուրնուայի մը, որուն արժէքն էր 20.000 Փր.: Մեր խումբը կիրակի օր իր դէմ դտաւ Սթատ տը լ(էսթի Ա. խումբը, որուն յաղթելով 4ի դէմ 2ով մնաց Ֆինալիստ Սէ.Օ.Ի.էֆի Ա. խումբին դէմ, որոնց դարձեալ 0ի դէմ 2ով յաղթելով, օրուան ախոյան հանդիսացանք ձգելով շատ լաւ տպաւորութիւն ներկաներու վրայ:

Բալիլյոն Սու Պուայի քանի մը հայ ընտանիքները որ ներկայ կը գտնուէին տեսնելով մեր տղոց ճարպիկ խաղերը, որպէս քաջաւերանք 2555 Փր. նուիրեցին եւ ջեր մօրէն շնորհաւորեցին:

×

Մայիս 20ին, Բարիլի եւ արուարձաններու մասնաճիւղերու, Առժմ. Կեդր. Վարչութեան եւ Երիտ. Միութեան ներկայացուցիչներու մասնակցութեամբ դումարուած ժողովի մը մէջ՝ ուր նշանակուեցաւ Փութպօլի յատուկ յանձնախումբ մը, որոշուեցաւ կազմակերպել միջմասնաճիւղային մրցումներ, լաւագոյն խաղացողներէն կազմելու համար Բարիլի խումբը:

Մրցումներու առաջին շաբթը տեղի ունեցաւ Յունիս 2ին Անիէոի մէջ, տալով հետեւեալ արդիւնքը:

- Երիտ. Միութիւն — Աննուվիլ՝ 3—2:
- ,, ,, կրաս — Անիէո կրասեր՝ 3—1
- Իսսի — Անիէո՝ 4—0:
- Ե.Մ.Բ. խումբ Անիէո Բ՝ 3—2:

×

Մրցումներու Բ. շաբթը տեղի ունեցաւ

ԱՐՆՈՒՎԻԼԻ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ Ա. ԽՈՒՄԲԸ

Ուտի՝ ձախտն աջ. — Անթուան, Պուճիկեան Խաչիկ, Կէօնճեան Բարսեղ, Պէրեան Գէորգ, Աճէմեան Անթուան, Կիւլեան Անթուան, Թորիկեան Կարպիս, Կիւլեան Ռ., Յովակիմեան Յարութիւն, Յարութիւն:

Կկգած՝ Մարտինեան Մկրտիչ, Խաչիաշեան Միշէլ, Պէկեան Յակոբ, Սանոյեան Վ., Թորիկեան Յարութիւն:

Ալֆորվիլի Սթատ Միւնիսիթալին մէջ:
արդիւնք՝

Ալֆորվիլ կրտս.—Անիէո կրտսեր՝ 5—1:

Առնուվիլ — Իսսի՝ 3—2:

Ալֆորվիլ — Իտալի՝ 2—2:

×

ՀԱՅ ՏՂՈՑ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԸ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Առժ. Կեդր. Վարչութիւնը
և Սկաուտական Վերին Մարմինը կազմա-
կերպած են հայ մանուկներու համար ա-
մառնային արձակուրդ մը օղատուն վայ-
րի մը մէջ, Թուառ (Տէօ Սէվո), վարձե-
լով ազարակ մը, ուր մեր տղաքը պիտի

դտնեն առատ սնունդ, զրօսանք, բժշկա-
կան հողածուծիւն և խնամք ու նաև
դաստիարակութիւն, ամբողջ ամիս մը,
չատ դիւրամատչելի վճարումի մը փոխա-
րէն:

×

ՎԻՅՆԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆԸ

Վիէնէն Պ. Մամբրէ Ալթունեան մեղ կը
հաղորդէ հետեւեալ տեղեկութիւնները
Վիէնի Հայ Մարզական Միութեան մա-
սին:

Ձրանսայի ազատազրումէն անմիջապէս
յետոյ, կազմուեցաւ տեղւոյս Հայ Մար-

ՎԻՅՆԻ ՀԱՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆԸ

որ ամբողջ կազմով և ընտանեկան պարազաններով արձանագրուած է ներգաղթի
ցանկին մէջ՝ մեկնելու համար Հայրենիք՝ առաջին առթիւ:

Աջէն ոտքի վրայ՝ քաղաքացիի տարազով՝ Մամբրէ Ալթունեան՝ խումբին
վարիչը, Արտաչէս Մինասեան՝ նուագախումբին վարիչը, Նշան Այվազեան դան-
ձապահը, Խաչիկ Համալեան, Համբարձում Շահապեան խմբապետ, Յակոբ Պէ-
կոսեան, Յակոբ Մինասեան, Խաչատուրեան, Արամ Պէլեան, զլխարկով՝ Ժ.
Պէյլէրեան քարտուղար, Թորոս Նուրիկեան, և Միհրան Աւագեան փոխ նախա-
պահ:

Կկգած՝ Ռուբէն, Պալապանեան, Սուրէն Զէլէպեան, Արտաչ Թրչոյեան, Գրիգոր
Սիմոնեան:

զական Միութիւնը, որ կարճ ժամանակէն, յաջողեցաւ մեծ ժողովրդականութիւն ըստեղծել իր շուրջ, իր մէջ հաւաքելով 80ի մօտ կայտառ, երկուսարդ մարզիկներ: Զ. Մ. Մ. ը արձանադրած է բազմաթիւ յաղթանակներ:

Մարզականն ունի իր սեփական դաշտն ու սրահը, ուր կը սարքուին հանդէսներ եւ մարզական եւ դաստիսօսական ժողովներ:

Մարզականին այս եղանակին տարած յաղթանակներէն ամէնէն նշանաւորն եղաւ իր մարզարանին վրայ տարած յաղթանակը Լիոնի Լ.Օ.Ս.ին դէմ, որ պարտուեցաւ 3ի դէմ 0ով:

Ատկից զատ, ան արձանադրած է յաջորդական 16 յաղթանակներ, որոնք զինքը տիրացուցած են Champion de la Vallée du Rhône տիտղոսին:

Ֆինալի մրցումին որ տեղի ունեցաւ Յունիս 16ին, կիրակի օր Վիէնի մէջ, հակառակորդ խումբն էր Սէն-Մօնիսինը: Խաղին արդիւնքը եղաւ 1—1: Բայց ֆօննըրի տարբերութեամբ, յաղթանակը մնաց Զ.Մ.Մ. ի որ առաջինը կը հանդիսանայ 26 խումբերու մէջ:

Յունիս 16ին, նոյն օրը, Լիոնի Զ.Մ.Ղ.Մ. ը իր Ֆինալի մրցումը վերջացուց պարտութեան մատնելով Բօն-տը-Շէրիւի խումբը 2—1: Յաջողութիւն եւ նորանոր յաղթանակներ այս երկու հայկական խումբերուն:

Պարտք կը սեպեմ հրապարակաւ շնորհակարութիւն յայտնել երկու անձնուէր հայրենակիցներու՝ Պարոններ Տէրտէրեանի եւ Տէյիրմէնճեանի, որոնք մեր յաճախակի տեղափոխութիւններուն՝ սիրայօժար տրամադրած են իրենց փոխադրակառքերը: Մ. Ա.

Զ.Մ.Ղ.Մ.Ղ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՁ

Յունաստանի վերակազմուած շրջանի մասին խրատուսիչ տեղեկութիւններ կը քաղենք Շրջանային Վարչութեան օրկան «Մարմնամարզ»էն, որ կը հրատարակուի արտօնատիրութեամբ Դանիէլ Դանիէլեանի եւ խմբագրութեամբ Համօ Մեհրապեանի:

նի եւ խմբագրութեամբ Համօ Մեհրապեանի:

«Մարմնամարզ» կը դրէ «Զօրակոչ» խմբագրուած առաջնորդողի մը մէջ:

— Զօրակոչն է սպիկա քարմ, անմեղ եւ մատաղ կեանքներու, որ ասպարէզ գան ու բռնչին դէպի գեղեցիկը, բարին ու վսեմը:

Եւ արդար է որ վերապրող մեր բեկորները կանգնին հպարտօրէն, փողն իրենց շրքներուն, հնչեցնեն ԶՕՐԱԿՈՉԸ, որպէս զի Արարատի բարձունքէն մինչեւ Նոր Աշխարհի ծայրերը ցրուած իր հարազատները «պատրաստ»ի դիրքին մէջ՝ երկրորդ հրամանին սպասեն:

Ա՛յլ եւ մանաւանդ, ԶՕՐԱԿՈՉԸ է սպիկա որպէսզի եղբայրն եղբօրմէն անջրպետով բաժնող խրամատներն իրարու միացընեն զմեզ, մեր դարաւոր ախտերէն ընդմիշտ ձերբազատելով, չորս հովերուն տան անհատականութեան դառն պտուղները:

ԶՕՐԱԿՈՉ է առիկա, ուղղուած գաղթաշխարհի մեր բեկորներուն, որպէսզի ամփոփուինք, խտանանք, իմի ձուլենք մնացորդացի մեր համբանքը, նոյն մտասուեռուով բոլորուինք միեւնոյն իտալիան շուրջ, մէկ մարմին եւ մէկ հոգի դարձած, մեր ոտներուն տակ նզմենք անմիաբանութեան հազարգլխանի հրէշը որ անհասկացողութեամբ գատած էր եղբայրն իր եղբօրմէն, մայրն իր զակէն եւ ցանուցիր յլեակներն՝ Հայրենիքէն:

ԶՕՐԱԿՈՉ, որուն դաշնապիտ մեղեդիներուն ի լուր, օտարութեան անհրապոյր հողաքմբերուն տակ նզմուած մեր մեռելներու ոսկորներն իսկ պիտի խայտան իրենց գերեզմաններուն մէջ եւ նահատակներն ալ ոտքի պիտի ելլեն, մեր քափարին միանալու եւ բոլորիս կամքէն ջահագարդուած հոգիներ, պիտի յառաջանանք դէպի Արարատ, ուր մեզի կը սպասէ Ազատութեան դիցուհին, որուն պրտնզէ արձանին վրայ պիտի երթանք քանդակել մեր Սուրբ Ուխտը:

« Հապօ՛ն, Յառա՛ջ... »

«ՀԱՒԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈԳԻՆ»

«Մարմնամարզ»ի առաջին թիւին մէջ, «Հաւաքականութեան ողին» խորագրուած դրութենէ մը կը քաղենք հետեւեալ հատուածը, զոր կը յանձնենք կարգ մը «քաղաքագէտ»ներու խորհրդածութեան:

— «Մենք հեռու պիտի մնանք մեծերու աջ—ձախի մարգանքներէն ու պիտի նըւիրուինք փոքրերու փրկարար այլ անմեղ աջ—ձախին: Փոխան գէշ ըմբռնուած բայց օտարամուտ վաշդապետութեանց ոլորտներուն մէջ քափառեցնելու մեր պատանեկութիւնը, լաւ հասկցուած եւ հայրենասէր գործ մը կը նկատենք, անոնցմէ պատրաստել հոգիով մաքուր եւ մարմնով կայտառ հայ երիտասարդութիւն մը, մեր նորածնող Հայրենիքին համար:

«Բոլորին ակնարկը ուղղուած մեր պետր Մասիսի երկնապաց բարձունքներուն, մենք կը յառաջանանք «Բարձրացի՛ր, Բարձրացու՛ր»ի նշանաբանով»:

ԱԼԵԻՈՐ

Յունաստանի շրջանի վերակազմութեան մասին, հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք «Մարմնամարզ»էն:

— Ուրիշներու կողմէ յարուցուած բոլոր արգելքներուն կուրծք տալով, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ծրջ. Վարչութենէն երկու հոգի միայն մնացին պատնէշին վրայ.— Գէորգ Յարէթեանն ու Դանիէլ Դանիէլեանն էին, որոնք յաջողեցան ամբողջ պատերազմի ընթացքին կանգուն պահել Ֆիքսի Մասնահիւղը, որ յառաջիկային, պիտի դառնար կորիզը՝ յետ-պատերազմեան շարժումներու:

— 1945ին կը կազմուի Միութիւնը Աթէնքի մէջ, կը հիմնուի Ֆիքս, Գոքինիա, Թամպու-Սինկրու, Ամարուսի: Ծուտով կը վերակազմուի՝ Սելանիկի Մ.Տիւղն ալ եւ ի վերջոյ Ռէթիմոն:

Ներկայիս Միութեան գործօն անդամներու թիւը կը հասնի 800ի: Ասոնցմէ 300ը հաղուած սկաուտներ եւ դայիկներ են: Մարդիկները շատ մը մրցումներու մասնակցած եւ լաւ արդիւնքներ ձեռք ձգած են: Յիշենք համահեղինական Ողիմպիա -

կան մրցումները, որոնց մէջ Տիօնիկ Յարէթեան 100 մետրի ախոյեանութիւնը շահեցաւ քանիցս: Նոյնպէս մեր Ֆութպոլի նոր խումբը, կարճ օրամանակի մէջ յառաջդիմելով, Բ. դասակարգի խումբ հռչակուեցաւ: »

ՀԱՅԵՐԸ ԱՄՄԱՆԻ ՄԷՁ

Երուսաղէմի «Հայ Դիտակ»էն. — Ամման՝ մայրաքաղաքն է Անդր-Յորդանանի, որուն բնակչութիւնը 80,000 կը հաշուուի, բաղկացած՝ Արաբներէ, Չէքէզներէ եւ Հայերէ:

Հայերուն թիւը մօտ 120 ընտանիք է: Ինչպէս ամէն տեղ, հոս ալ հայ ժողովուրդը ունի իր դպրոցն ու եկեղեցին, որոնք կը ղեկավարուին եօթը հոգիէ բաղկացած տեղական խորհուրդով եւ մէկ հոգեւոր տեսուչով մը: Դպրոցը ունի 120 երկսեռ աշակերտ, 6 ուսուցիչ-ուսուցչուհի: Այս փոքրիկ դպրութիւն մէջ երկու մարդական միութիւններ գոյութիւն ունին: Հ.Մ.Ը.Մ.ը հաստատուած է 1937ին, եւ Վաթանի միութիւնը, որ վերջերս հիմնուեցաւ:

Հ.Մ.Ը.Մ. ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ՄԷՁ

Երուսաղէմի Ֆութպոլի խումբը այս եղանակին փայլուն շրջան մը բոլորած է, խաղալով Պաղեստինի Ֆետերասիոնի, Երուսաղէմի Լիկայի մէջ, եւ ցարդ առաւելագոյն կէտ ունեցող խումբն է 9 խումբերու մէջ, խաղցած 11 խաղերու դիմաց ունի 20 կէտ, պարտուած է միայն մէկ անգամ, նշանակելով 27 կէտ եւ ստացած 9 միայն: Անդամները ոտքի՝ ձախէն աջ: Առաքել Բախիսարեան: Ստատիւմի Ֆութպոլի (հիւանդ)ներէն երիցագոյնը: Մասնահիւղիս առաջին վարչութեան անդամ (1935): Տեղացի հայ, ծնողքը մալաթիացի: Պերն Պաղտոյեան (աջ միջնապահ)։ խումբին կրտսերագոյնը, առաջին տարին առաջին խումբին հետ: Լաւ աթլետ, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պաղեստինի շրջանի ուսումներու ախոյեան: Աքելա եւ այս տարի վարչա-

կան, փոխ-ատենադպիր, եւ պասքէթպօ - լիստ: Կարապետ Կայծակեան (աջ մէջ): Երկու տարի է կը խաղայ առանձին: Լաւ scorer եւ ճարպիկ խաղացող: Սիմոն Պե- հէսնիլեան (ձախ մէջ): Նոր անդամացած է, խելացի խաղացող: Խաղցած է Ատանա խումբէն Պէյրութ եւ Հ.Մ.Մ. Հայֆա: Մարկոս Քէչէջեան (ձախ մէջ): Խումբին լաւագոյն խաղացողներէն մէկը եւ լաւ scorer: Կը խաղայ նաեւ Երուսաղէմի եւ Պաղեստինի selectionին մէջ: Յաջող աթլէթ 400,-800, դունդ: Յակոբ Յակոբեան (ձախ միջնապահ): Հինգ տարի է կը մասնակցի առաջին խումբին: Լաւ պասքէթպօլիստ: Ժրաջան ընդհանուր սկաուտապետ:

Սարգիս Ազիզեան (ձախ յետասպահ): 1923էն ասդին Փութպօլ կը խաղայ, 1935-ին Հ.Մ.Բ.Մ.ի հետ: Պիտի շարունակէ խաղը մինչեւ որ իր տղան տեղը գրաւէ:

Լեւոն Քէշիշեան (Հ.Մ.Բ.Մ.ի «խենթ»երէն): Վարչական 1936էն, ներկայիս պատուոյ մարզական ընդհ. խմբապետ: Պաղեստինի Ֆետերասիօնի Աթլէթ եւ հե- ծեւանիւ Ֆետերասիօններու ընդհանուր քարտուղար: Լրագրող մարզական թեր- թերու:

Ա. կարգ (ծնկի)

Թորոս Տէր Թորոսեան (ձախ բայ) 1936- էն կը խաղայ առաջինէն. բժաջան վարչա- կան, զանձապահ, ատենադպիր: Հ.Մ.Բ. Մ. Ամմանի խումբը կազմած է եւ հօնե- ղած է վարչական:

Ճոն... Հիւրարար իր մասնակցութիւնը բերած: Գահիրէի «Նուպար»ի խմբապետը: Գէորգ Գէորգեան — պարկած — խում- բին աստղը եւ շատ յաջող խաղացող. թիւ 1, scorer: Խաղցած է Հ.Մ.Բ.Մ. Պէյրութ, Զ-Ն, 0.ի.րիօն: ԵտՅՅՅ, 7էիւ եւ, ըն : ոթ - Հայֆա եւ Տինամօ եւ Բաղրամեան Պէյ- բութ:

Յովհաննէս Իսրայէլեան (բերդապահ): Առաջին տարիէն խումբին հետ:

Նազար Մինասեան (աջ յետասպահ): Խումբին խմբապետ, Հ.Մ.Բ.Մ.ի սիւնը եւ առաջնակարգ Փութպօլիստ եղած է 1927- էն ի վեր: Հ.Մ.Բ.Մ.ի խաղացող 1935էն: Խաղցած է զանազան արարական խումբե- բու մէջ:

Մանուէլ Գատրեան (կեդրոնի միջնա- պահ): Առաջին տարին Երուսաղէմի Հ.Մ. Բ.Մ.ի հետ, բայց 15 տարի շարունակ խաղցած է Հայէպի Հ.Մ.Բ.Մ.ի հետ եւ շարունակ ընտրուած Syria Selectionի մէջ: Առաջին կարգի խաղացող:

Հ. Մ. Բ. Մ. ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ ԽՈՒՄԲԸ

Մ Ա Հ Ա Պ Ա Ր Տ Ը

ԿԱՏԱԳԵՐԳՈՒԹԻՒՆ 1 ԱՐԱՐ .

Անձերը՝

Սողոմոն ԻՄԱՍՏՈՒՆԵԱՆ	նստիկանապետ
ԲԱՌՆԱԲԱՍ	նստիկան
Ծաղիկ ՏԵՐԵԻԵԱՆ	օրիորդ մը
Կուռնիկ ԿԱԹՈՂԵԱՆ	Խանութպան
Թաղէոս ՎԱՄԲԻՐԵԱՆ	գործարանատէր
ՄԱՐԻԱՄ ԽԱԹՈՒՆ	պառաւ մը
Գառնիկ ՃԱՐՏԱՍԱՆԵԱՆ	խուզող

Տեսարանը կը ներկայացնէ նստիկանապետին գրասենեակը :

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ . — (Սեղանին առջեւ նստած, գրիչը ձեռքը կը խորհի):

Անմեղ ու հեզ էրք նոր ծնած,
 Շատ անխելք է մեծ տարիքին .
 Միսէն շինուի լաւ խորոված
 Բուրդէն կերպաս շատ քանակովն :

(Բռունցքը սեղանին զարնելով) Ահա, առաջին անգամն է որ հանելուկի մը լուծումը չեմ կարող դնել: Երեք օր է կը փնտռեմ: Աններեկի է այդ ինձ համար: Ես Սողոմոն Ֆմաստունեան համբաւաւոր նստիկանապետ, որուն առջեւ սեւէ անլուծելի առեղծուած սոյութիւն չունի, անճրկեր մնացեր եմ այս հանելուկին առջեւ: Հոս պէտք է ընդունիմ որ իմ նստիկանապետի մեծ կարողութիւնս կը պարտիմ այս տեսակ հանելուկներով միտքս մարգելու սովորութեանս: Մակայն կ'երեւի այս հանելուկին լուծումը միւսներէն դժուար է կամ թէ իմ առողջութիւնս տեղը չէ: Է՛հ, ինչ կ'ուզէք որ ըլլայ, երեք շաբաթ է կտոր մը միս բերանս չեմ գրած: Առած ամսականս այնքան ոչինչ է որ չեմ կրնար բացատրիկ ծախքեր ընել:

(Դուռը կը բացուի եւ նստիկանը ներս կը մտնէ եւ բարեւի կը կենայ):

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ . — Ի՞նչ կայ Բառնարաս, չե՞ս կրնար վայրկեան մը հանգիստ ձգել զիս, չե՞ս տեսներ որ կարեւոր աշխատութիւններ ունիմ, հա՛, կրնաս ինձի

սա հանելուկին լուծումը ըսել:

ՈՍՏԻԿԱՆԸ . (մեկուսի) Նորէ՞ն հանելուկ: (Բարձր) Տէր նստիկանապետ, գիտէք թէ ես դպրոց դացած չեմ եւ այդ տեսակ բաներէն չեմ հասկնար: Հիմա օրիորդ մը եկած է եւ անպայման ձեզ տեսնել կ'ուզէ:

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ . — Սատանան տանի օրիորդը, ըսէ որ զրազած եմ կարեւոր գործով:

ՈՍՏԻԿԱՆԸ (կը մեկնի: Դուրսը աղմուկ, կրիչաւոր, յանկարծ դուռը կը բացուի եւ ներս կը մտնէ ջղայնացած երեսոյքով օրիորդ Ծաղիկ, նստիկանը ետեւէն):

ԾԱՂԻԿ . — Ի՞նչ կը նշանակէ այս պարտն նստիկանապետ, ինչո՞ւ սա խեղճ դոնապանը կ'ուզէ արդէլք ըլլալ որ դամբողքս յայտնեմ:

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ . — Հանդարտեցէք, օրիորդ, ի՞նչ է ձեր անունը, տարիքը, եւ հասցէն:

ԾԱՂԻԿ . — Անունս Ծաղիկ Տերեւեան է, տարի՞քս, պէտք է դիտեմք որ օրիորդի մը տարիքը հարցունելը անկրթութիւն է, հասցէս որոշ չէ, ես եկած եմ բողոքելու խանութպանի մը ոճրագործ արարքին համար: Տեսէ՛ք սա հաղուստս, այդ անխելի անձը այնքան սուղ զին մը պահանջեց որ չէք կարող երեւակայել: Պէտք է անպայման մահուան դատապարտել այդ ոճրագործը:

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ . — Գացէք եւ կանչեցէք այդ խանութպանը:

ԾԱՂԻԿ (դուրս կ'ելլէ, նստիկանապետը կը խորատուգուի իր սեղանին առջեւ, կը

կնեյով) «անմեղ ու հեղ երբ նոր ծնած...»
ԿՈՒՌՆԻԿ. — (Ներս կը մտնէ անձայն
եւ մտիկ կ'ընէ ոստիկանապետին ըսածնե-
րը). — Յիմա՞ր է ինչ է, (կը հագայ.)

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — Քանի որ իմացար
ըսածս, դատիր տեսնեմ այս հանելուկին
լուծումը:

ԿՈՒՌՆԻԿ. — Ես ժամանակ չունիմ այդ
տեսակ բաներով զբաղելու, զիս ինչո՞ւ
կանչեցիրք, պարոն ոստիկանապետ, շուտ
ըսէք որ երթամ, խանութս պարսպ ձգած
եմ:

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — Ամբաստանուած ես
սուղ սուղ հազուատ ծախած ըլլալու յան-
ցանքով, օրիորդ Ծաղիկի: Ի՞նչ է անունդ,
տարիքդ, հասցէդ:

ԿՈՒՌՆԻԿ. — Անունս Կուռնիկ Կաթող-
եան, տարիքս ծնածէս ի վեր կ'ապրիմ,
հասցէս հոս մօտերն է, իսկ չեմ ընդունիր
ամբաստանութիւնը, քանի որ այդ օրիոր-
դին ծախած հազուատէս վնաս իսկ ըրի:
Յանցանքը դործարանատէրինն է, փոխա-
նակ մեզի պէս փոքր խանութպանները նե-

ղելու այդ խոչոր սրիկաները ձերբակալե-
ցէք եւ կացինով բոլորին ալ դուռը կրտ-
րեցէք: Եթէ կ'ուզէք մէկ հատին անունը
ըսեմ, ամէնուն պարագլուխն է, Թաթէոս
Վամբրեան կը կոչուի:

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — Շուտ գնա՛ կանչէ
այդ անձը: (Կուռնիկ կը մեկնի): Բառ-
նարա՛ս, դուն ալ այս անձերը զատ զատ
սենեակներու մէջ փակէ մինչեւ վճիռ ար-
ձակելս:

ՈՍՏԻԿԱՆ. — Շա՞տ լաւ պարոն ոստիկա-
նապետ (կը մեկնի):

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — (Նորէն կը խորա-
սուգուի իր հանելուկին մէջ) անմեղ ու
հեղ...

ԹԱՂԷՈՍ. — (Ազմկալից կերպով դուռը
կը շառաչէ եւ ներս կը մտնէ) Շուտ ըսէք,
ինչո՞ւ կանչեցիրք զիս, իմ ժամանակս
թանկազին է, ամէն մէկ վայրկեանս սուղ
կ'արժէ, եթէ ուրիշ բանի պէտք ունիք
շուտ ըսէք, լաւ կերպասներ ունիմ, մե-
ծաբանակ կը ծախեմ, ձեզի մասնաւոր
զին կ'ընեմ:

1944, ՀԱԼԷՊ. — ԿՐԼ ՍԿԱՌԻՏՆԵՐՈՒ ՏՈՂԱՆՑՔԸ
ՄԻՋՄԱՍՆԱՃԻՒՂԱՅԻՆ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ ՀԱՆԻՊՈՒՄՆԵՐՈՒՆ

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — Լոուիթիւն, ամբաստանուած եւ Կուսիկ Կաթողեան անուն խանութպանի մը սուղ սուղ ապրանք ծածած ըլլալու յանցանքով: Ի՞նչ է անունդ, տարիքդ եւ հասցէդ:

ԹԱԴԷՈՍ. — Տէր ոստիկանապետ, այդ ի՞նչ հարցում է: Չէ՞ք գիտեր որ ինծի պէս զբաղած անձ մը այդ տեսակ բաներ չի յիշեր: Ո՞ր մէկ բանը միտքս պահեմ: Ես գրեթէ մարդասիրաբար կ'աշխատիմ եւ վնասով կը ծախեմ: Սակայն եթէ կ'ուզէք մէկը դատաւարտել անպայման, պառաւ ջատուկ մը կայ որ ինծի բուրդ կը ծախէ չափազանցուած գիներով, եւ եթէ այսպէս շարունակէ մոխիրի վրայ պիտի նստեցնէ զիս, երթամ դրկեմ զայն շուտով եւ անմիջապէս հրացանի բռնեցէք: (Կը մեկնի)

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — Ասոր վերջը ո՞ւր պիտի երթայ, իրար ամբաստանելով ժամանակս կը խլեն եւ չեն թողուր որ, հանդարտ մտքով սա հանելուկին լուծումը գտնեմ: (Գուռը կը գարնուի) Մտէ՛ք: (Կրկին կը գարնուի) Մտէ՛ք (նորէն կը գարնուի. ուժով պռռալով) մտէ՛ք:

ՄԱՐԻԱՄ ԽԱԹՈՒՆ. — (Վախկոտ քայլերով ներս մտնելով:) Ինծի կանչէր էք, պարոն ոստիկանապետ:

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — Մօտ եկուր տես նեմ. անունդ ի՞նչ է. խաթուն:

ՄԱՐԻԱՄ ԽԱԹՈՒՆ. — (Չեռէր ակնցիկն տանելով.) Համմէ՞ առտուն մի, չէ առտուն չեկաւ, հիմա եկաւ եւ ըսաւ որ զիս տեսնել կ'ուզէք:

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — Ի՞նչ է անունդ:

ՄԱՐԻԱՄ ԽԱԹՈՒՆ. — Նստած տունս իմա չէ, մարձքով կը նստիմ:

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — (Ակնցիկն պռռալով) անունդ ի՞նչ է:

ՄԱՐԻԱՄ ԽԱԹՈՒՆ. — Հա, անունս, կը ներես պարոն ոստիկանապետ, աջ ականջս քիչ մը ծանր է, ձախն ալ երկու աչքը կուրնայ, բնաւ չի լսեր, անունս Մարիամ Խաթուն է:

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — Հիմա, Մարիամ Խաթուն, դուն շատ սուղ կը ծախես եղեր բուրդդ:

ՄԱՐԻԱՄ ԽԱԹՈՒՆ. — Այո՛, տէր ոստիկանապետ, շատ զէջ ցուրտ է:

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — (Պռռալով) Յուրաք չէ. բուրդը, սուղ կը ծախես եղեր:

ՄԱՐԻԱՄ ԽԱԹՈՒՆ. — (Լալագին) Ես խեղճ մանող մըն եմ. բուրդը կը մանեմ, գետնին տակը անցնի խուզողը որ սուղ սուղ կը ծախէ ինծի բուրդը. ողջ ողջ թաղելու է այդ հրէշը, ես հաղիւ չոր հացս կը վաստակեմ:

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — Կանչէ՛ այդ անձը:

ՄԱՐԻԱՄ ԽԱԹՈՒՆ. — Չեմ գիտեր, պարոն ոստիկանապետ, քանիի կուտան տանձը, շատոնց է որ կերած չեմ:

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — (Պռռալով) կանչէ՛ խուզողը, հասկցա՞ր: (Մարիամ Խաթուն կը մեկնի:)

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — Ի՞նչ փորձանքի հանդիպեցանք այս խուլ ջատուկին հետ, (չարունակելով)

Անմեզ ու հեղ երբ նոր ծնած,
(Ներս կը մտնէ Կուռնիկ)

Շատ անխելք է մեծ տարիքին.
Միանչ շինուի լաւ խորոված,
Բուրդէն կերպաս շատ թանկագին:
Կուսիկ (ապշած մտիկ կ'ընէ):

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — (տեսնելով զայն) Կրնա՞ս բսել թէ ի՞նչ է այս հանելուկը:

Կուսիկ. — Ոչ-ոչ-ոչ-

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — Հարկաւ, արդէն տեսքէդ յայտնի է որ տղէտ ապուշին մէկն ես:

ԿՈՒՄԻԿ. — Ոչ-ոչ-խա-խա

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — Լաւ, ապուշ չես խախա՞ ես, անունդ, տարիքդ, հասցէդ բո՞ւ:

ԳԱՌՆԻԿ. — Գա-դա-դա-դա...

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ. — (մեկուսի) Այս աղեկ. հիմա ալ կակաղի մը հանդիպեցանք. ասոր բերնէն ալ խօսք առնելը չարչարանք է: Լաւ հարկաւ դուն ալ յանցանք մ'ունիս Մարիամ Խաթունին սուղ բուրդ ծախած ըլլալուդ համար, եւ յանցանքը ուրիշի վրայ պիտի նետես, եւ երթաս յանցաւորը բերես:

ԳԱՌՆԻԿ. — բա-բա-բա-բա. պա-պա-պա-պա. հի-հի-հի-հի- (Կը մեկնի)

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ.—Աւ կը բաւէ եթէ այսպէս շարունակուի բոլոր քաղաքին բնակիչները հոս պիտի դան եւ մէկը չպիտի կրնանք դատապարտել ալ պէտք է վճիռը տամ եւ մէկը դատապարտեմ որ այս կատակերգութիւնը վերջանայ, եւ ես կարենամ իմ կարելոր գործերովս զբաղիլ. (շարունակելով) —

Անմեզ ու հեզ...

(Այդ միջոցին աւշշուկի դուռը կը բացուի եւ ներս կը մտնէ ոչխար մը, կամ ոչխարի մորթի մէջ չորս ոտով փալոզ սնձ մը, եւ կը մայէ) Մէ՛... .

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ.— Մէ՛, մէ՛, (գլուխը կը դարձնէ եւ կը տեսնէ ոչխարը, յանկարծ ձեռքը նակտիսն կը գարնէ եւ կը գոչէ) Էվրէքա, գտայ, ոչխար է հանելուկին լուծումը, ահա թէ ինչպէս համբաւաւոր ոստիկանապետ Սողոմոն Իմաստունեան կը գտնէ ամենազօւար հանելուկներուն լուծումը: (Խօսքը ուղղելով ոչխարին, քեզի համար շատ անխելք է կ'ըսէ հանելուկը. բայց կարծեմ սխալմունք մը կայ որովհետեւ հոս եկողներուն ամէնէն խելացին գտնուեցար հանելուկին լուծումը գտնելով: (Պառալով) Բառնա՛րաս:

ՈՍՏԻԿԱՆԸ.— Ահա եւ ես, Տէր ոստիկանապետ...

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ.— Յանցաւորը գտնուեցաւ. հոս բեր բոլոր ամբաստանեալները: (Ներս կը մտնեն բոլորը):

ՈՍՏԻԿԱՆԱՊԵՏ.— Մտիկ ըրէք Սողոմոն Իմաստունեանի վճիռը: Քանի որ բոլորդ համաձայն էք եւ պէտք է պատժել յանցաւորը, ես կը վճոեմ եւ մահուան կը դատապարտեմ այս բոլորի պատասխանատուն, պարոն ոչխարը: Վճիռը վաղը առտու պիտի գործադրուի (մեկուսի՛ եւ ես ալ բաւական ատեն ուտելիք միս պիտի ունենամ) եւ կը յայտարարեմ թէ ես Սողոմոն Իմաստունեանս գտայ հանելուկին լուծումը.—

Անմեզ ու հեզ երբ նոր ծնած,

Շատ անխելք է մեծ տարիքին

Միսէն շինուի լաւ խորոված,

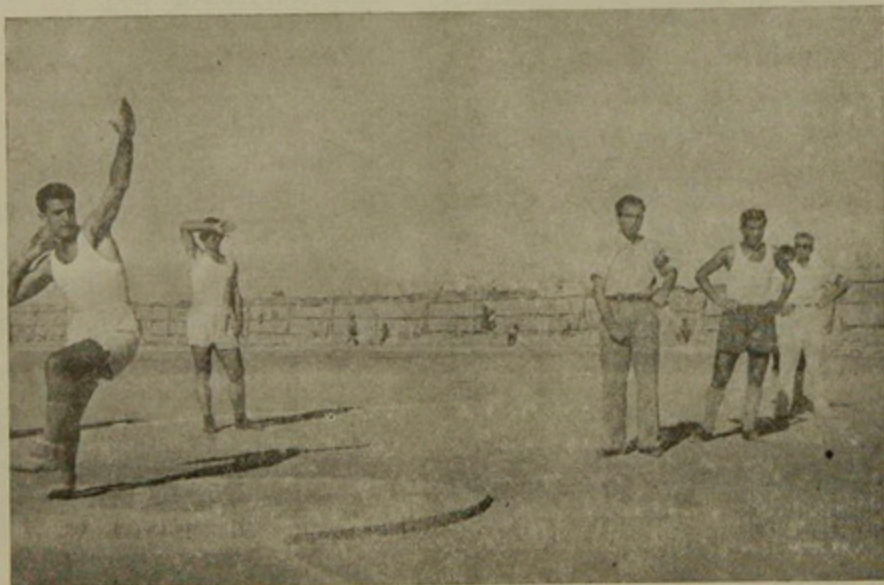
Բուրդով կերպաս շատ թանկազին:

ԲՈՂՈՐԸ ՄԷ՛Կ. — Ոչխա՛ր է:

ԽՈՒԶՈՂԸ. — Կը բո-բո-բո...

Ք. ԺՊՏՈՒՆԻ

ՎԱՐԱԳՈՅՐ

ՀԱԼԷՊ.— 1944Ի ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆ ՄԸ

Հ. Մ. Ը. Մ.

Տարեկան բաժնեդրոշմ 600 Փր.
 Զեռքի հատար 50 Փր.

առաջնամաս համար -
 ARMENIENNE
 J. Artinian

Թղթակցութեան հասցէ

U. G. ARMENIENNE

« Homenetmen »

32 - 34 Rue St. Lazare - Paris (9^e)

ՍՏՍՅԱՆՔ

Շնորհակալութեամբ ստացանք հետևե-
 կալ բաժնեդրոշմները. —

Պ. Պ. Քիրիշեան Հայկունի	600
Գրչրճեան Ստեփան	600
Խանճեան Վահրամ (Կանյի)	600
Կիւրաբեան Ստեփան	600
Գալուստեան Սարգիս	600
Գասպարեան Վենստան	600
Անյիան Ստեփան	600
Զօփուրեան Վահէ (Անկիւէն)	600
Մալխասեան Աբրահամ	600
Թէրզեան Ա.	600
Օյակիմեան	600
Գ. Մերճանօֆ	600
Արմանեան Յ. (Արնուլիլ)	600
Ոսկեան Կ. (Անկիւէն)	600
Ինճէեան Թաթուլ (Քոլոնակ)	600
Արմանեան Բ.	600
Տօղթամանեան Սիւսակ (Վիտօֆիլ)	600
Տէտէեան Արամ (Շափիլ)	600

Քիւշիւքեան Պալի (Մօնթրէօյլ)	1000
Շաքարեան Մ. (Թօնի)	1000
Զարբճեան Պերճ	1000
Պօյաճեան Յովհաննէս	1000
«Շօսիւն» Նազարէթ	600
Պօղոսեան Յարութիւն (Շափիլ)	600
Սարգիսեան Սարգիս (Անկիւէն)	600
Րուսթէմեան Վահան	600
Դաւիթեան Յակոբ (Շափիլ)	600

(Շարունակելի)

Փրկեցէ՛ք մեր եւ մեր տղոց ակոսները
 գործածելով

DOLINE ALCALINE

ակոսայ մաքրող հանրածանօթ փոշին :
 Կեդրոնատեղի. 47, Rue Lafayette, Paris (9e)

Le Gérant : K. GIBDOUNY

Imp. A. Der Agopian, 17, rue Damesme